

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

แบบ สก ๑๐๐ ๑๐๐

ก 02309

แบบ สอน อ่าน จรรยา

กรรมศึกษา ชีการ

นิทานสุภาลิต

พิมพ์ครั้งที่สอง ๒๐,๐๐๐ ฉบับ

ร.ศ. ๑๒๙

ปกผ้าราคาเล่มละ ๓๘ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์อักษรนิล

บางขุนพรหม

ก 02309

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่ กรมศึกษาธิการได้จัดพิมพ์ขึ้น เพื่อให้เป็นหนังสือสอนอ่านในแผนก การสอน จรรยา ให้ชื่อว่า “แบบสอนอ่าน จรรยา นิทานสุภาสิต”

เมื่อแรกคิดให้มีหนังสือเล่มนี้ขึ้น กรมศึกษาธิการได้ประกาศให้สมาชิกของสมาคมอาจารย์สมาคมแห่ง ประเวศกัน ได้ให้หัวข้อ จรรยา เป็น กระตุกสำหรับ แต่ง และ พระเจ้า น้อง ย่าเธอ กรมหลวง วชิรญาณวรราช ได้ทรง พระเมตตา แต่งตัว ขยาย ประทานมาด้วย ๖ บท คือ บทที่ ๘ ที่ ๒๓ ที่ ๓๗ ที่ ๔๘ ที่ ๔๙ ที่ ๕๓ เมื่อสมาชิกต่างส่งมาแล้ว เจ้าพนักงาน กรมศึกษาธิการ ทราบว่า ฉบับของใครก็พอจะใช้ได้ ก็เลือกเอา ของ คน นั้น ครั้น รวบรวม ได้มาก จึง ได้ จัด การ พิมพ์ ขึ้น ครั้ง นี้ เป็น ครั้ง แรก นับว่า เป็น แต่พอ รวบรวม ไว้ที่ ถ้า จะ พย สิ่ง ซึ่ง เห็น ว่า ยัง ไม่เหมาะ ที่ ก็ จะ ได้ คิด อ่าน แก่ ไข ต่อ ไป เพราะ เหตุ กัง ไก่ กล่าว มา ข้าง นั้น หนังสือเล่มนี้ จึง มี ถ้อยคำ สำนวน

ต่าง ๆ กัน บาง เรื่อง บัญญา เด็ก รวอายุ เจ็ด แปด ขวบ อ่าน ก็
อาจ เข้าใจ ความ ได้ง่าย บาง เรื่อง ต่อ เด็ก ที่มี บัญญา เก่งกว่า
นั้น จึง จะ เข้าใจ ในที่นี้ จึง ขอ แนะนำ ไว้ แก่ ครู ว่า หนังสือ
เล่มนี้ ไม่ จำกั ติ เฉพาะ ให้ ใช้ สอน แต่ แก่ นักเรียน ชั้น ใด ชั้น หนึ่ง
ครู พึง เลือก ใช้ ได้ ตาม แต่ จะ เห็น สด ควร ว่า บทใด จะ เหมาะ แก่
นักเรียน เช่นไร

วิธี ที่ จะ ใช้ หนังสือ เล่มนี้ จะ ใช้ ให้ นักเรียน หั้
อ่าน ก็ได้ ให้ เขียน ตาม คำ บอก ก็ได้ หรือ จะ เลือก ใช้ เป็น
แบบ ผูก หั้ การ บ่อ ความ เรียง ความ ก็ได้ แต่ ทาง ที่ เหมาะ แก่
ควร จะ สอน โดย วิธี สันทนา ตาม ให้ นักเรียน ออก ความ คิด
ความ เห็น ต่าง ๆ อย่างไร ก็ ติ ครู ไม่ ควร สัม หรือ ทิ้ง ธุระ
ที่ จะ พยายาม ให้ เด็ก เข้าใจ เนื้อ ความ และ สังเกต ข้อ วรรณ
ไ้เอง จาก เรื่อง นั้น ๆ เสีย หาก ว่า เด็ก ไม่ เข้าใจ หรือ แล
ไม่ เห็น ข้าม ไป เสีย ก็ เป็น หน้า ที่ ของ ครู ที่ จะ ใช้ อุป เทห์ วิธี
อย่างใด อย่าง หนึ่ง นำ ความ คิด เด็ก ให้ ตรง ไป สู่ ข้อ ที่ จะ แล
เห็น ด้วย อุปบาย ของ ครู นั้น จง ไ้ เมื่อ ธรรม ใน ข้อ วรรณ นั้น ๆ

มาปรากฏขึ้นแก่ใจตัวเองได้แล้ว ก็ จิต แน่น อยู่ เสมอ
สำหรับเป็นเครื่องเตือนใจเตือนใน เมื่อ จะประพฤติการต่าง ๆ ให้
ประพฤติแต่ที่ควร ประพฤติ และ ละเว้น การที่ควร เว้น ทั้งนี้
จึง จะ ได้ ชื่อ ว่า ครู ได้ปลุก ประโยชน์ ให้ เกิด แก่ เกิด จาก การ สอน
บรรดาเช่นมีในสมุท เล่มนี้ เช่น ต้น

การฝึกหัด บรรดา เป็น สิ่ง สำคัญ อย่าง ยิ่ง ซึ่ง ครู จะต้อง
พยายามสอนให้ถูกทางที่จะ ให้ เกิด ประโยชน์ แม้ว่าโรงเรียนใด
ละเลย การฝึกหัด ข้อนี้ เสีย ก็ ไม่พึงนับได้ว่า ครูได้กระทำกิจ
ในหน้าที่ ให้ แก่ ศิษย์ แล้ว โดย บริบูรณ์ เพราะว่า ความรู้
เมื่อปราศจาก บรรดา อยู่ เป็น เพื่อน ก็ ประคอง เรือ กล อันมี
ฝี จักร เร็ว แต่ ปราศจาก หาง เสือ ย่อม ไม่ ทำ ความ มั่น คง
ในการที่จะ คุ้มครอง คน โดย สार ให้ ปราศจาก อันตราย ได้
ฉันทใด ความรู้ ถึง จะมี มาก แต่ ปราศจาก บรรดา ก็ ไม่
เป็นที่ เชื่อ มั่น ว่า ความรู้ ที่มี จะ พึง ทำให้ เกิด ดี ได้ ฉันทนั้น
เพราะฉะนั้น ครู ควร เอา ใจ ใส่ ฝึกหัด เกิด ใน ข้อ นี้ ให้ มาก
ที่สุด ที่ จะ มาก ได้

ค

การ สอน จรรยา ด้วยวิธี ชัก นิทาน มาให้ เป็น เครื่อง เทียบ
 เคียง เช่น นี้ เป็น วิธี อัน มี มา แต่ โบราณกาล เป็น อุบาย
 อัน ผลัก ของ ครูบา อาจารย์ แต่ เก่า ก่อน แม่ พระ พุทธเจ้า
 ซึ่ง เป็น พระบรมสาสดาจารย์ ของ เรา ก็ได้ ทรง ใช้ วิธี เช่น นี้
 มา มาก นับ ว่า เป็น องค์ แห่ง วิชาครู อย่าง หนึ่ง ควร ที่ ครูบา
 อาจารย์ ใน ทุก วัน นี้ จะ เอา เช่น เยี่ยง อย่าง ใช้ สอน เป็น วิธี
 ซึ่ง เป็น ประโยชน์ ใน การ ที่ จะ ฝึก หัก สันดาน คน ให้ ดี โดย ให้
 เห็น ดี และ ชั่ว ชัด เจ่ม จาก ตัวอย่าง แห่ง เรื่อง นั้น ๆ แล้ว ก็ เอา
 มา ใส่ใจ ตน ปลุก ให้ เกิด ความ ตระหนัก ตระชนง ครั้น คร้าม ไม่ อา
 ประพาศ ชั่ว เพราะ เกรง ว่า จะ ได้รับ ผล ร้าย คือ ทุกข์ โทษภัย
 และความ ตีเตียน เช่น ตัว อย่าง ความ ชั่ว นี้ มี พระบรมราชา
 นิบาย อัน ที่ อยู่ ใน พระราชปราวณ ใน พระบาท สมเด็จ พระเจ้า อยู่หัว
 ถึง เรื่อง นิทาน ชาตก อัน ได้ พิมพ์ ไว้ ใน เบื้อง ต้น แห่ง หนังสือ
 นิบาต ชาตก เมื่อ ร.ศ. ๑๓๓ นั้น พระราชปราวณ นั้น มี แสง
 สว่าง ไพโรจน์ ควร ที่ จะ ปรากฏ แก่ ตาครู ทั้ง หลาย เอง อัน หาคว
 ที่ จะ ย่อ หรือ คัด ตัด จำลอง มา ชี้แจง ใน ที่ นี้ ไม่ จึง เป็น แต่ จะ

๘

แนะนำไว้ว่า ผู้ใดที่ยังไม่ไ้เห็น ก็ควรที่จะเห็น ยิ่งพูดเฉพาะ
ครูก็ จำ จะต้อง กล่าวว่า จำ เป็นที่จะต้องได้เห็นทุกคน เพราะ
ความรู้ อันนี้ เป็น องค์ ของวิชา ครู แท้ อย่าง หนึ่ง ขอ ท่าน
ทั้ง หลาย พิจารณา กระแส พระราชปราวณ นั้นได้ ได้ ความ สะดวก ด้วย
ตนเอง เพื่อให้ ได้รับ ความ สว่าง มา ประกอบ ใช้ ใน การ สอน
นักเรียน ใน วิธี นี้ เทอญ

กรมศึกษาธิการ

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๘

วิสุทธสุริยศักดิ์

อธิบดี

บาปฐีเรื่อง

(ลำดับ บท จัดเป็น คั่น ปลายตาม ข้อ พรรษาที่ หาย และ ละเอียด
อันพึง สอน ก่อน และ หลัง)

บทที่ ๑	เรื่อง ไฉน ทิวศัล	ของ พระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ หน้า	๑
บทที่ ๒	เรื่อง นายมากับนายพา	,, นายไผ่	,, ๓
บทที่ ๓	เรื่อง เค็ก เลียง แกะ	,, นายช่วง	,, ๔
บทที่ ๔	เรื่อง กา กับ นกแก	,, นายช่วง	,, ๖
บทที่ ๕	เรื่อง หนูสอน กับ พี่สาว	,, นาย เพียร	,, ๗
บทที่ ๖	เรื่อง กระจ่าย ตื่น ตูม	,, ชุน ประภาศ วุฒิสาร	,, ๙
บทที่ ๗	เรื่อง ลาต่าง กับ ไคต่าง	,, ชุน อุปการ ศิลปเสวฐ	,, ๑๑
บทที่ ๘	เรื่อง นาก กิน ปลา	,, พระเจ้า น้อยยาเธอ	
		กรมหลวงวชิรญาณวรโส	,, ๑๒
บทที่ ๙	เรื่อง ไค ของ ชาวนา	,, นาย ช่วง	,, ๑๔
บทที่ ๑๐	เรื่อง ม้า อารี	,, หลวง บำ เหน็จ วรรณ	,, ๑๕

บทที่ ๑๑	เรื่องข้าง กับ มกแตง ของ นายเยี่ยม	หน้า ๑๘
บทที่ ๑๒	เรื่องกระต่ายเหย่เสื่อ ,, ชุน ประกาศวุฒิสาร ,,	๑๙
บทที่ ๑๓	เรื่องศึกกลางเมือง ,, ชุน ประกอบวุฒิสารท ,,	๒๐
บทที่ ๑๔	เรื่อง ทะยุ เกือกม้า ,, พระวิจิตรธรรมปรีวัติ ,,	๒๑
บทที่ ๑๕	เรื่องราชสีห์คยเพื่อน ,, หลวงบำเหน็จ วรรณาน ,,	๒๓
บทที่ ๑๖	เรื่อง แมว กับ แร้ง ,, ชุน อุปภาศ ศิลปสิทธิ์ ,,	๒๕
บทที่ ๑๗	เรื่อง กิ่ง กำไ้ทอง ,, นาย ค่วน เปரியู ,,	๒๗
บทที่ ๑๘	เรื่อง บ้าง ช่างยุ ,, ชุน จรูญ ชวณะพัฒน์ ,,	๒๙
บทที่ ๑๙	เรื่อง ข้าง เกร ,, นาย ช่วง ,,	๓๒
บทที่ ๒๐	เรื่องหมมีหูหนูมีปีก ,, พระ วิจิตร ธรรมปรีวัติ ,,	๓๔
บทที่ ๒๑	เรื่อง เสก มะม่วง ,, นาย ทองดี ,,	๓๖
บทที่ ๒๒	เรื่อง สอง สหาย ,, พระวิจิตร ธรรมปรีวัติ ,,	๓๘
บทที่ ๒๓	เรื่อง หงส์ ทอง ,, พระเจ้า น้อยยาเธอ	
	กรมหลวง วชิรญาณวโรส ,,	๔๐
บทที่ ๒๔	เรื่อง บุตร เศรษฐี ,, นาย พุทธิศ ,,	๔๒
บทที่ ๒๕	เรื่อง เต็ก รู้ มาก ,, ชุน อุปการ ศิลปเสฐ ,,	๔๕
บทที่ ๒๖	เรื่องสอนลูกให้เป็นใจ,, นาย สวม ,,	๔๖

บทที่ ๒๗ เรื่อง โกว่ สอง ทวี	ของ นาย สนวน	หน้า ๔๘
บทที่ ๒๘ เรื่อง สาม สหาย	,, พระวิจิตร ธรรมปรีวัติ ,,	๔๙
บทที่ ๒๙ เรื่อง สาม เกลธ	,, ชุน ประกอบ วุฒิสารท ,,	๕๒
บทที่ ๓๐ เรื่อง พราน ใจดี	,, นาย ช่วง	,, ๕๔
บทที่ ๓๑ เรื่อง นาฬิกา	,, นาย เพียร	,, ๕๖
บทที่ ๓๒ เรื่อง หุ่น ปู่	,, หม่อมหลวง แหยม	,, ๕๘
บทที่ ๓๓ เรื่อง นกกระเจา	,, นาย เสง	,, ๕๙
บทที่ ๓๔ เรื่อง ชาย บุตร มาก	,, พระวิจิตร ธรรมปรีวัติ ,,	๖๑
บทที่ ๓๕ เรื่อง หุ่น พุน	,, นาย ชื่น	,, ๖๔
บทที่ ๓๖ เรื่อง เค้า แข่ง กระต่าย	,, ชุน ประกอบ วุฒิสารท ,,	๖๖
บทที่ ๓๗ เรื่อง ของ ชิก ทิ	,, พระเจ้า น้อง ยาเธอ	
	กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ,,	๖๘
บทที่ ๓๘ เรื่อง ชาว นา กับ นกยาง	,, นาย ช่วง	,, ๗๑
บทที่ ๓๙ เรื่อง ราชสีห์ กับ		
เชือกน้อย	,, พระวิจิตร ธรรมปรีวัติ ,,	๗๓
บทที่ ๔๐ เรื่อง ธรรม จิต เศรษฐี	,, พระวิจิตร ธรรมปรีวัติ ,,	๗๕
บทที่ ๔๑ เรื่อง หญิง แม่ ลูก อ่อน		
กับ นาย ทหาร	,, ชุน อุปภาศ ศิลปสิทธิ์ ,,	๗๗

๖

บทที่ ๔๒	เรื่องพระยาเนื้อสองตัว ของ พระวิจิตรธรรมปรีดี	หน้า ๘๐
บทที่ ๔๓	เรื่อง นาย แทน , , นาย ผัน , ,	๘๓
บทที่ ๔๔	เรื่อง หุ่นใจ , , นาย เพียร , ,	๘๗
บทที่ ๔๕	เรื่อง หุ่นแก้ว , , หม่อมหลวง แหยม , ,	๙๐
บทที่ ๔๖	เรื่อง นาง ลักขณรี , , พระวิจิตรธรรมปรีดี , ,	๙๑
บทที่ ๔๗	เรื่อง นก แหกเต้า	
	เลี้ยงพ่อแม่ , , นาย ชั่ว , ,	๙๔
บทที่ ๔๘	เรื่อง ความซื่อ , , พระเจ้าห้องยาเธอ	
	กรมหลวงวชิรญาณวรโส , ,	๙๖
บทที่ ๔๙	เรื่อง เป็น นก อะไร , , พระเจ้าห้องยาเธอ	
	ตีเอ๋ย กรมหลวงวชิรญาณวรโส , ,	๙๘
บทที่ ๕๐	เรื่อง หุ่นแย้ม , , นาย พอน , ,	๑๐๒
บทที่ ๕๑	เรื่อง คอหงษ์สิบก่อน , , นาย เว้ง , ,	๑๐๔
บทที่ ๕๒	เรื่อง เด็ก ชาวสวน	
	กับ เด็ก ชาว นา , , นาย พุทธิศ , ,	๑๐๗
บทที่ ๕๓	เรื่อง เงินสลึง , , พระเจ้าห้อง ยาเธอ	
	กรมหลวงวชิรญาณวรโส , ,	๑๑๐

ข

ตัวอย่าง หวัชจรรยา ซึ่งเป็นข้อ สอนใจ นักเรียน
อื่นจะพึง หยิบ ออกจากนิทาน เหล่า นี้ได้

สอน ด้วย ห้าม ข้าง ฝ่าย ชั่ว คือ

- ๑ ขยำ ใ้วาทหายาบ
- ๒ ขยำ เป็นคน กิริยาชั่ว
- ๓ ขยำ พดเหลวไหล
- ๔ ขยำ ช้ เกยจนจนสาย
- ๕ ขยำ เป็นคน ซลาต เซลา
- ๖ ขยำ ถือเปรียบ แก่งแย่ง
- ๗ ขยำ ช่มเหง เขา
- ๘ ขยำ เห็นแต่ แก่ ประโยชน์ ตน
- ๙ ขยำ ยก ตน ช่มท่าน
- ๑๐ ขยำ ก่อวิวาท
- ๑๑ ขยำ ภูมื่น ของ น้อย
- ๑๒ ขยำ คบคนพาล
- ๑๓ ขยำ เป็น คน หยิ่ง โยโส
- ๑๔ ขยำ ส่อ เลียด ยุยง เขา

- ๑๕ ขย่ำ ^๕เห็นคน พาล
 ๑๖ ขย่ำ ^๕เห็นคน สับปลับ ตลบ แดง
 ๑๗ ขย่ำ กล่าวเท็จ
 ๑๘ ขย่ำ ^๕เห็น นักเลง เล่น เบย
 ๑๙ ขย่ำ ไถ
 ๒๐ ขย่ำ ^๕สูบ ฝิ่น กินสุรา
 ๒๑ ขย่ำ ^๕อิฉา ฤษยา เขา
 ๒๒ ขย่ำ ^๕ลัก ชะโมย
 ๒๓ ขย่ำ พยายาม ปล่อย ร้ายเขา

สอน ^๕ควย ^๕แนะ ^๕นำ ^๕ข้าง ^๕ฝ่าย ^๕ดี ^๕ก็

- ๒๔ พ ^๕มี ^๕สัมมาคารวะ
 ๒๕ พ ^๕โอบ ^๕อ้อม ^๕อารี
 ๒๖ พ ^๕ตรง ^๕ต่อ ^๕เวลา
 ๒๗ พ ^๕เป็น ^๕ผู้ ^๕ว่าง ^๕่าย
 ๒๘ พ ^๕รู้ ^๕จัก ^๕ประนี ^๕ประนอม
 ๒๙ พ ^๕รู้ ^๕จัก ^๕ประมาณ ^๕ตน ^๕ประมาณ ^๕ท่าน
 ๓๐ พ ^๕มี ^๕ความ ^๕เพียร

- ๓๑ พกิดถึงประโยชน์ผู้อื่น
- ๓๒ พรู้จักหักห้ามโทษ
- ๓๓ พตั้งใจต่อการทำงาน
- ๓๔ พมีใจอันอาจหาญ
- ๓๕ พมีเมตตาจิต
- ๓๖ พมีใจกรุณา
- ๓๗ พรู้จักรักษาชื่อเสียง
- ๓๘ พกตัญญูต่อผู้มีคุณ
- ๓๙ พรักษาสัจ
- ๔๐ พรู้จักคุณบิดามารดา
- ๔๑ พเป็นผู้ซื่อตรง
- ๔๒ พรู้จักรักวงศ์ตระกูล
- ๔๓ พรู้จักฝึกซ้อมวิชา
- ๔๔ พใช้ความพินิจพิจารณา
- ๔๕ พทำตัวให้เป็นที่น่าไว้วางใจแก่ผู้อื่น
- ๔๖ พกระทำการที่ประพฤติกว้าง
- ๔๗ พพยายามบังคับใจตนเอง

นิทานที่ ๑ เรื่องโคหนันทิวศาล

แต่ก่อน ยังมีวัวตัวหนึ่ง มีคนเอามาเลี้ยงไว้แต่เล็ก ให้ชื่อว่า นันทิวศาล ครั้น วัว ตัว นั้น โต ขึ้น ก็ มี กำ ลัง ลาก เกวียน ไ้ทีละ มาก ๆ เล่ม วัน หนึ่ง เจ้า ของ วัว จึง ไป ทำ พันธ์ กับ เศรษฐี ว่า ะเอา เกวียน ๑๐๐ เล่ม ผลัก ตัก กัน เข้า เข็น แลว ให้ โค นันทิวศาล ตัว เกยว ลาก ไป ถ้า ลาก ได้ เศรษฐี เ็น แพ้ ต้อง เสีย เงิน ให้ แก่ ตน ๑๐๐๐ บาท ถ้า ลาก ไม่ ได้ ตัว ต้อง เ็น แพ้ และ ะยอม เสีย เงิน ๑๐๐๐ บาท ให้ แก่ เศรษฐี เศรษฐี ก็ รับ พัน. เจ้า ของ วัว จึง เอา เกวียน ผลัก ตัก กัน เ็น แลว แล้ว ก็ ผลัก โค เทียม เข้า แล้ว ถือ ะภูก ึ่ง ขึ้น ร้อง ว่า แก่ โค ว่า เขย อ้าย วัว ี่ เกย ะ ลาก เกวียน ไป ฝ่าย โคหนันทิวศาล จึง น้อยใจ ว่า นาย ของ เรา นี้ ว่า พัง ะหยาย คาย เสีย รัง ๆ ะ ใช้ สร้อย กัน ะ พุก ทา ให้ เพราะ หู ก็ ึ่ง ยาก คิก แลว ก็ ยืน นิ่ง เสีย ไม่ ลาก เกวียน ไป เศรษฐี ก็ ะรับ เจ้า ของ วัว เ็น แพ้ พัน. เจ้า ของ วัว ก็ ต้อง เสีย เงิน ๑๐๐๐ บาท ให้ แก่ เศรษฐี ฝ่าย เจ้า ของ วัว ครั้น กลับ ไป บ้าน ก็ เรว้า โศก เสีย ใจ ที่ ต้อง เสีย เงิน นั้น ไม่ เ็น อัน กิน อัน นอน. โคหนันทิวศาล เห็น กัน นั้น ก็ คิก สงสาร และ คิก ถึง คุณ เขา ที่ ได้ เลี้ยง มา

จึงว่าแก่ชายผู้เป็นเจ้าของนั้นว่า นี่แม่ท่าน ขย่ำเศร้าใด
เสียใจไปเลย ท่านจงไปพนันกับเศรษฐีอีกครั้งหนึ่ง เงิน
๒๐๐๐ บาท แต่ขอท่านอย่าได้พุกกับข้าพเจ้าด้วย วาจาหยาย
คายไม่น่าฟังทั้ง ครั้งก่อน พงพุกให้ไฟเพราะเป็นที่ขึ้น สมบัติ
สักหน่อย ท่านก็จะชนะได้ เงิน ๒๐๐๐ บาท ชายเจ้าของวัวก็
ใจจึงไปบอกพนันกับเศรษฐีอีกครั้ง ครั้นเศรษฐีตกลงรับพนัน ชาย
เจ้าของวัวก็ผูกเกวียนเข้า ๑๐๐ เล่ม และเอาโคหินทิวศาล
เข้าเทียมแล้วกล่าวว่า นี่แม่พ่อมหาจำเริญ พ่อพกลากเกวียน
ทั้ง ๑๐๐ เล่มนี้ไปเถิด โคหินทิวศาลก็ลากเกวียนนั้นด้วยกำลัง
พละกำลัง เกวียนเล่มหลังไปถึงที่เกวียนเล่มหน้า ขออยู่นั้นได้ เศรษฐี
ก็ยอมแพ้ให้เงิน ๒๐๐๐ แก่ชายเจ้าของโค ชายผู้นั้นครั้นได้
เงินที่เสียไปนั้นคืน และยังได้กำไรอีกพินหนึ่งด้วย ก็ใจ
พาโคของตนกลับไปบ้าน

* * *

เรื่องผู้ชนะคน ทายถูกว่า ชายเจ้าของวัวต้องแพ้
ในคราวแรกเพราะอะไร และกลับได้ชนะในคราวหลัง
เพราะอะไร

นิทานที่ ๒ เรื่องนายมานายพา

ทาคีเป็นคนใจดี ชอบให้ทาน เมื่อแก่ไปไหน ถ้าพบปะ
เด็ก ๆ แก่ก็หยิบธัญในกระเป๋ามาให้แก่เด็ก แล้วสั่งว่า จงเก็บ
เอาไว้ซื้อขนมกินนะ หลานทั้งนี้ เสมอ อยู่มาวันหนึ่ง ทาคี
นึกอยากจะให้ธัญแก่เด็ก แก่จึงลงมานั่งที่สนามหญ้าใกล้ทาง
คนเดินไปมา ยังมีเด็กสองคนเดินมา คนหนึ่งชื่อมา อีกคน
หนึ่งชื่อพา แก่จึงเรียกเด็กสองคนนั้นว่า หลานมานี้แน่
ลุงจะให้ธัญ นายมาเดินเข้าไปยืนใกล้ทาคีแล้วถามว่า แก่จะ
ให้ข้าเท่าไร ลุงจะให้หลานคนละไฟ ๒ กระธัญไฟเดียว ข้าไม่อยาก
ไ้ของแก่ ของแม่ข้ามีถมไป แก่เป็นคนบ้าหรือ ทาคี
เป็นคนใจดี แก่ว่า หลานทำไมจึงใช้วาจาหยาบคายกับลุงเล่า
คำเช่นนี้ไม่สมควร จะใช้พูดกับผู้ใหญ่ แต่ซึ่งเถอะ ลุงไม่ถือโกรธ
เมื่อหลานไม่ต้อง การธัญของลุง ๆ จะเก็บไว้ให้คนอื่นต่อไป
ก็ได้ แก่จึงเรียกเด็กอีกคนหนึ่งชื่อ นายพา ซึ่งเห็น
เด็กก็มีกิริยาเรียบร้อย รู้จักเคารพ นอบน้อมผู้ใหญ่ เพราะ
นายพาเป็นนักเรียนไ้รับคำสั่งสอนของครูเสมอ แล้วแก
ถามนายพาว่า หลานอยากไ้ธัญหรือไม่ ถ้าอยากไ้
ลุงจะให้ นายพาเดินยอตัวเข้าไปนั่งพับเพียบลงยกมือ

ไหว้ทาทิแล้วพูดว่า กระผม ขยาก็ขอรับ ทาทิก็
เห็นกิริยาของนายพาเช่นนั้นก็ชอบใจ แगेจึงส่งอัฐให้ ๘ อัฐ
แล้วพูดว่า นี่ลุงให้หลานมากกว่าที่พูดไว้เดิม เพราะเห็นว่า
หลานเป็นคนดี มีสัมมาการะวะ ลุงจึงเพิ่มให้หลานอีก ๖ อัฐ.
นายพาได้รับอัฐแล้ว ก็ยกมือไหว้ลาทาทิแล้วเดินตามนายมาไป.
นายพาเห็นเพื่อนที่อัฐทั้งนั้น ก็อยากจะได้บ้าง จึงถามนายพา
ว่า ก็แกว่า จะให้คนละไฟ อย่างไร แगेจึงให้เธอมากเล่า.
นายพาตอบว่าแกให้ฉันมาก เพราะแกเห็นว่าฉันพูดทาทิ
มีสัมมาการะวะ แगेจึงเพิ่มให้ฉันอีก ๖ อัฐ นายพาได้
ยินทั้งนั้นก็เสียใจ คิดว่าเราไม่ควร จะใช้วาจาและกิริยา
หยามคายต่อผู้ใหญ่เช่นนี้เลย

นิทานที่ ๓ เรื่องเด็กเลี้ยงแกะ

มีเด็กเลี้ยงแกะคนหนึ่ง เป็นคนชอบพูดจาเหลวไหล
ตลอดคนองอยู่เมืองนี้ด้วย บางทีไม่มีเรื่องอะไร ก็ขึ้นหน้าเป็นหัว
ขี้ทะเลอก ล้อคนเล่น อยู่มาวันหนึ่งเด็กคนนี้พาฝูงแกะไป
กินหญ้าอยู่ที่เชิงเขาริมชายทุ่ง พอเขานึกสนุกขึ้นมาก็อย่างไร

เรื่องเด็กเลี้ยงแกะ

๕

เขาก็วิ่ง ทำหน้าตาตื่น , ไปร้อง ตะโกนบอก ชาวบ้านว่า มา
เร็ว, ช่วยด้วย ๆ หมาบ้าพากัน มา เบียดฝูง จะกินแกะ เสีย
หมดแล้ว พวกชาว บ้าน กำลัง ทำนา เกือบ เข้าอยู่ ไต้ ยืน
เต็ก ร้องให้ช่วย ตั้ง นั้น ก็ ตกใจ พากัน ถือ อาวุธ ต่าง ๆ วิ่ง
ไป จะช่วย ครั้น ถึง ที่ฝูง แกะ อยู่ ก็ ไม่ เห็น สุนัข สัก ตัวเดียว.
เด็ก คน นั้น ก็ หัวเราะ เช่น ที่ ว่า หลอก ผู้ใหญ่ ให้วิ่ง มา เก้อ พวก
ที่วิ่งไป นั้น รู้ ว่า เด็ก หลอก เล่น ก็ โกรธ พากัน กลับ มา

ต่อไป ไม่ สักกี่ วัน นัก กำลัง เด็ก คน นั้น ไป เลี้ยง แกะ อยู่
เผอิญ มี สุนัข บ้า ฝูง ใหญ่ มา รัง ๆ แล เห็น ฝูง แกะ ก็ วิ่ง กรู มา
แต่ ไกล เด็ก คน นั้น แล เห็น จึง วิ่ง ไป ร้อง ตะโกน บอก ให้
เขา ช่วย เช่น ครั้น ก่อน พวก ชาว บ้าน ไต้ ยืน ก็ เคย เสีย ต่าง
นึก เคือง ในใจ ว่า เจ้า นี้ มา หลอก เล่น อีก ก็ ไม่มี ใคร ไป ช่วย.
ฝูง สุนัข บ้า กำลัง หิว จิต ก็ แร่ เข้า ไป ห้อม ล้อม กัด แกะ กิน เสีย
จน หมด เด็ก นั้น ก็ วิ่ง ร้อง ให้ หนี กลับ สุนัข กลับ มา บอก
พ่อแม่ ๆ ก็ ตกใจ ครั้น พก ไป พก มา ก็ ได้ ความ ว่า ที่ เบียด
เหตุ อันตราย ถึง เสีย ของ ครั้น นี้ ก็ เพราะ ที่ ลูก ของ ตัว เคย พก
เหลวไหล มา มาก จน เมื่อ มี เหตุ จึง ก็ ไม่มี ใคร เชื่อ จึง
เชื่อกัน ติ ลูก ของ ตัว เป็น สาหัส

นิทานที่ ๔ เรื่องกากับนกแก

กา เป็น ชาว กรุง เทพ ฯ แก เป็น ชาว เพ็ชรบุรี เคย
ชอบพอกัน นกแกไป มาหา กา อยู่บ่อย ๆ โดยที่นับถือ กา ว่า
เป็น สัตว์ ฉลาด นกแก จะทุกข์ สุข สิ่งใด เคย มาบอก เล่า แก่
กา เสมอ วันหนึ่ง นกแก มาหา กา เล่าความคับ แค้น ให้
ฟัง ว่า ข้าพเจ้า ได้รับความ อุต อยาก หา อาหาร ไม่ ใคร่ พอกิน
ลูก อ่อน ที่ยัง อยู่ กับ รังก็ พลอย อุต เขาว่า ท่าน ฉลาด หา อาหาร,
ขอ ท่าน ได้ แนะนำ ให้บ้าง กา จึง ถาม ว่า ท่าน ออก หา กิน
เวลาไร นกแก ก็ บอก ว่า ไม่ได้ กำหนด เวลา สัก แต่
สบาย เวลาใด ก็ไป เมื่อ นั้น กา ก็ จีบ ได้ ว่า แก เป็น ผู้ ประพฤติ
อย่างไร จึง แก่ง แล้ง ถาม ว่า ก็ เวลาใด เล่า เช่น เวลา สบาย
ของท่าน นก แก ตอบ ว่า ถ้า พระ อาทิตย์ ยัง ไม่ ร้อน จัก
ข้าพเจ้า ก็ ยัง นอน สบาย อยู่ บาง ที่ วัน ไหน พายุ ฝน ครม เกรือ
ข้าพเจ้า ก็มี เวลา สบาย นาน กว่า วัน ธรรมดา ข้าพเจ้า ได้ มี เวลา บิด
ขี้ เกียจ อยู่ จน หิว จึง ลุก ขึ้น ไป หา อาหาร กา จึง ว่า
อย่าง นั้น ชี้ ท่าน จึง ต้อง อุต ธรรมดา สัตว์ เช่น เรา นี้ ต้อง
หา กิน แต่ เข้า ถิ่น ที่ท่าน เกียจ คร้าน นอน เสีย จน สาย ออก
หา กิน ไม่ทัน เพื่อน จะได้ อาหาร ที่ ไหน มา ฝ่าย ตัว ของ เรา นี้
ยอม ตื่น ตื่น เข้า ตู รื้อ ขี้บน ออก จาก รัง เพื่อ ที่ จะได้ มี เวลา ไป ได้

၅

— 水滸花 —

วันหนึ่งในฤดูร้อน นักเรียนคนหนึ่งชื่อ หนูสอน แม่
บังคับให้ไปเรียนหนังสือกับพี่สาว หนูสอนทำกระดิกกระชอก
ไม่อยากจะไปโรงเรียน แต่ขัดไม้ไผ่ก็ต้องจำใจไป ขณะที่
เดินไปตามทาง หนูสอนพูดกับพี่สาวว่า พี่ เราพากันไป
วิ่งเล่นที่ริมน้ำจะสนุกกว่าไปโรงเรียนมาก พี่สาวตอบว่า
ไม่ได้ ฉันไม่มีเวลาจะไปวิ่งเล่นเหมือนอย่างน้อง เวลา
ฉันเดินไปโรงเรียนนี้ ถ้าฉันจะแวะไปซื้อผ้าซื้อเข็มและด้าย
ไปให้แม่ แม่ก็จะเย็บเสื้อผ้าได้ อ้าวซื้อขนมกินมีดีกว่าไปวิ่ง
เล่นหรือ ว่าแล้วก็พากันเดินต่อไป หนูสอนจึงแลไปเห็นฝูง
หลายตัว บินไปบินมาเที่ยวหาเกสรดอกไม้อยู่ หนูสอน

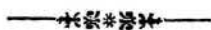
จึงพูดกับพี่สาวว่า พี่ฉันอยากจะเป็นสิ่งจะได้กินขนมทอดไม้
 เล่นให้สบายใจ ไม่ต้องทำอะไร. และไม่ต้องเรียนอะไรด้วย.
 พี่สาวจึงตอบว่า ที่ไหน สิ่งนั้นไม่ใช่เรื่องเหมือนอย่างน้อง
 เลย หนูให้พี่สักหน่อย นั้นมันเที่ยวหาหน้าที่หวาน ๆ ใน
 เกสรทอดไม้สำหรับเอาไปเก็บไว้ในรัง เพื่อจะได้เป็นอาหาร
 ในฤดูหนาว ไม่ใช่มันบินไปเที่ยวเล่นเหมือนอย่างน้องคิดจะ
 ไป พ่อว่ายังไม่ทันขาดคำ ก็แลเห็นฝูงบินกลับไปยัง
 ของมัน

ครั้นหนูสอนกับพี่สาวเดินต่อไปอีกสักหน่อย ก็แลเห็น
 นกตัวหนึ่งร้องเจี๊ยก จ๊าก ๆ อยู่บนกิ่งไม้ หนูสอนจึงพูด
 กับพี่สาวว่า พี่ หนูแน่ะ นกมันไม่ต้องทำอะไร หันตั้งก็
 ไม่ต้องเรียนด้วย ฉันอยากจะเป็นนกแท้ ๆ ถ้าฉันได้
 เป็นนก ฉันจะร้องลคร เล่นให้สนุกใจวันยังค่ำ พี่สาวตอบ
 ว่า ที่ไหนได้ น้องไม่เห็นหรือ นกมันบินลงจิกหญ้าแห้ง
 แล้วก็คายเอาไปทำรัง มันไม่เที่ยวเล่นเปล่า ๆ คอก.
 แล้วพี่สาวก็สอนต่อไปว่า นี่แน่ะ เห็นหรือยังเล่า แม่แต่
 สัตว์เล็ก ๆ เช่นแมลงผึ้ง และนกมันยังรู้จักทำรัง และเที่ยว
 หาเหยื่อมาเลี้ยงตัว และลูกตามประสาสัตว์ ก็ตัวน้องมีหน้าที่

เรื่องกระต่ายตื่นตูม

๙

ที่จะเรียนวิชา นั้นไม่ควร ชี้แจง ควร จะตั้ง หน้า เล่า เรียบ,
เมื่อใดขึ้น เจ้าจะได้ ใช้ วิชา ประกอบ การ ทำ มาหา กิน
และทำการ ให้ เห็น ประโยชน์ แก่บ้าน เกิดเมือง นอก ต่อไป

นิทาน ที่ ๖ เรื่องกระต่ายตื่นตูม

ครั้งหนึ่ง มี กระต่าย ตัว หนึ่ง นอนหลับ อยู่ ที่ใต้ ต้น ตาล ขณะ
เมื่อ กระต่าย หลับอยู่ นั้น เกิด ลม พายุ ใหญ่ พัด กล้า ลูก ตาล
บน ต้น หล่น ตูม ลง มา เกือบ ฎก กระต่าย กระต่าย ตกใจ ตื่น ขึ้น
สำคัญ ว่า พ้า ถล่ม ไม่ทัน ได้ ทรู ครอบ อะไร ลูก ขึ้น ได้ ถู ฝรั่ง ไป
โดย สุก กำลั ง เพราะ กลัว ความ ตาย

ฝ่าย เสือ ช้าง กวาง ทราบ แรค สัตว์ หลาย จำพวก
ด้วยกัน เห็น กระต่าย วิ่ง มา โดย เต็ม กำลั ง ตั้ง นั้น จึง ถาม
กระต่าย ว่า นี่ ท่าน วิ่งหนี อะไร กัน มา กระต่าย วิ่ง พลา ง
บอก ความ พลา ง สัตว์ เหล่า นั้น ได้ พัง กระต่าย บอก ก็ ไม่ทัน
ทรู ครอบ สำคัญ ว่า พ้า ถล่ม จริง ก็ พา กัน วิ่ง ตาม กระต่าย ไป ทรู
ล้ม ซาก หัก แฉก หัก โคน ต้นไม้ ตก เหว ตาย บ้าง ก็มี ส่วน ที่
ยัง เหลือ อยู่ ก็ พา กัน วิ่งหนี ต่อ ไป อีก

มีพระราชสีห์ตัวหนึ่ง เป็นสัตว์ มีปัญญา เห็นสัตว์
 ทั้งหลายมี เสือ ช้าง เป็น ตันพากันวิ่งมาไม่หยุดหย่อน จึง
 ร้องถามว่า เอ๊ะ เหตุไร ท่านทั้งหลาย จึงพากันวิ่ง จนโตน กัน
 ล้มตาย ฉะนี้ หยุดบอกให้เรา ทราบ ประเด็น ก่อน สัตว์
 เหล่านั้นกลัว อำนาจราชสีห์ ก็ต้อง หยุด และเล้าความที่กระต่าย
 แจ้ง แก่ตนให้ราชสีห์ ฟัง ราชสีห์ ก็เข้าใจทันทีว่า สัตว์เหล่านั้น
 คง จะตื่น อะไร มา สัก อย่างหนึ่ง จึงถามต่อไปว่า ฟ้าถล่ม
 ที่ตรงไหน จง พาเราไป ดู สัก ที่ สัตว์ เหล่านั้น กลัว ตาย จน
 ตั้ว สั้น แต่ซัก อำนาจราชสีห์ ไม่ได้ ก็ต้อง พา ราชสีห์ ไป
 พอ ถึง ใต้ ตัน ทาลที่กระต่าย นอน ราชสีห์ ก็พิเคราะห์ ดู เห็น
 ลูก ทาล ตก อยู่ ที่ โคน ตัน ก็เข้าใจว่า ผล ทาล นั้น หล่น ลง มา
 กระต่าย สำคัญว่า ฟ้าถล่ม ก็ ตกใจ จึง วิ่งหนี สัตว์ ทั้งหลาย
 ที่ ไม่มีปัญญา ทรិตรอง ก็ พากัน หลง เชื่อ กระต่าย วิ่ง เติล ไป
 จน โตน กัน ซา หัก คอ หัก ตก เหว ตาย เสีย บ้าง ก็มี สัตว์
 ทั้ง หลาย ที่ พากัน ได้ รับ ทุก ขเวทนา ครั้ง นี้ ก็ เพราะ เหตุ ที่ เป็น ผู้
 ชลาท เชลาหา ปัญญา ทริตรอง มิได้

นิทานที่ ๗ เรื่อง ลา ต่าง กับ โค ต่าง

พ่อค้าคนหนึ่ง เป็นคนเคย บรรทุกสินค้าไปขายเมืองไกล. วันหนึ่ง จึงขนสินค้าลงบรรทุกในต่างบนหลังโคตัว ๑ กับ ลา ตัว ๑ แล้วก็ออกเดินทางไป คราวนั้นต้องข้ามเขาสูงห้วยมาก แต่ลานั้นบรรทุกหนักเต็มกำลัง เมื่อเดินมาตามทางราบ ๆ ก็ทนไปได้ ครั้นถึงทางจะขึ้นบนภูเขาเป็นทางชันและแคบ ก็รู้สึกตัวว่า ของที่บรรทุกหนักเกินกำลังที่จะทนได้ จึงพูดอ้อนวอนโคว่า เพื่อนเอ๋ย ช่วยรับแบ่งของไปเสียสักหน่อยเถิด, เราหนักเต็มกำลังที่จะพาไป ฝ่ายโคได้ฟังก็คิดว่า ชะไร เรา จะไปแบ่งเอาของมาให้หนักบนหลังเรา เราอยากแบ่งให้มันเสียอีก จึงตอบว่า ข้าก็หนักจะไม่ไหวเหมือนกัน, ถ้าข้าจะแบ่งของไปเต็มให้เจ้า เจ้าจะรับไปหรือ ลาได้ฟังดังนั้นก็สนใจต้องจำทนไป ครั้นขึ้นบนภูเขาไปได้หน่อยหนึ่งหมดกำลังก็ล้มลงถึงแก่ความตายทั้งกำลังบรรทุกอยู่ ชายพ่อค้าไม่รู้ที่จะทำอย่างไร ค่อยอยู่ในประเทศที่เปลี่ยว จึงขนสิ่งของออกจากต่างที่หลังลา ไปบรรทุกในต่างโคจนหมดรวมของเป็นสองส่วนแล้วยังข้าลากหนึ่งลาขึ้นบรรทุกลงห้วย. โคได้ความหนักขึ้นยิ่งกว่าเก่าเป็นอันมาก ก็ร้องว่าแก่ตัวเอง

ว่า ซึ่งเรา ได้รับความหนัก เหนือ ลำบาก ขึ้นยิ่ง กว่าเก่านี้ ก็
 เพราะมีความ ถือ เปรียบ เก่ง แยก ทอด ทั้ง เพื่อน กัน เสีย ถ้า
 เพียง แต่ เรา จะ เห็น คุณ เพื่อน กัน ช่วย แยก สิ่ง ของ มา เสีย ลัก
 เล็ก น้อย ลา ก็ คง ไม่ ตาย ที่ ไหน เลย เรา จะ ได้รับความหนัก ถึง
 เพียง นี้ นี่ เพราะ เรา รัง เกียจ เก่ง แยก ต่อ เพื่อน กลัว จะ
 เสีย รัค เสีย เปรียบ ใน การ งาน ไม่ มีความ เห็น คุณ และ เลื่อ เพื่อ
 แก่ เพื่อน จะ เอา สบาย แต่ ผู้ เคียว จึง ได้รับความ ลำบากหนัก ถึง
 เพียง นี้

นิทานที่ ๘ เรื่อง นาก กิน ปลา

มี นาก สอง ตัว เป็น เพื่อน กัน หา ปลา ได้ แล้ว สู้ กัน กิน.
 นาก ตัว หนึ่ง ชอบ เทียว หา กิน ใน น้ำ ลึก นาก อีก ตัว หนึ่ง
 พอ ใจ หา กิน ตาม ชาย ฝั่ง วัน หนึ่ง ช่วย กัน จับ ปลา ตะเพียน ได้
 แต่ ไม่ อาจ แยก กัน ต่าง ตัว เกียจ จะ เอา ท่อน ข้าง หัว ไม่ ยอม
 จะ เอา ท่อน ข้าง หาง ใน เวลา นั้น พอ มา จึง จอก ตัว หนึ่ง
 เดิน มา ทาง นั้น นาก สอง ตัว นั้น พุด กับ มา จึง จอก ว่า ลุง ค่ะ,
 ช่วย แยก ปลา นี้ ให้ แก่ ฉัน ทั้ง สอง ที่ เลิก

เรื่องนาถกินปลา

๑๓

หมาจึง จอกพูดว่า ของ ๆ เจ้า แย่งกันเองสิ,
งการอะไร ของข้า

นาก. ฉันแย่งไม่ตกลงกัน ฉันจึงขอให้ลุง ช่วย แบ่งให้

หมา. เจ้านายของข้า ท่านตั้งข้าให้มีหน้าที่ชำระ
ความ ข้านั่งศาลมานานเหนื่อย จึงเที่ยวเดิน แก่เมื่อยเสียที,
มาถึงที่นี่ ก็พบความที่จะต้อง ตัดสินเข้าอีก น่าเบื่อ
แท้ ๆ แต่เสียอารมณ์ของเจ้าไม่ได้ ก็จะต้อง ช่วยไปตามการ,
ก็เจ้าจักทำตามคำของข้าหรือ

นาก. ลุงไปรคทีเถิด ลุงว่าอย่างไร ฉันจักทำตาม

หมา. เเท่านี้ก็ต้องเถียงกันด้วย ไม่พอที พาให้ผู้อื่น
ลำบาก ถ้าอย่างนั้น เจ้าผู้เที่ยวหากิน อยู่แต่ตาม ชายฝั่ง
งเขาท่อนข้าง หาง ท่อนข้างหัวให้ไต่แก่เจ้าผู้เที่ยวหากิน
ในน้ำลึก ส่วนท่อนกลาง ตัว เ็นคำช่วย การ ของ เราผู้ตัดสิน

หมาจึง จอกพูดอย่างนี้แล้ว แย่ง ปลา ท่อนข้าง หัวให้
แก่ นาก ผู้เที่ยวในน้ำลึก แย่ง ท่อนข้าง หาง ให้ แก่ นากผู้เที่ยว
ตามชายฝั่ง แล้ว คาย เขาท่อนกลาง ตัว หลีกไป

นากสอง ตัวไม่รู้ จะทำอย่างไร ไต่แต่ยืนดู ทำตา

เปรียบ ๆ นึกในใจว่า ไม่พอที่ ยอม เสียเปรียบ แก่กันเอง
ยังดีกว่า

เสีย น้อยเสีย ยาก เสีย มากเสีย ง่าย ได้ แก่ อะไร

นิทานที่ ๙ เรื่องโค ของชาวนา

ยังมีโคคู่หนึ่ง ของ ชาวนา ตัวหนึ่ง เป็นโคเก่า อีก
ตัวหนึ่ง เป็นโคที่ซื้อ มาใหม่ เจ้า ของ เคยใช้ เทียม เกวียน และ
เทียมไถ ด้วย กัน เสมอ แต่โค ตัว เก่า นั้น มีนิสัย เกก มะเหรง,
สุก แต่ เมื่อ เทียม เกวียน หรือ เทียมไถ เข้าคู่ กัน เมื่อไร แล้ว เป็น
ต้อง ชน ต้อง ขวิด โคตัวใหม่ ทุก คราวไป และ ขณะที่ ลาก เกวียน
ไปตามทาง บางทีก็ แก้ง ถ่วง ตัว เสียให้ โคตัวใหม่ ออก แรง
แต่ตัว เดียว เกวียน จึง เดิน ช้าไป เจ้า ของ เข้าใจว่า โค
ใหม่ เกียจคร้าน จึง ตี และ แทะ โคใหม่ ด้วย ฆ้อง โคใหม่
ก็ คิด แค้น อยู่ ในใจ ยัง เมื่อ ถึง เวลา สิ้นงาน การ เจ้า ของ
ปล่อย ให้ ไป กิน หญ้า ใน กลางทุ่ง โคเก่า ก็ รีบ กิน ให้ อิ่ม ก่อน
แล้ว ก็ แก้ง ได้ ขวิด โคใหม่ ไม่ให้ กิน หญ้า ได้ พอ เห็น ลง
เจ้า ของ ได้ กลับ เข้า คอก โคใหม่ ก็ กิน ไม่ อิ่ม แต่โคเก่า เฝ้า

เรื่องม้าอารี

๑๕

รบนรึงแกล เพื่อนของตัวเอง อยู่กันนี้ จนโคใหม่ไม่มีความ
ผาสุกร่างกายก็ซูบผอม แต่ได้รับความเกื้อกร้อนมาถึงนี้
ชำนาญจนทนไม่ไหว วันหนึ่งได้โอกาส จึงหนีไปซ่อนตัว
เสียในป่า เจ้าของเที่ยวตามตัวไม่พบ ครั้นถึงเวลาทำนา
เจ้าของต้องลงมือไถ ก็จำต้องเทียมโคตัวเก่าแต่ตัวเดียว,
ให้ไถนา ถึงเวลาลากเข้าเข้าบ้าน ก็ใช้ให้ลากแต่ตัวเดียว
โคเก่าก็ต้องทำงานหนักอยู่ผู้เดียว การที่เป็นดังนี้ก็สมแก่
ที่ตนไถรึงแกล ช่มเหง เพื่อนจนต้องหนีไปเสีย โคเก่าไถความ
เหน็ดเหนื่อยลำบากมาก จึงนึกถึงตัวว่า การรึงแกลเพื่อน
กันนั้นมิใช่โทษแก่ตนทั้งนี้

นิทานที่ ๑๐ เรื่องม้าอารี

ชายผู้หนึ่งมีม้าและวัวสำหรับใช้ เป็นพาหนะอย่างละตัว
เจ้าของรักม้ามาก เพราะใช้ขี่ไปได้เร็ววิ่งก็เรียบ ส่วน
วัวนั้นไม่มีใครวิ่ง ครันทีเข้า ก็วิ่งไขว่ไขว่ เจ้าของ
จึงปลูกโรงเล็ก ๆ ให้ม้าอยู่ แต่วัวนั้นปล่อยไว้ข้างนอก
ให้ไปอาศรัยอยู่ใต้ต้นไม้ อยู่มาวันหนึ่งเวลาตกฝนตกใหญ่

วัจนฝนไม่ไหว จึงเดินเข้าไป ใกล้ โรงมั่ว แล้วว่า แก่มั่วว่า
 เพื่อนเอ๋ย ขออาศัยโรงบังคี่ระยะ สัก หนอยเถิด เมื่อ มั่ว
 ไต่ยีนและไต่เห็นความลำบาก ของ วัว เช่นนั้น ก็ สงสาร จึงยอม
 อนุญาตให้ อาศัย คนสู้เขยิบตัว คว้า ฝ่าย วัวได้ อาศัย
 โรงมั่วบังคี่ระยะ สมประสงค์ แล้ว ก็ค่อย มีความสุขขึ้น และนึก
 แทนใจว่า ถ้าได้เข้าไป อยู่ ในโรงทั้งตัว จะ มีความสุข มาก.
 เมื่อคิดถึง นี้แล้ว ก็ พุก อ่อน วอน มั่ว ว่า ท่าน อนุญาต ให้ โรง
 เราบังคี่ระยะ เช่นนี้ ก็ เป็น การ ดี แล้ว แต่ยังไม่ทำให้เรามีความ
 สุข ขอท่าน จง อนุญาตให้ อาศัย ถึง คอ สัก หนอยเถิด มั่ว
 ไต่ฟังอ่อน วอน ก็ เสียใจไม่ได้ จึง อนุญาตให้ วัว ก็ สบาย มากขึ้น.
 ไม่ช้า ไม่นาน วัว ก็ ขอ อนุญาต เข้าไป ทุกที จน ภายหลัง ถึง มั่ว
 จะ นิ่ง เสีย ไม่ อนุญาต วัว ก็ เขยิบ รุก เข้าไป ราวไป ใน
 ที่ สุก มั่วทนความ เบียดไม่ไหว ก็ ต้อง หัน ออก จาก โรง ปล่อย
 ให้ วัว อยู่ ตามสบาย จน รุ่งสว่าง คนสู้ทน ลำบาก เสียเอง.
 แต่นั่น ต่อ มา ถึง เวลา ค่ำ ฝน ตก ก็ ดี ไม่ ตก ก็ ดี วัว ก็ รีบ เข้า
 ไป อยู่ เสีย ใน โรง ก่อน เสมอ วันหนึ่ง มั่ว พยายาม เข้าไป อยู่ ใน
 โรง เสีย แต่วัน เพื่อ จะ หาความสุข ใน เวลา กลางคืน แต่ ก็

เรื่องผ้าม่าน

๑๗

ไม่สำเร็จ พอคำลง วัว ก็ไป แหก เสี้ย อีก ม้า เป็นผู้ใจดี
และ เกรงใจ เพื่อน ก็ ต้อง หลีกออกนอกโรงไป การ เป็นดังนี้
เสมอ มา จน ม้า นั้น ชุบ ฝน ลง ด้วย ความ ที่ ต้อง กราก กรำ
อยู่ กลาง บ้าน ใน เวลาฝน ตก พัว ร้อง จึง เป็น ที่ แผลกตา.
เจ้า ของ สำคัญ ว่า ม้า ฝน เพราะ บุง กัด ใน เวลา กลางคืน คืน
วันหนึ่ง เจ้า ของ จึง ลง ไป ที่ โรง ม้า เพื่อ จะ สุมไฟ ให้ แก่ ม้า ครั้น
มอง ดู ใน โรง เห็น เป็น วัว ไป เจ้า ของ ก็ นึก ผิดใจ จึง เดิน
ดู ต่อ ไป เห็น ม้า ยืน อยู่ กลาง บ้าน เมื่อ เจ้า ของ เห็น ฉะนั้น แล้ว
ก็ เห็น เหตุ ว่า ม้า ฝน เพราะ วัว ไป แย่ง ที่ อยู่ ตั้งแต่
วัน นั้น ไป พอ ถึง เวลา คำ เจ้า ของ ก็ เอา เชือก ผูก วัว ไว้ กลาง บ้าน
เพื่อ ไม่ ให้ ไป กราก ม้า อีก ม้า ก็ ค่อย อ้วน ขึ้น ส่วน วัว นั้น ฝน ลง
เพราะ ต้อง ถูก กรำ ฝน แม้ แต่ ใต้ ต้นไม้ ก็ ไม่ได้ อาครัย
เหมือน แต่ ก่อน ยิ่ง มีความ ลำบาก เสียว กว่า เมื่อ ยัง ไม่ได้ ไป
เบียด เอา โรง ม้า อีก

นิทานที่ ๑๑ เรื่อง ช้างกับ มดแดง

ช้างตัวหนึ่งเดินไปพบรังมดแดง ซึ่งหลุดจากกิ่งไม้ ตกขวางทางอยู่ จึงร้องว่าแม่มดเหล่านั้นว่า เชื้อทำไมพวกเฮ้งจึงมาเที่ยวเกะกะทำรังขวางทางข้าตั้งนี้ เห็นข้ามาก็ไม่หลบหลีก ตัวเจ้าโตเท่าใด ถ้าข้าจะจับฟาดเสียทั้งรัง, เจ้าก็จะสู้รบตอบมืออย่างไรกับข้า มดได้ฟังก็มีความโกรธและนึกว่า เราก็คงเป็นสัตว์มีชีวิตเหมือนกัน ถึงตัวจะเล็กน้อยจ้อยจืดอย่างไร ก็ไม่ควรที่จะยอมให้ช้างหมิ่นประมาทได้, จำจะต้องทำให้เห็นฝีมือเสียบ้าง คิดแล้วจึงร้องตอบช้างว่า ได้เท่าขอรับ กระผมไม่มุ่งหมายจะขวางทางให้เท่าเลย, รังกระผมขาดตกลงมา เพียงพวกกระผมหำหกร้อยเท่านั้น จะช่วยกันแบกหามไปก็ไม่ทัน ได้เท่าเป็นคนโตมีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ ถ้าจะโปรดเพียงแต่เอาปลายงวงเกี่ยวรังกระผมขึ้นไปไว้บนกิ่งไม้ ก็จะไม่ยกขึ้นได้ในพริบตาเดียว ช้างได้ยินมดยกบอตัวดังนั้น อยากจะขอทักท้วงให้มดเห็น จึงร้องว่า เออ จริง ชี พวกเฮ้งสักก็หมิ่นก็สู้ข้าคนเกี่ยวไม่ได้ ว่าแล้วก็เอาปลายงวงจับรังมดขึ้น ฝ่ายมดได้ทีก็โกรธกันเข้าในรูงวงทุกตัว ช่วยกันกัดเป็นสาหัส. ช้างเกิดความเจ็บปวดมาก จะฟาดฟัดอย่างไรก็ไม่หลุด จึง

เรื่องกระต่ายแหย่เสือ

๑๘

ร้องถามมก ว่า มก เอ๊ย นี่เจ้ามาชัก ข้าทำไม นาย
มก จึง ร้อง ตอบว่า ที่ชักชักเจ้านี้ เพราะ เจ้า ถือ คนว่า
มีอำนาจกว่าผู้อื่น จึง หูหมิ่น พวก ข้า ที่ เล็ก กว่า จึง ทำให้
เห็น ฝีมือ เสีย บ้าง ถ้า เจ้า ยัง ถือ ตัว ว่า เก่ง กาก ไม่มี ผู้ ไก
สู้ ได้ อยู่ ทราย ไค ข้า ก็ เห็น ไม่ วาง จะ กัด และ วาง พิชน
เจ้า ถึง แก่ ความ ตาย ช้าง คั่น รน อยู่ หน หมก บัญญา ก็ หมก
มานะ ที่ จะ ต่อ สู้ ต้อง ยอม แพ้ มก และ ส่ง มก ขึ้น คัน ไม่ ไป.
แต่ หนี มา ช้าง ก็ หมก ทิฏฐิ ไม่ ถือ คน ว่า เก่ง กว่า ผู้ อื่น เลย

นิทานที่ ๑๒ เรื่องกระต่ายแหย่เสือ

แต่ ครั้ง ก่อน มี กระต่าย ตัว หนึ่ง ชอบ เล่น ซุก ซน เทียว
คอ แอ แหย่ เย้า เขา อยู่ เสมอ ใน เพื่อน กระ ต่าย ด้วย กัน นี้.
ตัว จะ เล่น กับ ใคร จะ ไป หา กิน ที่ ไหน ก็ เทียว ก่อ วิวาท กับ เขา
อยู่ เมือง ๆ หน เพื่อน ผู่ง ทั้ง หลาย ไม่ ยาก คบ ค้า ตัว ภาย
หลัง ก็ ต้อง อยู่ แล ผู้ เดียว ไป หา กิน แล ผู้ เดียว เพื่อน ผู่ง เขา
พา กัน เยื่อ และ เอา ใจ ออก หาก หมก ครั้น ใน พวก กระ ต่าย ด้วย
กัน ไม่มี ใคร จะ คบ ค้า แล้ว กระ ต่าย ตัว นี้ สัน แท้ม เข้า อยู่
แต่ ตัว เดียว ไม่มี เพื่อน ภายหลัง ก็ ริ ไป คบ เป็น เพื่อน กับ เสือ,

ขึ้นแรกก็ คบค้า เล่น หัวเหว เทว่ กันแต่โดยดี ครั้น ต่อ มา
วันหนึ่ง เห็น เสือ นอน หลับ อยู่ ใต้ต้นไม้ กระต่าย ก็ ออก สุนัข
ไม่ได้ หัก จะ แกล้ง เสือ เล่น จึง ได้ ถอน เขา ตัน หย้า ไป แหย
จมูก เสือ เสือ ตกใจ ตื่น ขึ้น แล เห็น กระต่าย ก็ ร้อง ห้าม ว่า
อย่า เล่น หัวเหว เรา จะ นอน ว่าแล้ว เสือ ก็ นอน ต่อ ไป อีก พอ
จน จะ หลับ ที่นี้ กระต่าย อม น้ำ ไป หยด ที่ ช่องหู เสือ ก็ พุด
ห้าม กระต่าย แต่โดยดี อีก เพราะ เห็นว่า เป็น เพื่อน ฝูง กัน.
กระต่าย ก็ ไม่ พัง ยัง ขึ้น เข้า แหย อยู่ พอ ครั้ง ที่ ๓ เสือ ชัก ใจ
ทน อยู่ ไม่ ไหว ลุก ขึ้น ได้ ก็ ได้ ตะครุบ กระต่าย จับ ได้ แต่ หาง
ก็ กระชาก เลื้อย พน ชาติ กระต่าย ก็ รวบ โศก หัน ไป พน สุนัข กำลัง.
ได้ ความ เจ็บ ช้ำ เป็น อัน มาก แทบ จะ ถึง แก่ ความ ตาย ตั้งแต่
นั้น มา กระต่าย กับ เสือ ก็ ชาติ ไม่ ตริ กัน เลย เข้า หน้า กัน ไม่ ได้

นิทานที่ ๑๓ เรื่อง คีตก กลางเมือง

มี ชาว บ้าน นอก คน หนึ่ง วัน หนึ่ง แยก ไห่ น้ำ ผึ่ง เข้า ไป
ใน เมือง หลวง เมื่อ เดิน ไป ตาม ถนน มี วัว ตึง แล คู บ้าน เมือง อยู่
เลื้อย มี รถ คัน หนึ่ง ขับ บัง ๆ มา โดน ขา คน หนึ่ง ล้ม ลง ไห่ น้ำ ผึ่ง ตก
แตก น้ำ ผึ่ง ก็ หก ลง อยู่ บน ถนน แหมลง วัน ไ้ ก็นั้น น้ำ ผึ่ง

เรื่องตะปูเกี่ยวหมา

๒๑

ก็ มาถิ่น น้ำผึ้ง เช่น หมู ไก่ใหญ่ จิ้ง จก เห็น ก็ มา ตอตก ถิ่น แมลง วัน.
แมว ตัว หนึ่ง เห็น จิ้ง จก ก็ วิ่ง มา ตระครุบ ฝ่าย หมา แล เห็น แมว ก็
วิ่งไล่แมวไป เจ้าของ แมว เห็น หมา ไล่ แมว ของ ตน นวดย
ไม่ได้ก็ วิ่งไล่ตี หมา ฝ่าย เจ้า ของ หมา เห็น ดัง นั้น ก็ โกรธ
จึง เกิด ทะเลาะ เป็น ปาก เสียง กัน ขึ้น กับ เจ้าของ แมว ต่าง คน
ต่าง เลียงกัน ไม่ช้า ก็ เกิด ทำร้าย กัน ต่าง ๆ จน ถึง กับ เกิด
ตีกัน ขึ้น ข้าง หนึ่ง สู้ ไม่ได้ก็ ไป บอก พวก พ้อง ยก กัน มา ตี.
อีก ข้าง หนึ่ง ก็ ยก กัน ออก ต่อสู้ เป็น เหตุ ใหญ่ โต บ่วย เจ็บ ล้ม
ตาย กัน ข้าง ละหลาย ๆ คน ใคร ๆ ที่อยู่ แถบ นั้น จะ เข้า
ห้าม ปราม จับกุม อะไร ก็ ไม่ได้ เพราะ กำลัง ตี กัน ชุลมุน ใหญ่.
คล้าย กับ เกิด คดี กลาง เมือง ถึง กับ ทหาร ต้อง ยก เป็น กองทัพ
มา ปราม ปราม จับ เอา คู่ วิวาท นั้น ไป ได้ ส่วน ทั้ง สอง ฝ่าย

—*~*~*~—

นิทานที่ ๑๔ เรื่องตะปูเกี่ยวหมา

มี พ่อค้า คน หนึ่ง บรรทุก สินค้า เข้า ไป ขาย ใน เมือง
แห่ง หนึ่ง ครั้น ขาย หหมด แล้ว ก็ รวบรวม เงิน ใส่ ถัง เอา ขึ้น
ประตูก หลัง ม้า ตัว ก็ ขึ้นขี่ ม้า จะ กลับ ไป บ้าน ตั้งใจ จะ ไป ให้
ถึง บ้าน ก่อน เวลา ค่ำ ครั้น ไป ถึง ที่ พัก กลาง ทาง แห่ง หนึ่ง จึง

เข้าไปหยุดพัก เจ้าของโรงพักแลเห็นตะปูเกือกม้าที่เท้า
 หลุดไปตัวหนึ่ง จึงบอกแก่พ่อค้าให้ทำเสียให้ดี ฝ่าย
 พ่อค้าเห็นเป็นคนไม่เชื่อ พ่อค้าจึงตอบว่า ช่างเถอะ,
 ตะปูหลุดตัวเดียวเท่านั้น ไม่เห็นไร ข้าพเจ้าจะรีบไป,
 ว่าแล้วก็ขึ้นม้ารีบไป ครั้นเวลาบ่ายก็ไปถึงที่พักอีกแห่ง
 หนึ่ง พ่อค้านั้นก็แวะเข้าไปหยุดพัก เจ้าของโรงพัก
 ที่นั่นเห็นก็บอกแก่พ่อค้าเหมือนอย่างนั้นอีก พ่อค้าก็ตอบว่า
 ช่างเถอะ ของ निकเดียวเท่านั้นไม่เห็นไร ข้าพเจ้ากลัวจะ
 เสียเวลา เพราะจะรีบกลับไปให้ถึงบ้านก่อนมืด นี่ก็เกือบ
 จะถึงบ้านอยู่แล้ว ว่าแล้วก็ขึ้นม้าต่อไปอีก แต่เกือกม้า
 นั้นเสียมากเข้า ม้าวิ่งไม่ถนัดพลาดไปเป็นหลายหน พ่อค้า
 ก็ยังขึ้นควมม้าต่อไปอีก ครั้นม้าวิ่งไปได้หน่อยก็เลยพลาด
 ล้มลงขาหัก พ่อค้าก็กระเด็นตกจากหลังม้า พ่อค้านั้นก็
 ต้องรีบแบกถุงเงินขึ้นหนีไปจนถึงบ้าน แล้วต้องเรียกคนกลับมา
 ช่วยกันพยุงม้าขึ้นไปอีก ได้รับความลำบาก เสียม้าและ
 เจ็บตัวด้วย จึงบ่นว่าไม่พอที่เลย ถ้าเราเอาใจใส่เสีย
 แต่แรกก็ จะไม่เห็นเหตุถึงเพียงนี้ นี่เพราะเราถือเสียว่า
 ของเล็กน้อย จึงเห็นอันตรายถึงเพียงนี้

นิทานที่ ๑๕ เรื่องราชสีห์คบเพื่อน

ราชสีห์ตัวหนึ่งพอใจในการคบเพื่อน แต่เลือกคบกับสัตว์ที่เห็นว่ามีความสามารถเสมอ คน หรือที่พอจะเห็นได้ว่าจะเป็นคน เป็นประโยชน์แก่ตนจึงคบไว้ ส่วนสัตว์เล็กๆ น้อยๆ ที่มาตีสนิทซิกซมด้วย ราชสีห์ก็คิดเห็นว่าเป็นประโยชน์ ก็เยินเสียมากกว่ามาก สัตว์ที่ได้มาเป็นเพื่อนกับราชสีห์แล้วนั้นคือ ช้าง เสือ หมี วัว ควาย การที่ราชสีห์คบกับสัตว์เหล่านี้ ก็เพราะเห็นว่า ช้าง เสือ หมี วัว ควาย เป็นสัตว์ใหญ่มีกำลัง เขาเป็นอาวุธ เป็นที่น่าเกรงกลัวน่าหวาดเสียวแก่สัตว์อื่น อยู่มาวันหนึ่ง มดง่ามตัวหนึ่งมาขอสมัครเป็นเพื่อนด้วย ราชสีห์จึงว่าแก่ มดง่ามว่า เพื่อนที่เราคบนั้น เราคบแต่ที่เห็นว่า จะพึ่งพาอาศัยกันได้ โดยที่เขเป็นผู้สูงศักดิ์ มีสง่าราศี เป็นที่น่าเกรงกลัวแก่สัตว์ทั้งปวง, ผู้ที่รูปร่างเล็ก กระจัด ร้อย อย่างเจ้านี้ เราจะไม่คบกับเขาเพื่อประโยชน์อันใด ถ้าเราคบเจ้าไว้เป็นเพื่อนแล้ว เขาก็จะขึ้นชื่อว่าเป็นคนสันดานดี แต่ฉันมดง่ามปลวกก็ยังรับไว้เป็นเพื่อน โดยเหตุเหล่านี้จึงทำให้เราบังเกียจเจ้า มดง่ามได้ฟังดังนั้น เห็นว่าราชสีห์ไม่พอใจจะคบกับตน ก็กลับไป

เสียยังที่อยู่อันหนึ่ง ครั้นอยู่มาสิ้นวันหนึ่ง ราชสีห์นอนหลับอยู่ในถ้ำ ครั้นให้รู้สึกตัวในหู พอรู้สึกตัวก็ปวดเจ็บเป็นกำลัง ถึงเวลาหาอาหาร จะไปก็ไม่ได้ ความปวดก็ทวียิ่งขึ้น ราชสีห์ก็นอนคว่ำควง อยู่แต่ในถ้ำเป็นหลายเวลา สัตว์ที่เห็นเพื่อนฝูงเห็นราชสีห์หายไปก็สงสัย จึงชวนกันไปหา ครั้นทราบอาการเช่นนี้ ต่างก็ช่วยกันเป็นอุระ คือหาอาหารมาส่งบ้าง คอยปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ไม่มีใครแก้ไขความปวดเจ็บให้หายไปได้ ต่างก็ท้อใจ ฝ่ายมดง่ามเป็นผู้ใจดี ครั้นได้ทราบความว่าราชสีห์ป่วย ก็มีความสงสาร จึงไปเยี่ยมและถามราชสีห์ว่า เธอ ก็ การเจ็บป่วยของท่านมีทั้งนี้ เหตุใดเพื่อนท่านไม่ช่วยเหลือเล่า ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นเพื่อนท่าน แต่ถ้าไม่มีใครช่วย ข้าพเจ้าก็จะช่วย ว่าทั้งนี้แล้ว ก็ได้เข้าไปในหูราชสีห์ เห็นแมงคาเรืองอยู่ในนั้น ก็กัดขา ลากออกมาด้วยกำลังแรง ครั้นได้ตัวออกมา ราชสีห์ก็หายปวดทันที ราชสีห์จึงรู้สึกตัวว่า ตัวได้คิดผิดมาแต่หลัง และได้พุดจาความประมาทแก่บัดนี้ ขอโทษ และนับถือมดง่ามยกคำไว้ เป็นเพื่อนต่อไป

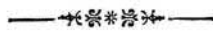
นิทานที่ ๑๖ เรื่อง แมว กับ แร้ง

มีต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง มีกิ่งก้านแผ่สาขามากคลุมเป็นที่อยู่อาศัยของนกต่าง ๆ เป็นอันมาก มีแร้งแก่ตัวหนึ่งไปไหนไม่ได้ อาศัยอยู่ที่ต้นไม้ด้วย ขณะเมื่อนกทั้งหลายบินไปเที่ยวหาอาหาร นกเหล่านี้ได้มอบให้แร้งแก่เป็นธุระดูแลลูกนก อันน้อยที่นอนอยู่ในรัง ครั้นเวลาเย็นฝูงนกพากันบินกลับมารัง ต่างตัวก็ต่างหาอาหารมาให้แร้งแก่เห็นกันเป็นนิตย แร้งแก่ก็ได้รับความสุขเป็นอันมาก

ยังมีแมวตัวหนึ่งเดินหลงทางมา เมื่อมาถึงต้นไม้ได้ยินเสียงลูกนกร้องอื้ออึงอยู่บนต้นไม้เป็นอันมาก ก็อยากกินเป็นกำลัง จึงวิ่งขึ้นไปบนต้นไม้ ลูกนกทั้งหลายครั้นแลเห็นก็ตกใจพากันร้องเซ็งแซ่จนได้ยินไปถึงแม่แก่ แร้งแก่ก็ชะงักงัน และร้องทวาดลงไปด้วยเสียงอันดัง ขับไล่แมวให้ไปเสีย แมวได้ยินดังนั้นจึงคิดว่า แร้งตัวนี้คงจะเป็นผู้ดูแลรักษาลูกนก ถ้าเราขึ้นไป ที่ไหนจะได้ลูกนกมากินเป็นอาหารเล่า จำจะต้องทำด้วยอุบายประจบประแจงล่อลวง คิดดังนั้นแล้ว แมวจึงรีบคลานขึ้นไปหาแร้งทำพินอบพิเทาขอโทษแล้วพูดว่า ที่ตัววิ่งขึ้นมาไม่ได้คิดจะกระทำ

ร้ายเลย เพราะหนีสัตว์ที่เป็นศัตรูมันไล่มา จนกระทั่งได้
 วิ่งขึ้นมา หมายถึงหนีร้อนมาพึ่งเย็น ก็เมื่อมาถูกจับได้
 ดังนี้ จะหันหน้าไปพึ่งใครเล่า แร้งจึงว่าสัตว์ชนิดจำพวก
 แมว เสือ ปลา เสือโคร่ง เป็นต้นเหล่านี้ เป็นสัตว์พาล มี
 แต่จะเบียดเบียนทำร้ายผู้อื่น จะให้อาครัยอยู่ไม่ได้ และ
 จับไล่ให้ไปเสีย ฝ่ายแมวก็พริ้วพริ้วพูดยกยอไปต่าง ๆ
 หน แร้งหลงเชื่อยอมให้อาครัยอยู่ในโพรงที่โคนต้นไม้นั้น ต่อ
 นั้นมา แมวกับแร้งก็คุ้นเคย คบค้ากันเป็นมิตรไปหา มาสู่กันเสมอ.
 แต่แมวประพฤติกการทุจริตชอบกระทำความชั่วอยู่เนื่อง ๆ แร้งหา
 รู้เท่าไม่ คือเวลากลางวันเมื่อฝูงนกพากันไปเที่ยวหาอาหาร
 แล้ว แมวก็ค่อยลอบเล็ดขึ้นไปจับลูกนกมากิน แล้วก็หลบ
 ตัวเข้าไปซ่อนอยู่ในโพรงไม้เสมอทุกวัน มา หนลูกนกที่เหลื่อ
 อยู่ นั้นน้อย เขาบางลง เป็นอันมาก ส่วนนกทั้งหลายเมื่อเห็น
 ลูกของตนเขาบางหายไปเช่นนั้น ก็นึกสงสัยว่า แร้งแก่นี่
 เห็นจะกินเสียเป็นแน่แท้ จึงชวนกันบินลงไปดูที่โคนไม้
 ก็เห็นกระดูกลูกนกเรียงรายเกลื่อนอยู่ หนเหล่านี้ก็โกรธ
 แร้งเป็นกำลัง พากันบินขึ้นไปช่วยกันจิกตี แร้งแก่นั้นจนตาย.

ฝ่าย แมว เมื่อ ทราบว่า ภัยยังเกิดแก่ แร้ง เช่นนั้น ก็ตกใจกลัว
เป็นอันมาก จึง ไต่หลัง หิน ไป อยู่ เสียดที่อื่น

นิทานที่ ๑๗ เรื่องกิ้งก่าได้ทอง

เชื่อว่านักเรียนทั้งหลาย จะรู้จักกิ้งก่า ตัวมันคล้าย
จิ้งจก แต่ใหญ่กว่า มันไต่อยู่ตามต้นไม้ ที่คอ เป็น รอย
คอที่มีสีแสด ๆ มันชอบชูคอ อยู่เสมอ ๆ เพราะลักษณะมัน
เช่นเช่นนั้น เขาจึง เล่ากันว่า เรื่อง เทม ของ มันมี คือ
กิ้งก่าตัวหนึ่ง ซึ่งเป็น ต้นตระกูล เทม ไต่อาศรัย อยู่ที่ซุ้ม
ประตูสวนของ พระมหาภิณษีไศล อยู่มาวันหนึ่ง พระมหาภิณษีไศล
เสด็จออกไป ประพาศ อุทยาน ครั้นเสด็จไปถึงที่ซุ้มประตู
ทอดพระเนตร เห็นกิ้งก่าลง มาจากซุ้มประตู แล้ว เกาะอยู่ที่พืชนั้น
น้อยมีริ้วลง ผงก ๆ ถวายคำนับ พระมหาภิณษีไศล ทอด
พระเนตร เห็น จึง ตรัสถามเสนา ข้าราชการ ที่ตามเสด็จ ว่า
ข้ายสัศวัตว์นี้มัน ทำหัวผงก ๆ อยู่ทำไม ข้าราชการ ผู้หนึ่ง จึง
กราบทูลว่า กิ้งก่ามีความสามัคคี และทำความเคารพ ต่อ
พระองค์ พระมหาภิณษีไศล ทรง พัง ก็ชอบ พระทัย จึง พระ
ราชทานทอง เป็นค่า เบี้ยเลี้ยง ให้ แก่กิ้งก่า นั้นวันละสองไพ ๆ

มอบไว้กับคนเฝ้าพระอุทยาน เพื่อให้ซื้อเนื้อมาให้กิ้งก่ากิน.
 อยู่มาวันหนึ่งคนเฝ้าสวนไปซื้อเนื้อไม่ได้ จึงเอาทองสองไพ
 มาผูกไว้ที่คอกิ้งก่า พอกิ้งก่าได้ทองสองไพผูกคอ ก็เกิดความ
 เยื่อหยิ่ง ถือตัวว่า จะมีเงินทองเท่าคนอื่นหรือ เราก็มี
 เหมือนกัน ยศศักดิ์เราก็มีเหมือนกัน พระมหากษัตริย์
 เล่าก็ทรงชูป้ายลง เราไม่ต้องกลัว ไม่ต้องอ่อนน้อมต่อ
 ใครหมก คิดแล้วก็ขึ้นดูศิวะว่อนอยู่บนขัณฑ์ประตู วัน
 หนึ่งพระมหากษัตริย์เสด็จออกไปประพาศอีก ฝ่ายกิ้งก่าแล
 เห็นก็ทำหยิ่งถือตัว ไม่ลงมาถวายคำนับเหมือนอย่างแต่ก่อน.
 พระมหากษัตริย์ทอดพระเนตรเห็น จึงตรัสถามเจ้าพนักงาน
 ผู้เฝ้าพระอุทยานว่า ทำไมกิ้งก่านี้จึงไม่ประพาศเหมือนแต่
 ก่อน ผู้รักษาสวนจึงกราบทูลเล่าเรื่องถวาย และว่า
 ตั้งแต่ได้เอาทองผูกคอให้แล้ว แต่หั้นมามันก็ไม่ทำ
 สัมมาคารวะเหมือนแต่ก่อน ครั้นพระมหากษัตริย์ทรงทราบ
 ว่า กิ้งก่ากำเริบหยิ่งโง่ขึ้นเพราะมีทองผูกคอทั้งนั้น ก็
 ทรงพระพิโรธ จึงตรัสสั่งคนเฝ้าสวนให้เอาทองซึ่งผูกอยู่
 ที่คอกิ้งก่านั้นออกเสีย และตรัสห้ามว่า ตั้งแต่วันนี้ต่อไป

เรื่องข้างขางกูง

๒๙

อย่าได้ซื่อเนื้อมาให้ถึงกำกนอีก เป็นอันขาด ถึงกำกนนั้น
ก็ขอเนื้อที่เคยได้พระราชนาน เพราะความหยิ่งของตัวเอง

นิทานที่ ๑๘ เรื่องข้างขางกูง

ครั้งหนึ่งมีบ้ำใหญ่แห่งหนึ่ง เป็นที่อาศัยของสัตว์
หลายจำพวก และมีค้างคาวฝูงหนึ่ง อาศัยอยู่ในบ้ำนั้นด้วย.
ฝูงสัตว์ในจำพวกนก เช่น นกเค้าแมว ซึ่งเป็นสัตว์หากิน
ในเวลากลางคืนก็ดี หรือจำพวกลิง ค่าง ซึ่งหากินใน
เวลากลางวันก็ดี มิได้ทำอันตรายแก่ค้างคาวฝูงนั้นเลย.
เพราะ นกเค้าแมวเข้าใจเสียว่า ค้างคาวเป็นสัตว์บินได้ก็เช่น
พวกนกด้วยกัน ฝ่ายสัตว์ในจำพวกลิง ค่าง ก็เข้าใจเสีย
ว่าค้างคาวเป็นพวกตัว เพราะเห็นหน้าตาคล้ายกัน มีปาก
มีเขี้ยวอย่างเดียวกัน เหตุฉะนั้นจึงไม่มีสัตว์จำพวกใดรบกวน
ค้างคาวฝูงนี้ ต่อมา มีบ่างตัวหนึ่ง อาศัยอยู่ในโพรงไม้
ในบ้ำด้วยกัน เห็นสัตว์ตัวหนึ่งตัวใดมิได้รบกวนค้างคาวจึง
คิดว่า เราอยู่ในบ้ำนี้คนเดียว ไม่มีเพื่อนฝูง จำ
จะต้องประจบประแจงหาความชอบต่อสัตว์ทั้ง ๒ จำพวกนั้นไว้
จะได้หากินสบาย ๆ คิดเช่นนั้นแล้ว วันหนึ่งจึงออกหากิน

ไม่ไปหา นกเค้าแมวตัวที่เป็นนายฝูงแล้วพูดว่า ข้าพเจ้าเห็น
ว่าพวกค่างคาวคูหมิ่นท่านมาก ออกจะมีใจเคืองแทน คือ
เวลา กลางคืนท่าน เทียว เกาะ อยู่ ที่ใด ค่างคาวก็พากันบินเฉี่ยว
ไปฉาบมาผ่านหน้าท่าน ท่านอดทนไม่ได้ต้องบินหนีไปบ่อย ๆ.
การที่ค่างคาวทำแก่ท่านดังนี้ โฉนท่านไม่มีใจโกรธเคือง
บ้างเลย นกเค้าแมวตอบว่า ช่างเขาเถิด เขาเทียวหา
ผลไม้กิน คงไม่ได้ตั้งใจคุกหมิ่นเรา แต่การที่เราบินไปเสียด
เช่นนี้ ประสงค์จะหนีความรำคาญของ อีกประการหนึ่ง
ค่างคาวก็ เป็น จำพวก นก เหมือน กัน กับเรา เขาไว้ เป็น เพื่อน
หา กิน ใน เวลา กลางคืน ด้วย กัน ก็ ว่า เรา ไม่พอใจ จะ หมุ่น หมุ่น
กัฏ การ เช่นนี้ บ้าง จึง ว่า ท่าน หลง เชื่อ ว่า ค่างคาว เป็น สัตว์
จำพวก นก ขรรษา ปีก ของ นก ย่อม เป็น ชน อาจ อดทน ออก มา
เป็น อัน ๆ ได้ แต่ ปีก ค่างคาว นั้น เป็น หาง บ้าง ๆ ซึ่ง คิด
เป็น พิศ ก็ หนี ไป รุ่ย ร้าง หน้า ตาก็ เป็น พวก สัตว์ สี่ เท้า ส่วน นี้
ยังไม่ เป็น การ สำคัญนัก ข้อ สำคัญ ที่ ต่าง ขนรรษา คิด กัน กับ นก
ก็คือ นก ตก ลูก ต้อง เป็น ฟอง ก่อน แล้ว จึง พัก เป็น ตัว และ
ไม่ได้ เสี่ยง ลูก ด้วย นม ฝ่าย ค่างคาว ตก ลูก เป็น ตัว ที่ เทียว และ
มี นม ให้ ลูก กิน ด้วย นกเค้าแมว พิเคราะห์ เห็น ว่า จริง ก็ มี ใจ

เรื่องบางชายญ

๓๑

วังเจียจั่งคาวว่า ไม่ใช่พวก ตัว จึงคิด จะ คอย ทำร้าย เมื่อ
พูด กัน แล้ว บ้าง ก็ ไป หา ลิง พย ลิง นาย ผง เข้า จึงถาม
ลึงว่า ค้าง คาว พา กัน เทียบ แ่ง หา ผลไม้ ซึ่ง เป็น อาหาร ของ พวก
ท่าน กิน อยู่ ดังนี้ ทุก ค่ำ ๗ ท่าน ช่าง ไม่ แค้น เคือง มี นัย บ้าง หรือ.
ลึง ตอบ ว่า เขา เป็น พวก เรา ถึง จะ แ่ง ผลไม้ กิน บ้าง ก็ ช่าง
เขา เถิด บ้าง จึง ว่า การ ที่ ท่าน จะ ไป ใน ที่ ไค ท่าน ต้อง
เดิน หรือ กระ โทก ไป ด้วย แท้ แต่ ค้าง คาว นั้น บิน ไป ด้วย ปีก
อย่างเดียวกับ นก จะ นัย ว่า เป็น สัตว์ พวกเดียวกับ ท่าน ด้วย
อย่างไร ลึง ได้ ฟัง ก็ เห็น จริง ว่า ค้าง คาว เป็น นก ไม่ใช่
เป็น สัตว์ พวกเดียวกับ และ การ ที่ ค้าง คาว มา กิน ผลไม้ เสีย นี้
ก็คือ ตัว ศัตรู ที่ แ่ง อาหาร ของ เรา จำ จะ ไม่ ยอม ให้ กิน ผลไม้ ใน
บ้าน ต่อ ไป จึง บอก พวก ของ ตน ให้ รู้ทั่ว กัน ครั้น คำ ลง ค้าง คาว
พา ผง ออก หา กิน ผง ลิง และ ค้าง ก็ พา กัน ได้ ฝ่าย พวก นก
เห็น ค้าง คาว บิน มา ก็ ได้ ดี หน ค้าง คาว อยู่ ใน บ้าน นั้น ไม่ ได้ ต้อง
หนี ไป อยู่ บ้าน อื่น ฝ่าย บ้าง ถึง เวลา คำ ลง ก็ ออก เทียบ หา กิน บ้าง,
นกเค้า แมว แล เห็น เข้าใจ ว่า ค้าง คาว ได้ ได้ ดี บ้าง ต้อง หนี ไป
ซ่อน อยู่ ใน ซุ้มไม้ พวก ค้าง แล เห็น บ้าง เข้า ไป ซุ่ม อยู่ เข้าใจ
ว่า ศัตรู จะ มา ทำร้าย ลูก ของ ตน ก็ ได้ ก็ บ้าง ตาย

นิทานที่ ๑๙ เรื่องช้างเกเร

มีช้างโทนตัวหนึ่ง เช่นผู้มีนิสัยเป็นพาลเกเรมาตั้งแต่เล็ก พระยาช้างสารซึ่งเป็นใหญ่ในโขลงจะว่ากล่าวสั่งสอนสักเท่าใด ๆ ช้างโทนตัวนั้นก็ไม่ใช่ฟัง ขึ้นแต่จะประพฤติเป็นพาล เทียวซุ่มเหิงอาละวาดแก่บรรดาฝูงสัตว์ทั้งหลายได้ไ้ความเดือดร้อนอยู่เนื่อง ๆ วันหนึ่งถั่วคราวเคราะห์ผลกรรมของ ตนมา ประจบ เขาย้าง คือมี นาง นกไ้ซึ่ง เป็นสหายรักของ พระยาภา พระยาภย และ พระยาแมลงวัน ไปนอนกก ลูก อ่อน อยู่ ที่ กอ หญ้า ใกล้ หนทาง เมื่อนางช้างโทนตัวนั้นเดิน อาละวาด เกะ ะ ๆ ไปในทางนั้น พอแลเห็น นกไ้ นอนอยู่ก็ตรงเข้าไปร้อง ทวาด ว่า นกไ้ นี้นี่ทางของเจ้าหรือ จึงมานอนขวางทางของข้า ไม่มีเยี่ยง อย่างเจ้าเป็น นก มีปีก ควรที่จะขึ้นไปนอน อยู่บนยอดไม้ มาอยู่ต่งนี้มีความผิดมาก จะต้องเหยียบยบเสียให้ตาย นาง นกไ้ กลัว พน ตัว สั้น จึง อ่อน นวน ว่า พระยาช้าง เจ้าขา ซึ่ง ข้าพเจ้า มา นอน อยู่ ที่ริม ทาง นี้ ไซ้จะ ตั้งใจ ก็ ขวาท่าน ตาม ใจ ได้ โดย ความ จำ เป็นจริง ๆ คือ ข้าพเจ้า ท้อง แก่ ครั้น เจ็บ หนัก ไปไหน ไม่ ทน ก็ มา ตก ไซ้ ที่ กอ หญ้า นี้, กู เกอะ ลูก อ่อน ยัง อยู่ ได้ ปีก ของ ข้าพเจ้า นี้ แล้ว ก็ ทาง ปีก ให้กู ช้าง โทน แล เห็น ก็ ตอบ ว่า ถ้า คัง นั้น เจ้า ก็ ต้อง ตาย

เรื่องช้างเถร

๓๓

ทั้ง แม่ทั้ง ลูกในบัดนี้ ช้าง โทณ ก็เหยียบลงที่หย่อมหญ้า นั้น
 ลูก ลูกนก ตาย แต่แม่ นก จำเป็นต้อง หันเอาตัว รอค เพราะตัว
 ไม่มี กำลังที่ จะ คอ สู้ แล้ว ก็ ยืน ร้อง ให้ ไป หา สหาย ทั้ง สาม
 เล่าความ ทกข์ ของ ตน ให้ ฟัง พระยา สัตว์ ทั้ง สาม ไกรธ มาก
 จึง ปรึกษา กัน ที่ จะ ประหาร ชีวิต ช้าง โทณ ด้วย อบาย เมื่อ ตก ลง
 แล้ว ก็ ต่าง คน ต่าง ไป พระยา กาก็ บ้าว ร้อง ผูก กาทิ้ง หลาย ว่า
 ถ้า ใคร พบ ช้าง โทณ ที่ ไหน พ ช่วย กัน รุม จิก ลูก ตา เสีย ให้ บอด
 ทั้ง สอง ช้าง พระยา แมลง วัน ก็ บ้าว ร้อง แก่ พวก ของ ตน ว่า
 ถ้า แมลง วัน ตัว ใด พบ ช้าง โทณ ตาม บอด ไป ที่ ไก่ ก็ ให้ ช่วย กัน เพาะ ที่ แผล
 ลูก ตา ให้ เห็นว่า พ ได้ ฝ่าย พระยา กบ ก็ บ้าว ร้อง แก่ บัรวาร ของ
 ตน ว่า แม่ กบ ตัว ใด เห็น ช้าง ตาม บอด เติบ ไช เช กระจาย น้ำ ไป
 ช้าง ๆ เหว ก็ พากัน ร้อง ขึ้น ที่ ปาก เหว ที่ นี ช้าง โทณ จะ
 บ้าง ก้าว ไป ทาง ไค ผูก กาก็ ช่วย กัน รุม จิก จะ หา จับ ทั้ง สอง ช้าง
 พวก แมลง วัน ก็ พากัน มา ตอม ที่ แผล จน เห็น เปื่อย ช้าง นั้น
 ได้ ทกข์ เวทนา มาก ก็ เทียว เติบ เชอะ เชะ ไป แดก ร้อน จัก กระจาย
 น้ำ เหลือ กำลัง ครั้น เติบ ไป ไกล เหว แด่ง หนึ่ง กบ ก็ พากัน
 ร้อง แซ่ ที่ ปาก เหว ช้าง นั้น เข้าใจ ว่า หนอง น้ำ อยู่ ที่ นั้น จึง มี
 กบ ร้อง ก็ เติบ กุ่ม ๆ ตรง เข้า ไป พลัด ตก เหว ตาย

—*~*~*~—

นิทานที่ ๒๐ เรื่องนกมีหนมีปีก

มีนิทานเก่าเล่ากันสืบมาว่า แต่เดิมค้างคาวได้อาศัย
กินอยู่ ๆ กับฝูงนก มีนกตัวหนึ่ง เป็นนาย ครั้นอยู่มาวันหนึ่ง
นกที่ เป็นนายสั่งให้พวกนกและ ค้างคาวที่ เป็นบริวารให้พา กัน ทำรัง
อยู่ ค้างคาวก็ไม่ทำ ตามคำสั่ง นาย นก จึงต่อว่า ค้างคาว
ว่า “เราสั่งให้ทำรัง อยู่ทำไมจึงไม่ทำ” ค้างคาว ก็เอาหู
ออก ขวดแล้วพูดว่า “เรามีหู เราไม่ใช่พวกของท่าน เรา
เป็นพวก หนูต่างหาก” นาย นก จึง ตอบว่า “อ้าว ถ้าถึงนั้น
ท่าน เป็น พวก หนู ก็ไป อยู่ กับ พวก หนูซิ”

ค้างคาว ครั้น ถูกไล่ ก็ไป อาศัย อยู่ กับ พวก หนู ครั้น อยู่
มาได้สักระยะหนึ่ง นาย หนู ก็ สั่ง พวก บริวาร ให้ ช่วย กัน ทำ รัง อยู่
ค้างคาว ก็ ไม่ ทำ นาย หนู จึง ว่า “เราสั่งให้ทำรัง อยู่ทำไม
จึงไม่ทำ” ค้างคาว ก็ กางปีก ออกให้ เห็น แล้วพูดว่า “เรา
มีปีก เราไม่ใช่พวกของท่าน เรา เป็น พวก นก ต่างหาก” หนู
จึง ตอบว่า “เมื่อเจ้า เป็น นก ก็ จงไป อยู่ เสีย กับ พวก นก ซิ”
ค้างคาว ก็ กลับ ไป หา นก กระพือปีก ให้ เห็น แล้ว บอกว่า “เรา
เป็นพวกนก” ฝ่าย นก จึง ว่า “เอ! เจ้าค้างคาวนี้พูด สลับปลับ,
เมื่อเราสั่งให้ทำรัง ก็ เอาหู ออก ขวด บอกว่า เป็น พวก หนู
เดี๋ยวนี้ กลับ มาอีก มา ขวด บอกว่า เป็น พวก นก เรา ไม่ ยอม

ให้ อยู่ ด้วย” ค้างคาว ก็ กลับ มาหาหนู เอาหู ขวต แล้วบอกว่า
 “เรา เห็น พวก ของ ท่าน” หนู จึง ว่า “เออ! ก็ เมื่อ เรา สั่ง ให้
 ทำ อยู่ เจ้า เจ้า ปีก ออก ขวต บอก ว่า เป็น พวก นก บัด นี้ ลี กลับ เอา
 หู มา ขวต บอก ว่า เป็น พวก ของ เรา เจ้า สลับ ปลับ มาก เรา ไม่ ยอม ให้
 อยู่ ด้วย” ความ อัน นี้ ก็ ระบือ ออ ฉาว ไป เหนือ ทราบ ถึง นาย นก และ
 นาย หนู ทั้ง ๒ ข้าง ว่า ค้างคาว นี้ เทียว พูท ตลบ แดง มา ทั้ง ๒
 แห่ง นาย ทั้ง ๒ จึง ประชุม ทอ กัน นึก ประชุม กัน ปรึกษา ไทย
 ค้างคาว จึง ตก ลง เห็น พร้อ ม กัน ว่า “ค้างคาว นี้ มี ไทย
 มาก เพราะ เทียว ทำ สลับ ปลับ ตลบ แดง ไม่ ควร จะ ให้
 อยู่ ใน โลก ต่อ ไป” ค้างคาว ครั้น ทราบ คำ ปรึกษา ดัง นั้น ก็ มีความ
 ทุกข์ ร้อน เคร่า โศก มาก จึง อ้อนวอน ขอ ไทย ว่า “ตั้ง แท่น ต่อ ไป
 จะ ไม่ ประพฤติ เป็น คน สลับ ปลับ ตลบ แดง เช่น นี้ อีก เลย” ที่ ประชุม
 เห็น ค้างคาว รู้ สัก ไทย ของ ตัว เช่น นั้น แล้ว จึง ยอม ผ่อน ไทย
 โดย ฐาน กรุณา ให้ ค้างคาว อยู่ ใน โลก ได้ แต่ ห้าม ไม่ ให้ ใคร คบ หา
 ด้วย แม้ จะ กิน จะ อยู่ หรือ จะ นอน ก็ ห้าม ไม่ ให้ กิน ไม่ ให้
 อยู่ ไม่ ให้ นอน เหมือน นก เหมือน หนู ให้ ห้อย หัว กิน ห้อย หัว
 อยู่ ห้อย หัว นอน และ ห้าม ไม่ ให้ ออก หา กิน ใน เวลา เดียว กัน
 กับ นก และ หนู ด้วย ค้างคาว ก็ ต้อง รับ ไทย ตาม คำ ตัดสิน

นิทานที่ ๒๑ เรื่อง เสกมะม่วง

ยังมีกระยา ทคนหนึ่ง โดยที่ตนเกิดมาในตระกูล
กระยาท เที่ยว ขอทาน เขา เลี้ยง ชีวิต คนทั้ง หลาย จึง เหมา เขา
ว่า เป็นคน เลวทราม คนที่ ๆ ไม่มีใครคบค้า นับถือ แต่ชาย
คน นี้นี้ วิชา เสก น้ำ มนต์ วิชา ที่ไม่ ถึง คราว มี ผลให้ ผลิตอกออก
ผลได้ทันที ที่ ทั้ง มีรส หวาน อร่อย ด้วย และมี ชายหนุ่ม
คนหนึ่ง อยาก ได้ วิชา อัน นั้น ก็ มา ขอ เรียน ต่อ ทา ขอทาน นั้น.
แก ก็ สอนให้ เขา ทำ ได้ เหมือน แก เมื่อ เจ้า ลูก คิษย์ ทดลอง ได้
เหมือน ครู ทุก สิ่ง ทุก อย่าง แล้ว ก็ ลา แก ไป จึง ไป อาศัย อยู่ กับ
พนักงาน เล้า สุนทรวง ของ พระเจ้า พาราณสี ได้ ทำ มะม่วง
ให้มี ผลดี ฤๅ ฤๅ พระ เจ้า พาราณสี เสวย ก็ ปรารถนา พระไทย
รับสั่ง ให้ ไต่ถาม ได้ ความ ว่า เจ้า หนุ่ม คน นี้ เป็น คน มี วิชา ทำ ให้
ผล ไม่ ออก ผลดี ฤๅ ฤๅ ได้ ก็ ไป รด ชุบ เลี้ยง ไว้ ให้ เป็น พนักงาน ทำ มะม่วง.
เมื่อ พระ เจ้า พาราณสี จะ เสวย มะม่วง เมื่อใด นาย ช่าง นี้ ก็ ทำ
ตาม วิธี ที่ เรียน มา ก็ได้ มะม่วง ถวาย เสมอ มิ ได้ ขาด พระเจ้า
พาราณสี ไป รด มาก จึง ทรง ตั้ง ให้ เป็น ขุนนาง และ พระ ราชทาน
เงิน ทอง เสื้อผ้า เป็น อัน มาก

อยู่มาวันหนึ่ง พระเจ้าพาราณสีเสด็จไปประพาศ พระอุทยาน
จึงทรงถามชายหนุ่มนั้นว่า วิชาทำมะม่วงนี้ ได้ เรียน มา จากใคร.

เรื่องเสกมะม่วง

๓๗

ชายผู้นั้นครั้น จะกราบทูลตามความจริงว่าได้เรียน มา จากคนเขื่อนไจ
ก็อาย แก่ เสนา ข้าราชการ จึง กราบทูล ด้วย ความเท็จว่า ได้
เรียน มา จาก อาจารย์ ทิศาปาโมกข์ ที่ เมือง ตักกะสิลา เมื่อ ชาย
ผู้นั้นได้ กราบทูล ผิดไป จาก ความ จริง เช่นนี้ แล้ว โดย เหตุ ที่
หลอ หลับ คุณ ครุ ผู้ สอน วิชา ให้ มนต์ ที่ ได้ เรียน มา ก็ เสื่อม
หมด ทันใด นั้น พระ เจ้า พาราณสี จึง มี รับ สั่ง ให้ ทำ ถวาย ทอด
พระ เนตร ชาย หนุ่ม นั้น ก็ จักการ ดัง ที่ เคย มา แต่ เผอิญ
ถึง เวลา จะ เสก เป้า ก็ ให้ เคลิบ เคลิ้ม หลง ลืม เวทมนต์ นั้น สิ้น มะม่วง
ก็ ไม่ ผลิ ทอด ออก ผล ดัง แต่ ก่อน ก็ ไม่ ได้ ผล มะม่วง ถวาย
พระ เจ้า พาราณสี พระ เจ้า พาราณสี จึง ตรัส ชัก ใช้ ว่า ทำไม
จึง เป็น เช่นนี้ ชาย หนุ่ม นั้น เกรง พระ ราช อาญา ไม่ สามารถ
จะ ปิ ด บัง ความ จริง ไว้ ได้ จึง ต้อง กราบทูล ว่า ตน ได้ ทูล ความ
เท็จ ก็ วิชา ที่ ทำ มะม่วง นี้ ได้ เรียน มา จาก กระยาจก เขื่อนไจ
แต่ ครั้น จะ กราบทูล ตาม จริง ก็ อาย จึง ได้ ทูล ว่า เรียน มา จาก
อาจารย์ ทิศาปาโมกข์ ที่ เมือง ตักกะสิลา เมื่อ พระ เจ้า พาราณสี
ได้ ทรง ทราบ ดัง นั้น ก็ ทรง พระ พิโรธ จึง มี รับ สั่ง ให้ ชี้ บัง ชาย
ผู้นั้น ไป เสียบ จาก ราช อุตยาน ทั้ง ให้ วิว สิ่ง ของ ทอง เงิน ข้าง คน
ที่ พระ ราช ทาน นั้น เสียบ สิ้น ชาย หนุ่ม นั้น ก็ เสื่อม จาก โศค ลาภ
ต้อง ชัก เซพ เนร ได้ ความ ขาก ไร้ เพราะ เหตุ ที่ กล่าว คำ เท็จ นี้

นิทานที่ ๒๒ เรื่องสองสหาย

มีชายสองคน ๑ คนหนึ่งเป็นลูกเศรษฐีมีทรัพย์มาก อีก
คนหนึ่งเป็นคนเข็ญใจ เมื่อชายทั้งสองจะได้พบปะเป็นสหาย
กันนั้นเป็นดังนี้ คือชายผู้เป็นลูกเศรษฐีนั้น เมื่อพ่อแม่
ตายแล้ว ก็ประพฤติเป็นนักเลงเล่นการพนันต่าง ๆ ไม่ซำนัก
ทรัพย์สมบัติของพ่อแม่ที่ตนได้รับมรดกก็หมดสิ้นไป จนต้อง
ขายบ้านเรือนเล่นจนหมด เมื่อไม่มีเงินจะซื้อกิน และไม่
มีที่ จะอาศัยอยู่ ก็ต้องเที่ยวเร่ร่อนไปขอลานกินตามวัด และ
อาศัยนอนตามศาลา วันหนึ่งจึงไปพบชายเข็ญใจนั้นนั่งอยู่
ที่ศาลาหน้าวัด ก็เข้าไปนั่งพูดจาปราศรัยจนชอบพอ และ
ตกลงเป็นเพื่อนกัน แล้วจึงชวนกันไปรับจ้างทำงาน กู้ได้
เงินค่าจ้างคนละ ๓ สลึงทุกวัน ๆ เงินที่รับจ้างได้มานั้น
ก็แบ่งซื้ออาหารกินวันหนึ่ง ๆ คนละสลึงบ้าง คนละเฟื้อง
บ้าง ส่วนข้าวที่เหลือจากนั้นก็รวมกันเข้าเป็นทุนเดียวกัน
เก็บเอาไว้ แต่ทำดังนี้มาประมาณได้ ๓ เดือนเศษ ก็เก็บ
เงินได้ถึง ๑๐๐ บาท แต่เพื่อนที่เป็นลูกเศรษฐีนั้นยังละทิ้ง
นิสัยเดิมไม่ได้ เมื่อมีเงินเข้าเช่นนี้ ก็นึกอยากจะเล่นเสีย
อีก ครั้นอยู่มาวันหนึ่งจึงแก่งทำเป็นไม่สบาย แล้วให้
เพื่อนไปทำงานแต่คนเดียว ครั้นเพื่อนไปแล้ว ตนก็ฉวย

เรื่องสองสหาย

๓๘

เอาเงิน ๑๐๐ บาทนั้น ไปเล่นการพนัน แต่เสียไม่เสีย
เล่นได้เงินประมาณ ๔๐๐ บาทเศษ ก็รีบกลับมาจัดหาอาหารไว้
คอยทำเพื่อน พอถึงเวลาเย็นเลิกงานแล้ว เพื่อนก็กลับมา,
ครั้นมาเห็นอาหารล้วนแต่ของดี ๆ ก็นึกสงสัย จึงถาม
เพื่อน ๆ ก็บอกตามจริง ครั้นได้ทราบว่าเพื่อนเป็นนักเลง
เล่นเบี้ยก็มีความเสียใจมากจึงว่า ที่เพื่อนได้เงินมา ๔๐๐
บาทเพราะการ เล่น เบี้ย เช่นนี้ ฉันไม่มีความยินดีเลย เพราะ
ถ้าเพื่อนขึ้นเป็นนักเลงเล่นเบี้ย อยู่เช่นนี้แล้ว ไม่ช้า เงินที่เล่นได้
มา ทั้งเงินที่เราทำงานรับจ้างได้มาโดยความเหนื่อยยากนั้น
ก็คงจะหมดไปเป็นแน่ ถ้าแหละเพื่อน จะประพฤติ เล่น เบี้ย
ต่อไปอีก ฉันก็อยู่ด้วยเพื่อนไม่ได้ เพื่อนจงเอาเงินที่รับ
จ้างทำงานไต่ฉันมาแบ่งกันเถิด ฉันจะต้องลาเพื่อนไปหา
งานที่อื่นทำ คนทั้งสองก็เอาเงินที่รับจ้างทำงานไต่ฉันมา
แบ่งกันคนละ ๕๐ บาท เพื่อนคนเชื่อใจนั้น เมื่อได้เงินส่วน
แบ่ง ๕๐ บาทแล้ว ก็โดยสารเรือขึ้นไปเมืองเหนือ ไปรับจ้าง
ล่องซุงอยู่กับพ่อค้าซุง ได้ค่าจ้างเดือนละ ๓๐ บาท แต่ชาย
คนนั้นเป็นคนก็มีความกระตือรือร้นกระแหม่ ครั้นนานมาก็
เก็บเงินผลมไว้ได้มาก จึงขอเช่าหุ้ย ส่วนคิคค่าซุงกับเขา
ไม่กี่ปีนัก ชายนั้นก็มั่งมีเป็นเศรษฐี พ่อค้าซุงใหญ่ในแถบ

เมืองเหนือ ส่วนชายลูกเศรษฐีนั้น เมื่อแบ่งเงินให้แก่เพื่อน
ไปแล้ว ตนก็ยังมิเงินเหลืออยู่ถึง ๔๕๐ บาทเศษ ทั้งที่
เล่นเบี้ยได้มาด้วย พอจะประกอบการค้าขายหากำไรได้อยู่แล้ว
แต่ก็หาได้คิดไม่ กลับหันไปเล่นการพนันเข้าอีก เงินที่มี
อยู่ก็เลยหมดไป แล้วก็ลงเที่ยวเร่ร่อนอาศัยเข้าวัดนอน
ศาลาอย่างเดิม ตกลงเป็นคนยากจนเข็ญใจทั้งตัว ไม่ได้
อีกต่อไป

นิทานที่ ๒๓ เรื่องหงส์ทอง

มีครอบครัวหนุ่มหนึ่ง ในครอบครัวนั้น มีสามคน
พ่อ ๑ แม่ ๑ ลูกสาว ๑ พ่อเป็นคนดี รักเมียรักลูกของ
เขามาก หมั่นทำมาหากิน เอาใจใส่เลี้ยงดูเขาอยู่ คน
ทั้งนั้น อยู่เย็นสุขด้วยกันมา ภายหลังพ่อตาย ไปเกิด
เป็นหงส์ทอง ยังอยู่แต่แม่กับลูกสองคน หากินเลี้ยงกันมา
แต่อยู่ข้างฝืดเคือง ก็ยากจนลง ฝ่ายหงส์ความรักติดสันดาน
มาแต่ชาติก่อน ก็บินมาเยือนหญิงทั้งสองเมือง ๆ เมื่อจะ
กลับ หงส์สลัดขนปีกที่เป็นทองให้คราวละอัน หญิงทั้งสอง
นั้นได้ทองขายเลี้ยงชีวิตสืบมา ค่อยเป็นสุขขึ้น

วันหนึ่ง แม่พูดกับลูกว่า นางหนู ถ้าหงส์ยังมาอยู่
เช่นนี้ก็ยิ่งดี แต่จะไว้ใจแก่สัตว์อย่างไร ได้ ถ้าฉวยมันไม่
มาอีก คราวนี้เรามีขาคลากไปหรือ เจ้าจะว่าอย่างไร,
เราช่วยกันถอนขนหงส์ไว้ให้หมดในคราวเดียว จะดีกระมัง,
เช่นนี้ ถึงมันจะไม่มาอีกก็ไม่เป็นอะไร

ลูกสาวตอบว่า แม่พูดเช่นนั้น จะลงใจฉันกระมัง ขอ
แม่คิดดู จงที หงส์มีคุณแก่เรา ไพร่เราให้พ้นยาก เรา
ทำเช่นนั้น จักเป็นคนไม่คิดถึงคุณท่าน หงส์จะไม่มาก็ช่าง
เขา เขาพอใจจะให้เท่าใด เราก็เอาเท่านั้น ตามแต่เขา
จะไพบร เวลายากจะให้เขามาย่อ ๆ เราก็ต้องคอยเอา
ใจเขา แม่ไม่ต้องลงใจฉัน

แม่ พูกริจริง ๆ ยังจะว่าลงใจ มัวแต่คิดถึงคุณเขาอยู่
ไม่รู้จักคิดโทษเสีย แนะนำให้ก็ไม่เชื่อ เจ้าไม่ทำ ข้าจักทำเอง

นางแม่พูดอย่างนี้แล้ว เมื่อหงส์มาตาม เคยก็พูดลง
ใจคายใจ จับ คิ้วถอนขนจนสิ้นแล้วซึ่งไว้ หงส์ได้ความเจ็บ
ลำบากน่าสงสาร ลูกไม่รู้จะช่วยได้อย่างไร ก็ได้แต่ร้องไห้
จนหงส์ก็ฉวยบินไป ๆ ก็ไม่คงเป็นทอง กลายเป็นขนของชาว

เหมือนชนหงส์ตัวอื่น ๆ ทองที่เคยได้ ก็ขาดลง ชนที่
งอกใหม่ ก็ไม่เห็นทองดังเก่า นางเห็นไม่เป็นการ ก็ปล่อย
หงส์ไป หงส์หลุดไปได้แล้วเช็ด ไม่มาอีก

สะใจ ยายแม่ทำไม่ดี จึงขาดลงที่เคยได้ แต่น่า
สงสารลูก ยายแม่พาให้พลอย กลับตกยากด้วย ผู้ใหญ่
ในครอบครัวทำเสีย พาให้ผู้ห้อยพลอย ยับเย็นไปด้วย เหมือน
เรือ คนถือท้ายไม่ดี ล่มลง คนหนึ่งในนั้น พลอยตก
น้ำด้วย กัน

โลกมาก ลากหาย มีตัว อย่าง เช่นไร

นิทานที่ ๒๔ เรื่องบุตรเศรษฐี

เศรษฐีคนหนึ่ง มีลูกชาย อยู่สองคน คนหนึ่งชื่อชอบ อีก
คนหนึ่งชื่อชื่น นายชอบ ผู้พี่นั้นบิดารักใคร่มาก ส่วนนายชื่น
ผู้น้องบิดาไม่รักใคร่ แต่นายชื่นเป็นเด็กดี รู้จักประมาณ
ตนไม่เป็นคนค้อถึง ใครว่ากล่าวสั่งสอน ก็อุส่าห์ทำตาม และ
ประพฤติตาม เพราะเขารู้สึกตัวว่าพ่อไม่รัก ส่วนนายชอบ
เป็นเด็กค้อถึง ใครจะว่ากล่าวสั่งสอนอย่างไร ก็ไม่ทำตาม,
กลับพูดล้อเลียน เล่นเสียดสีอีก เพราะถือตัวว่าพ่อรักใคร่มาก,

นึกจะทำอะไร ก็ทำได้ตามชอบใจ ต่อมาไม่ช้านัก เศรษฐี
แก่ลง เห็นว่าตนจะอยู่ไปไม่ได้ยามลักเท่าใด จึง
เรียกนายชอบมาพูดว่า เวลาพี่พ่อก็แก่แล้ว พ่อคิดจะให้
เจ้าปกครองทรัพย์สมบัติต่อไป เมื่อนายชอบได้ทราบว่ายก
จะยกทรัพย์สมบัติให้ ตนครอบครองเช่นนั้น นายชอบก็ยิ่งมีความ
กำเริบมากขึ้น ไม่คิดเล่าเรียนต่อไป คบแต่เพื่อนที่เป็น
นักเลง เกก มะเหรง มีเที่ยวกลางคืนและดูการเล่นต่าง ๆ
เป็นต้น จนใจแตก

เวลาเป็นวันหนึ่ง นายชอบ กับนายชื่น เห็นบ่าวหนึ่ง กิน
เหล้ากัน อยู่สามคน นายชอบ จึงพูดกับนายชื่นว่า “พ่อชื่น,
บ่าวมันกินเหล้ากัน อยู่ที่นี่ ฟังเสียงคุยกันเฮฮา น่าสนุก เห็นจะ
ขร่อยดี เราลองไปขอมันกินบ้างเถิดหรือ” นายชื่นตอบว่า
“ฉันไม่กินละ พี่ชอบอยากกินก็ไปกินกับเขาเถิด” นายชื่น
พูดเท่านั้น แล้วก็เดินตรงขึ้นเรือนไป อ่านหนังสือเรียนของเขา.
นายชอบเห็นนายชื่นไปแล้ว ก็ตรงเข้าไปที่พวกบ่าวหนึ่ง
กินเหล้าอยู่ที่นี่ พวกบ่าวเห็นนายชอบมาขึ้นอยู่ บ่าวคนหนึ่ง
จึงพูดขึ้นว่า “คุณขอรับ คุณลองรับประทานเหล้าดูสัก
หน่อยเถิด ขอรับทีนี่” พอบ่าวคนหนึ่งพูดแล้ว ก็รินเหล้า

ส่งให้นายชอบกินด้วยหนึ่ง นายชอบก็เลยเข้านั่งลงกินเหล้า
อยู่กับบ่าวนั้น ตั้งแต่วันนั้นมา พวกบ่าวกินเหล้ากันครวไร
นายชอบก็ไปกินด้วยเสมอ ถึงแม้ว่าพวกบ่าวจะไม่มีเหล้ากิน,
นายชอบก็เอาเงินของตัวให้บ่าวไปซื้อมากิน นายชอบเลย
ประพฤติตนเป็นนักเลงสุรา และไม่คิดที่จะเล่าเรียนอะไรหมก
ชอบกินแต่เหล้าและเที่ยวกลางคืนเท่านั้น

เมื่อเศรษฐีรู้ว่านายชอบประพฤติการไม่ดีก็เสียใจ กลับ
ทรมาน สมบัติจะเป็นอันตรายในเวลาข้างหน้า เพราะแกลเห็นว่า
ถ้าแก่ตายแล้ว นายชอบก็คงรักษาทรัพย์ไว้ไม่ได้ จึงถอน
ทรัพย์สมบัติที่จะมอบให้แก่นายชอบนั้นคืน กลับยกให้แก่
นายชื่นครอบครอง เพราะเห็นว่านายชื่นเป็นคนดี หมั่น
เล่าเรียนหนังสือและประพฤติตนเป็นคนเรียบร้อย ครั้นต่อมา
ไม่ช้านัก เศรษฐีก็ตายลง นายชื่นได้ครอบครองทรัพย์สมบัติ
ของพ่อทั้งหมด และได้เป็นเศรษฐีแทนพ่อต่อไป ส่วนนายชอบ
นั้นเลยเป็นนักเลงเหล้า มีเข้าของอยู่เท่าไรก็ขายกิน จำนำ
กินและเลี้ยงเพื่อนฝูงจนหมด พวกพ่อพี่น้องก็ไม่มีใคร
นับถือ เลยเป็นคนยากจนเที่ยวรับจ้างเขา พอได้มาซื้ออาหารกิน
ไปวันหนึ่ง ๆ ก็ทั้งยาก จะหันหน้าไปอาศัยเพื่อนบ้าง เขา

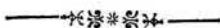
รู้ว่าตัว เหม แล้ว เขาก็หลีก เลี่ยง เสีย ที่สุดญาติ พี่น้อง
เขาก็ไม่เอา เป็น ขอรุ เพราะ เขา เห็น ว่า ตัว ประพฤติ ชั่ว เป็น
นักเลง สุรา

นิทานที่ ๒๕ เรื่องเด็กรักมาก

ท่านอาจารย์ วัดหนึ่ง มีศิษย์ ประมาณ เจ็ด แปด คน วันหนึ่ง
เขานิมนต์ไปเทศน์ ได้เครื่องถักรักมากมาย เมื่อมา กลาง ทาง,
ท่านคิด จะ ใคร่ ลอง คุใจ ศิษย์ สอง คน ที่ ไป ด้วย ว่า จะ รัก ใคร
ปรอง ดอง กัน เพียง โท จึงพูดว่า “นี่แหละ ! เจ้า บัด กับ เจ้า ชม
ถ้า ใคร คน หนึ่ง จะ ขอ อะไร ที่ ได้ มา วัน นี้ ข้า จะ ให้ ตาม ความ
ต้องการ ทั้ง จะ ให้ แก่ คน ที่ ไม่ได้ ขอ นี้ ด้วย แต่ จะ เพิ่ม ให้
มาก กว่า ผู้ ขอ อีก เท่า หนึ่ง ” เด็ก ทั้ง สอง ได้ยิน ทั้ง นั้น ต่าง คน
ต่าง ก็ นิ่ง อยู่ ฝ่าย นาย ชม มีความ โกรธ ยาก จะ ได้ มาก กว่า
จึง คอย ให้ นาย บัด ขอ ก่อน แต่ นาย บัด เป็น คน มัก มี ใจ ใจ ฉลาด
ฤษยา คิดว่า แม่ ตน จะ ขอ เงิน หรือ สิ่ง ของ ให้ มาก สัก เท่า ไ้,
นาย ชม ก็ คง จะ ได้ มาก กว่า ตน เท่า นั้น จึง แกล้ง ตอบ ว่า
“ท่าน ขอรับ, ถ้า ไป ถึง วัด ขอให้ กระผม ตัก น้ำ สัก ๕ ตุ่ม
เถอะ ขอรับ ” การ ที่ นาย บัด ตอบ ก่อน เช่น นั้น มุ่งหมาย ว่า จะ ให้
อาจารย์ ใช้ นาย ชม ตัก น้ำ มากกว่า ตน เท่า ๑ แต่ อาจารย์ รู้ เท่า

ความคิด ของ เด็ก ทั้ง สอง เห็นว่า นาย ชม เป็น แต่ เพียง โลก
 อยากรู้ ได้ ของ มาก แต่ นาย บั๊ด เป็น คน ใจ ชั่ว มีความ อิจฉา เพื่อน
 ไม่ อยากรู้ ให้ เพื่อน ได้ ของ มาก กว่า ตน และ ชั่ว แก่ ลัง จะ ให้ เพื่อน
 ทำ การ หนัก ยิ่ง กว่า ตน ด้วย พอ ถึง วัค ทาน อาหาร ก็ เรียก
 คิษย์ ทั้ง หลาย มา ประชุม พร้อม กัน จึง ว่า กล่าว สั่ง สอน
 นาย บั๊ด กับ นาย ชม ต่อ หน้า คิษย์ ทั้ง หลาย แล้ว แจก บั๊น สิ่ง ของ ให้ แก่
 พวก เหล่า นั้น ทุก ๆ คน เว้น แต่ นาย บั๊ด กับ นาย ชม ไม่ ให้
 อะไร เลย ชั่ว ทำ โทษ นาย บั๊ด ผู้ มี ใจ อยากรู้ ให้ ตัก น้ำ ๕ ตุ่ม แต่
 คน เกี้ยว ด้วย นาย บั๊ด เมื่อ ได้ รับ คำ สั่ง สอน เช่น นั้น ก็ รู้สึก
 ตน ว่า การ อิจฉา เขา นั้น ไม่ ดี จึง ต้อง รับ โทษ แต่ นาย บั๊ด เป็น
 คน ว่า ง่าย และ ตัก ใจ ตัว เอง ได้ ตั้ง แต่ นั้น มา นาย บั๊ด ก็ ไม่มี
 ใจ อิจฉา อยากรู้ เขา อีก อุส่าห์ ทำ แต่ ความ ดี อาหาร ก็ รัก ใคร
 มาก ขึ้น

นิทานที่ ๒๖ เรื่องสอนลูกให้เป็นใจ

มี ชาย คน หนึ่ง ประพฤติ เป็น คน ลัก เล็ก ลัก น้อย มา แต่ เล็ก ๆ,
 เมื่อ ไป มา หา สู้ ชาว บ้าน ใกล้ เรือน เคียง เห็น เขา ผลอ ก็ หยิบ ฉวย
 เข้า ของ ตัก มี อมา ก็ ไม่มี ใคร สังเกต เพราะ เห็น ว่า เป็น เด็ก

เรื่องสอนลูกให้เป็นโจร

๔๗

สิ่งของ ที่ลัก มาได้นั้นเคยนำมาให้ แก่มารดาเสมอ มารดา รู้ก็ ไม่
เขียน ที่ ว่า กล่าว สั่ง สอน กลับ ชมเชย ว่า ลูก ตัว ที่ เหลียว ฉลาด
มาก แต่ เด็ก คน นี้ ประพฤติ เช่น นี้ มา จน โต ขึ้น ก็ กำเริบ ถึง
ลัก ของ ใหญ่ ๆ และ มี ราคา มาก มารดา ก็ ยก บอก ว่า ที่ อยู่
อย่าง นั้น ฝ่าย บุตร ก็ คิด ทนง ตัว ว่า เรา เป็น คน ฉลาด มาก จึง
ประพฤติ เป็น คน ลัก ขโมย สิ่ง ของ ต่าง ๆ หนัก ขึ้น ทุก ที่ ครั้น
เป็นหนุ่มขึ้น ครั้งหนึ่ง ไป ขโมย เงิน ของ ชาวบ้าน จน เจ้า ของ จับ ได้,
เขา ก็ เอา ตัว ส่ง ไป ศาล เมื่อ ศาล ได้ สวม ได้ ความ สม จริ่ง แล้ว จึง
ตัดสิน ให้ ประหาร ชีวิต เมื่อ เพชฌัญ จะ พา ไป ประหาร ชีวิต,
ฝ่าย มารดา รู้ ก็ ร้อง ให้ เติบ ตาม ไป แล้ว ร้อง ขึ้น ด้วย เสียง อันทัน
ว่า พุท ไธ เอ๊ย น่า สงสาร แท้ ๆ ทำไม เจ้า จึง ประพฤติ เป็น
คน ลัก ขโมย จน ต้อง รับ โทษ ประหาร ชีวิต เช่น นี้ บุตร ได้ ยิน เสีย
มารดา จึง เหลียว หน้า มา พูกว่า แม่ จำ แม่ นี้ เป็น ความ ผิด
ของ แม่ ฉนั้น จึง ต้อง รับ โทษ ถึง ประหาร ชีวิต เมื่อ ฉนั้น ยัง เป็น
เด็ก ๆ อยู่ ได้ ไป ขโมย สิ่ง ของ มา ให้ แม่ เสมอ ทำไม แม่
จึง ไม่ ห้าม ประาม สั่ง สอน เล่า แม่ กลับ ชม ฉนั้น ว่า เป็น คน ที่ เสีย อีก.

มาบัดนี้ทำไมแม่จึงมาบอกว่าฉันประพฤติเช่นนี้เล่า เพราะฉัน
เป็น ขโมยฉันจึงต้องตายในบัดนี้

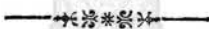
นิทานที่ ๒๗ เรื่องไก่สองตัว

ไก่ตัวผู้สองตัวอยู่ในบ้านเดียวกัน แต่ไม่มีใครชอบ
กันเลย มีแต่ตีกันและแย่งอาหาร กันกินอยู่เสมอ วันหนึ่ง
ไก่ตัวเล็กเดินไปพบเข้าเปลือกของหนึ่งก็ตรงเข้าจิกกิน ไก่
ตัวใหญ่เห็นเข้า ก็วิ่งตรงมาแย่งกิน จนเกิดตีกันขึ้น ไก่ตัว
เล็กกำลังสู้ไม่ได้ ก็ต้องหนีไป ครั้นไปพบหมาจึงจอก
เข้า จึงเล่าเรื่องที่ได้เกิดตีกันกับไก่ตัวใหญ่ให้หมาฟัง จอกฟัง
จนตลอดแล้ว หมาจึงบอกว่า เราจะพาท่านไปให้กินไก่
ตัวใหญ่ที่ได้ทำแกล่นั้น ท่านจะไปหรือไม่ หมาจึงจอก
ตอบด้วยความยินดีว่า ถ้าเจ้าจะพาเราไปให้พบไก่
ตัวใหญ่ได้ เราก็จะกินเสียให้สมกับที่ได้ทำแกล่เจ้า.
ไก่ตัวเล็กมีความพยายามไก่ตัวใหญ่นั้นมาก จนลืมชาติ
ในพวกของตัว หาไต่คิดว่าเป็นไก่เหมือนกัน และเที่ยว
คุ้ยเขี่ยหาอาหาร กินเหมือนกัน ไม่ จึงได้พาหมา
จึงจอกไปที่ไก่ตัวใหญ่อยู่ หมาจึงจอกเมื่อได้เห็นไก่
ตัวใหญ่เข้าก็ยินดี ตรงเข้ากัดไก่ตัวใหญ่กินเป็นอาหาร.

เรื่องสามสหาย

๔๘

ไก่ตัวเล็ก เห็นดังนั้นก็มีความยินดีดี ปีกผิ้ว ๆ แล้ว ก็ขึ้นเสียงจ้ำ.
เมื่อหมาจึงบอก กินไก่ตัวใหญ่ หมดแล้วจึง กลับ มา พุกกับ ไก่ตัวเล็ก
ว่า เคี้ยว นี้ เรา ก็ กิน ไก่ตัวใหญ่ ให้ สม ความ ปรารถนา ของ เจ้า
แล้ว แต่ เรายัง ไม่ อิ่ม เพราะ ฉะนั้น เรา คิด ว่า เจ้า ก็ ควร จะ
เป็น อาหาร ของ เรา เสีย ด้วย พอ พุก ขาด คำ ลง ไก่ตัวเล็ก ไม่
ทัน จะ ตอบ อย่างไร หมา จึง บอก ก็ ตรง เข้า กับ ไก่ ตัว นั้น กิน
เป็น อาหาร เสีย อีก ด้วย

นิทานที่ ๒๘ เรื่องสามสหาย

แต่ก่อน มา กา กับ เนื้อ สมัน ได้ เป็น เพื่อน กัน อาศัย อยู่
ใน ถ้ำ แห่ง หนึ่ง สัตว์ ทั้ง สอง นี้ ได้ เทียว หา กิน ด้วย กัน เสมอ.
อยู่ มา วัน หนึ่ง สุนัข จึง บอก ตัว หนึ่ง มา พบ เข้า จึง คิด ว่า เรา นี้
ตัว คน เทียว ไม่มี เพื่อน ฝูง ที่ จะ ปรักปรำ หรือ เลย เรา ขอ คบ กับ
กา และ เนื้อ สมัน ไว้ เป็น เพื่อน เด็ด คิด แล้ว ก็ เข้า ไป พุก ขอ
เป็น มิตร กับ กา และ เนื้อ สมัน กา ก็ จะ ตก ลง ยอม เป็น มิตร ด้วย.
แต่ เนื้อ สมัน เห็น ว่า สุนัข จึง บอก นั้น เคย เป็น ศัตรู กับ มา กับ เนื้อ,

ก็เห็นกิน เนื้อ อาหาร เสมอ ครั้น จะ ขอม เป็น เพื่อน ด้วย ง่าย ๆ
 ก็กลัวว่า สุนัข จึง จอก จะ คิด ทำ อันตราย แก่ ตน จึง คำน ษิน ว่า
 การ ที่ เพื่อน กา จะ ขอม เป็น มิตร กับ ท่าน สุนัข จึง จอก นั้น ข้าพเจ้า
 ยังไม่ เห็น ชอบ ด้วย ก่อน เพราะ ยัง มิ ได้ เห็น ความ จริง และ ความ
 ซื่อ สัตย์ ครั้น สุนัข จึง จอก ได้ พัง เนื้อ สมัน ว่า ทั้ง นั้น ก็ ไกรธ
 นึก ผูก พยาบาท อยู่ แต่ ใน ใจ จึง แกล้ง กล่าว แสดง ตัว ให้ เนื้อ
 สมัน เห็น ความ จริง และ ความ ซื่อ สัตย์ ด้วย ประการ ต่าง ๆ จน เนื้อ
 สมัน เชื่อ ถือ ตก ลง ขอม เป็น เพื่อน แต่ นั้น มา สุนัข จึง จอก ก็
 พยาบาท คอย ปล่อย ร้าย เนื้อ สมัน อยู่ เสมอ แต่ ยัง มิ ได้ ช่อง ที่
 จะ ทำ ร้าย เพราะ จะ ไป ข้าง ไหน กา ก็ ไป ด้วย เสมอ ครั้น อยู่
 มา เวลา กลาง ค่ำ วัน หนึ่ง สุนัข จึง จอก ชวน เนื้อ สมัน ว่า เพื่อน เอ๋ย,
 ที่ ค่าย ล ชาย บ่า ไน้ มี เข้า สาลี และ อาหาร ขริบ ขุน นึก เรา
 พา กัน ไป หา กิน ใน ที่ ไน้ เติบ เนื้อ สมัน พา ซื่อ ก็ ไป ด้วย และ
 ไต่ ลง ไป กิน เข้า สาลี ใน นา ของ ชาย คน หนึ่ง ครั้น รุ่ง เช้า
 เจ้า ของ เข้า สาลี มา ตรวจ คุ เห็น รอย เนื้อ สมัน มา กิน เข้า ของ ตน
 จึง ทำ บ่วง ตัก ไว้ ครั้น ถึง เวลา กลาง ค่ำ เนื้อ สมัน กับ สุนัข
 จึง จอก ก็ พา กัน ลง ไป ที่ นา เข้า สาลี นั้น อีก เฝิญ เนื้อ สมัน

ไป คึก บ่วง เข้า จึง ร้อง บอกให้ สุนัข จึง จอก ช่วย กัด บ่วง ให้ สุนัข
จึง จอก คึก พยาบาท ปองร้าย มา นาน แล้ว ครั้น เห็น เนื้อ สมัน คึก
บ่วง กัง นั้น จึง คิดว่า วัน นี้ คง สม คึก เรา แล้ว เรา จะ กิน เนื้อ
สมัน ให้ ได้ แต่ จะ หลอก ให้ เนื้อ สมัน คึก ให้ เชือก บ่วง วัค คอ ตาย
เสีย ก่อน จึง จะ กิน คึก แล้ว ก็ พูต ว่า เพื่อน เอ๊ย เรา
ช่วย เพื่อน ไม่ได้ แล้ว เพื่อน จง คืน ให้ เต็ม แรง เชือก บ่วง
ก็ คง จะ ขาด ว่า แล้ว สุนัข จึง จอก ก็ เข้า ไป นอน ซ่อน ตัว เสีย ใน
พุ่ม ไม้ คอย กิน เนื้อ สมัน อยู่ ครั้น รุ่ง เข้า ขึ้น กา เห็น เนื้อ สมัน กับ
สุนัข จึง จอก หาย ไป ก็ บิน ตาม หา เมื่อ ไป พย เนื้อ สมัน คึก บ่วง อยู่
จึง ถาม ว่า ไฉน เพื่อน จึง มา คึก บ่วง อยู่ ฉะนี้ สุนัข จึง จอก ไป ข้าง
ไหน เสีย ทำไม จึง ไม่ ช่วย กัด บ่วง ให้ เพื่อน เล่า เนื้อ สมัน บอก
ว่า สุนัข จึง จอก คึก จะ ให้ ขำ พเจ้า ตาย แล้ว จะ กิน เนื้อ
ขำ พเจ้า จึง ได้ บอก ให้ ขำ พเจ้า คืน ให้ เต็ม แรง แล้ว ก็ เข้า ไป
ซ่อน ตัว อยู่ ใน พุ่ม ไม้ คอย จะ กิน ขำ พเจ้า อยู่ กำลัง กา กับ
เนื้อ สมัน พุด กัน อยู่ ดัง นั้น ก็ พอ ชาย เจ้า ของ บ่วง เติน มา กา
แล เห็น แต่ ไกล จึง บอก อูยาย แก่ เนื้อ สมัน ให้ ตะเบง ลม ให้ ท้อง
พอง แล้ว นอน นิ่ง อยู่ เหมือน ตาย แล้ว กา ก็ บิน ขึ้น ไป จับ อยู่ บน

ทัน ไม่ เนื้อสมัน ก็ทำตามคำที่นายบอก ครั้น นาย เจ้า ของ
 บ่วง มาถึง เห็น เนื้อสมัน นอน นิ่ง อยู่ ก็ เอา มือ ทบ ท้อง ทู เห็น ท้อง
 ชื่น พอง ก็ สำคัญ ว่า ตาย แล้ว จึง แก่ เชือก บ่วง ออก แล้ว เอา มีด
 ไป ตัด เถาวัลย์ จะ มา ผูก เนื้อสมัน กา เห็น ได้ ที่ ก็ บิน ลง มา
 จับ เนื้อสมัน ร้อง ให้ สัญญา เนื้อสมัน ก็ ลุก วิ่ง หิน ไป โดย ทาง ที่
 สุนัข จึง จอก ซ่อน อยู่ นั้น ชาย นั้น เห็น เนื้อสมัน ลุก วิ่ง หิน ไป ก็
 วิ่งไล่ และ ขว้าง มีด ตาม ไป ด้วย เมฆาะ มีด กระเด็น ไป ถูก คอ
 สุนัข จึง จอก คอ ขาด ตาย กับ ที่
 เรื่อง นี้ เช่น ทัว อย่าง ว่า ให้ ทุก ชั้ แก่ ท่าน ทุก ชั้ นั้น ถึง ทัว

นิทานที่ ๒๙ เรื่องสามเกลอ

มีชายกระษัตริย์ สาม คน เทียว ขอทาน เขา กิน ใคร ขอ ได้
 มา มาก น้อย เท่าใด ก็ แบ่ง ขึ้น กัน กิน ทุก วัน จน ชอบ พอ กัน
 อย่าง สนิท ครั้ง หนึ่ง ใน ค่าย ที่ เคย ขอทาน เขา กิน นั้น เกิด
 ชัก สัน อาหาร ชาย สาม คน จึง ได้ แยก ย้าย กัน ไป เทียว ขอ
 ทาน เขา เลี่ยง ชีวิต ที่ อื่น

อยู่ มา ครัง หนึ่ง พระเจ้า แผ่นดิน ใน ประเทศ นั้น สวรรคต
 ไม่มี ผู้ จะ เป็น พระเจ้า แผ่นดิน แทน ชุน นาง ทั้ง หลาย จึง เอา ม้า

เทียม วาจรต เข้า แล้วเสี้ยม ทายให้ม้า พาราจรต ไปเกย ผู้ที่
มีบุญวาสนาสมควร จะได้เป็น พระเจ้าแผ่นดิน ม้าก็พาราจรต
ไปเกย เอา ชาย ยาก คนหนึ่ง ชุนนาง ทั้ง หลาย จึง พร้อม กัน
ยกขึ้นเป็น พระเจ้าแผ่นดิน ต่อไป

เพื่อนคนหนึ่ง รู้ว่า เพื่อน ของ ตนได้เป็น พระเจ้าแผ่นดิน ก็รีบ
ไปหา แต่กว่า จะ เข้าไปได้ก็ ต้องคอย หาโอกาส อยู่ เป็น ช้านาน,
ต่อเมื่อได้ โอกาส อันควร แล้วจึง เข้าไปหา และเมื่อเข้าไปหา นั้น
ก็ค่อย ๆ หลีก ชุนนาง หมอ ยศ ลาน เข้าไปแต่ไกล ทำกิริยา เคารพ
นบ นอบมิได้ ถือว่า ได้เคยเป็น เพื่อนฝูง กัน มาแต่ก่อน เพราะ
รู้สึกตัวว่า เป็นคนต่ำ ข้า เพื่อน มีบุญวาสนา มาก จึง ได้เป็น
พระเจ้าแผ่นดิน พอ พระเจ้าแผ่นดิน ทอดพระเนตร เห็น ก็
จำได้ และทั้ง ได้ เห็น เขา เป็นคน มี กิริยา มารยาต ทรู จัก ที่
ต่ำที่ สูง เช่น นั้น ด้วย ก็ ยิ่ง ทรง พระเมตตา เป็น อัน มาก จึง
ให้ ชุนนาง พา ไปเลี้ยงดู และสร้าง บ้านเรือน ให้ อยู่ ได้ ความ
สุขสบาย

ฝ่ายเพื่อน อีกคน หนึ่ง รู้ว่า เพื่อน ได้เป็น พระเจ้าแผ่นดิน,
และได้เลี้ยงดู เพื่อน อีกคน หนึ่ง ให้ ได้ ความสุขสบาย จึง รีบ ไป

หาบ้าง พอไปถึง ก็มีไต่กั้วเกรง ต่อผู้ใด ถือว่า เพื่อน ของ ตน
ได้ เช่น ถึง พระ เจ้า แผ่น ดิน ก็ เดิน ผ่าน ชุม นาง ตรง เข้า ไปหา
พระ เจ้า แผ่น ดิน แสดง กริยา อาการ และ พูท ขา ปราไส เหมือน
อย่าง เคย ทำ มา แต่ ก่อน หาได้ คิด ว่า ตัว เป็น คน ตำ ซ้ำ เลว ทราวม
ไม่ ไป ที่ เสมอ อย่าง ที่ เคย ทำ มา พระ เจ้า แผ่น ดิน ได้ ทรง รับ ความ
อับ ระยส แก่ ชุม นาง ทั้ง หลาย และ ทรง เห็น ว่า เป็น คน ไม่ มี
กริยา อับ ฌาสัย ไม่ รู้ จัก ที่ ตำ ที่ สูง ก็ รับ สั่ง ให้ ขยับ ไป เสียบ
ไม่ ทรง เลี้ยง ดู เหมือน เพื่อน คน หนึ่ง เพื่อน คน นี้ ก็ ต้อง เทียบ
ขอทาน เขาก็ เห็น อย่าง เดิม

นิทานที่ ๓๐ เรื่องพราหมณ์ใจดี

มี บ้า ค่ำยล หนึ่ง กว้าง ใหญ่ อยู่ ปลาย เขตแดน พระ นคร แห่ง
หนึ่ง ใน ที่ นั้น เป็น ที่ อยู่ ของ พวก พราหมณ์ ยังมี พราหมณ์ เชื้อ ใจ สอง
คน ผู้ หนึ่ง ปลูก เรือ อยู่ ใน บ้าน นั้น หลัง หนึ่ง พราหมณ์ ผู้ หนึ่ง เป็น คน ใจ ดี
โอบ อ้อม อารี แก่ เพื่อน บ้าน มาก ไป หา เนื้อ มา ได้ คราว ไร ไม่ ว่า
มาก และ น้อย ก็ ไม่ กิน แต่ ลำ พัง ตัว แก่ บ่าว ร้อง ชาว บ้าน
ทั้ง หลาย ให้ มา แล เนื้อ ไป กิน คน ละ ช้อน สอง ช้อน ทั่ว กัน แต่ ทำ

เช่นนั้นมาหักเข้า ๆ พรานยาโกรธจึงว่า เจ้าเขยเจ้า,
 เราเป็นคนยากจน หากินก็ยากลำบาก เหตุไรเล่าไปไล่เนื้อ
 ได้มาจึงมาแจกจ่ายเขา กินเสียจนหมดสิ้นทุกคราว ไม่ดูอย่าง
 เพื่อนบ้านเขาบ้าง เขาได้มามากน้อยเท่าใด เขาก็แล่ออก
 แบ่งไว้บ้าง ตากไว้บ้าง ขายบ้าง ไม่มีใครเขาโกงอย่าง
 เจ้าเลย ถ้าเจ้าขึ้นทำเช่นนั้น เราจะไม่อยู่กับเจ้าอีกต่อไป.
 พรานผู้ใดตอบว่า ทำไมเจ้าจึงว่าเช่นนั้น เนื้อที่ได้มาเรา
 ก็ไต่ตากไว้ ว่างไว้ เช่นก่าย เช่นกอง แต่เจ้าไม่เห็นเอง,
 เราขอเสียที่อย่าได้พูดอีกต่อไปเลย แต่นั้นนายพรานก็
 กระทำอยู่เช่นนั้นมิได้ฟังพรานห้าม ไซ้แต่เท่านั้น ยังสิ่ง
 อื่น ๆ พรานคนนั้นก็ไต่เนื้อเพื่อเจ้าจนแก่เพื่อนบ้านทั้งหลาย ไม่
 ว่าอะไร บ้านใดเจ็บ บ้านใดไข้ นายพรานก็เอาเนื้อช่วยเหลือ
 เหลือทิ้งสิ้น จนชาวบ้านทั้งหลายในตำบลนั้นมีความรักและ
 นี่ยถือนายพรานคนนั้น ไม่ว่ามีกิจอะไร จะเกิดขึ้นต้องบอก
 และเชิญนายพรานทุกคราว แต่ภรรยาของนายพรานโกรธนัก,
 คอยผิวไปมัวเป็นธุระการของผู้อื่น ไม่หมั่นไปหาเนื้อมาแล้ว
 ขาย จึงไม่มั่งมีเทียมมหน้าชาวบ้าน นายพรานผู้ใดทำเฉย.

ครั้ง^{นี้} พระมหากษัตริย์ทรงทราบว่า ที่ตำบลบ้านพราน^{นี้}
 เป็นตำบลใหญ่มีคน มาก แต่ยัง ไม่มีหัวหน้าปกครอง
 เลย จึงมีประกาศให้ พวกพรานทั้งหลาย เลือกหัวหน้าขึ้นคนหนึ่ง.
 พรานทั้งหลาย ก็ตกลงพร้อมใจกัน ช้เฉพาะ นายพรานคนหนึ่ง
 คนเดียว เมื่อ พระมหากษัตริย์ทรงทราบคุณความดีที่ นายพราน
 ได้ประพฤติมา แล้วนั้น ก็ทรงเห็นว่า สมควรแท้ จึงพระราช
 ทานช้าง ม้า ข้าราชการ ไร่นาโคกระบืออีก เป็นอันมาก ให้ปกครอง
 ตำบลนั้นตาม พระราชประสงค์ คราวนี้ นายพรานไม่ต้องไป
 เทียวหาเนื้อดังแต่ก่อน อยู่กับบ้านก็กินไม่ไหว ภรรยาจึง
 รู้สึกว่า ความโอบอ้อมอารีของ นายพรานผู้ผู้มีคุณถึงเพียง
 นี้ และเนื้อที่ผู้ว่า ได้ย่างไว้ตากไว้ ก็คือ ความโอบอ้อมอารี
 เอง

นิทานที่ ๓๑ เรื่องนาฬิกา

กลางคืนวันหนึ่ง หนูมา นอน อยู่ที่บ้าน กับ บิดา ของเขา,
 หนูมา นอนไม่ใคร่หลับ เพราะนาฬิกา ที่ตั้งไว้บนหัวนอน เดินดัง
 ตึก ตึก ตึก หนูมา ออกนึก เคือง นาฬิกา มาก จึง ปลุก บิดา
 ให้ลุกขึ้น แล้วพูดว่า พ่อ เานาฬิกา เรือนนี้ลงไปไว้เสีย
 ข้างล่าง จะดีกว่า มัน เดินดังนัก ฉนั้น นอนไม่ใคร่หลับ พ่อ

เขาตอบว่า ซึ่งเดอะลูก ไม่ต้องเอาลงไปก็ได้ พ่อเห็น
ว่านาฬิกา มันดีกว่าเจ้าเสียอีก หุมา นึกสงสัย จึงถามว่า
นาฬิกามีดีอย่างไร พ่อ ตอบว่า มัน เป็นคนตรง มันมี
หน้าที่อย่างไร มันก็ทำอย่างนั้น เจ้าเห็นหรือไม่ นาฬิกา
มันเดินทุกวัน ๆ และถึงเวลา ที่มัน ก็ดี ตัวเจ้ามีหน้าที่
ที่ จะ เรียน หนังสือ แต่บางวันเจ้า ก็ ไปโรงเรียน ตรง กับ เวลา
ที่โรงเรียน เปิด บางวัน ก็ ไปไม่ทัน เวลาโรงเรียน เปิด จนครู
ต้องทำโทษเจ้า ก็มี บางวัน ถ้า เจ้า ชี้เกียจ เข้า เจ้า ก็ไม่ไป.
เพราะ อย่าง นั้น พ่อ จึงว่า นาฬิกา มันดีกว่าเจ้า

หุมา ถามต่อไปว่า พ่อ ก็ นาฬิกา มันมี ประโยชน์
อย่างไรบ้าง พ่อ ของเขาตอบ ว่า มี ประโยชน์สำหรับ ดู เวลา
และอีก อย่าง หนึ่ง มี ประโยชน์ สำหรับ บอกให้เจ้า รู้ สึก ตัว ว่า
เจ้า จะ ต้อง แก่ไป ทุก ชั่วโมง เพราะ ฉะนั้น พ่อ จะ ตักเตือนเจ้าว่า
ต่อไปเจ้าอย่าได้ อยู่ เปล่า ตัวเจ้า จะต้อง แก่ไป ทุก ๆ ชั่วโมง
แล้ว แม้เจ้า จะ ทำอะไร ก็ พยายามให้มี ประโยชน์ แก่ ตัวเจ้า ถ้า
เจ้าทำอะไร ที่ไม่มี ประโยชน์ ก็ จะได้ ชื่อว่า ชีวิต ของเจ้า
ใน ชั่วโมง นั้น ล่วงไปเสีย เปล่า ๆ

นิทานที่ ๓๒ เรื่อง หนูปูน

แม่ปาน มีลูกชายอยู่คนหนึ่งชื่อปูน หนูปูนอายุได้แปดขวบ
ไปเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนประถมแห่งหนึ่ง หนทางที่
ไปโรงเรียนนั้นมีสะพานข้ามคลอง และในคลองนั้นเจียบสังค
ไม่มีเรือเดินไปมาเหมือนคลองอื่น ๆ มีแต่ปลาว่ายน้ำอยู่
ที่เงาใต้สะพาน เพราะที่ตรงนั้นเป็นที่ร่มเย็นดี แม่ปาน
เห็นลูกเป็นเด็กค่อนข้างจะซนมาก มักชอบปีนป้ายคูอะไร
ต่ออะไรบ่อย ๆ ไปโรงเรียนก็ไม่ใคร่จะตรงไปตรงมา แม่ปาน
ก็พม่าสอนเสมอว่า หนูอย่าปีนขึ้นไปตามที่กันข้างสะพาน
หนาจะตกลงไป วันหนึ่งหนูปูนเดินไปโรงเรียนพอขึ้นบน
สะพานนั้น ก็เห็นปลาซ่อนตัวใต้วายน้ำอยู่ใต้สะพาน หนูปูน
ก็ปีนขึ้นไปในที่กันข้างสะพาน สะใจดูปลาว่ายน้ำ หนูปูน
ดูปลาเพลิน ก็สะใจลงไปทุกที มือยืดยังไม่เหน็ด เลย
พลัดตกหัวปักลงในคลอง เผอิญในเวลานั้นมีชายหนุ่ม
คนหนึ่ง นั้นตกปลาอยู่ห่างสะพานสักสามวา เมื่อได้ยิน
เสียงเด็กตกลงไปในคลอง ก็รีบวิ่งมาโหนลงไปในคลอง
ช่วยอุ้มเอาหนูปูนขึ้นมาได้ แต่หนูปูนกลัวน้ำพุที่ไม่ออก
ชายผู้นั้นก็จับหนูปูนนอนคว่ำลง และกดหลังให้น้ำออก พอ
หนูปูนค่อยฟื้นมีสติขึ้นมา ชายผู้นั้นก็ถามหนูปูนว่าอยู่

ที่ไหน เมื่อใดก็ตามแล้ว ชายผู้ นั้น ก็ อ้อม หุ่น บ่น มา ส่ง จน ถึง
บ้าน แม่ บ่าน รู้ ว่า ชาย ผู้ นั้น ช่วย ลูก ของ ตน ให้ พ้น จาก
ความตาย ก็ แสดง ความ ขอบใจ ต่อ ชาย หุ่น ผู้ นั้น และ
ขอบคุณ ชาย ผู้ นั้น เป็น อัน มาก พอ ชาย ผู้ นั้น ไป แล้ว แม่ บ่าน
ก็ ชี้แจง ให้ ลูก ฟัง ว่า แม่ ได้ บอก หลาน หลาน แล้ว ว่า อย่า
ไป ขึ้น ไป ตาม ที่ กั้น ข้าง สะพาน เจ้า ไม่ เชื่อ แม่ จึง ได้ รับ ความ
เจ็บ ปวด อย่าง นี้ นี่ หาก ว่า ชาย ผู้ นั้น มีความ กรุณา ช่วย เจ้า,
หา ไม่ เจ้า ก็ คง จะ ไม่ ได้ กลับ มา เห็น หน้า แม่ อีก หุ่น บ่น ก็
รู้สึก ตัว ทน ที่ แล้ว นึก ใน ใจ ว่า เด็ก ที่ ไม่ เชื่อ พัง
คำ พ่อ แม่ มัก จะ เป็น อันตราย ต่าง ๆ เช่น ตัว เรา ถ้า เรา
เชื่อ พัง คำ แม่ ที่ ไหน เรา จะ ตก สะพาน ลง ไป ต่อ ไป เรา จะ เชื่อ
ฟัง คำ สอน ของ แม่ และ จะ ไม่ ประพฤติ ชุก ชน อีก เลย

นิทานที่ ๓๓ เรื่องนกกระเจาบ

มี นก กระเจาบ ฝูง หนึ่ง อาศัย อยู่ ชาย บ่า ใกล้ ทุ่ง แห่ง
หนึ่ง นก ฝูง นี้ มี สัญญา กัน ว่า เมื่อ ไป หา กิน ที่ ไหน ถ้า
ไป คิก ข่าย เข้า ก็ ให้ บิน ขึ้น พร้อม กัน พา เขา ข่าย ขึ้น ไป ค้าง ไว้
บน ยอดไม้ เสีย ก่อน แล้ว จึง ค่อย พา กัน บิน หวน ลง มา เมื่อ

ทั้งนี้เราทั้งหลาย ก็ จะหลุดพ้น จาก ข่าย ไปได้ อยู่มาวันหนึ่ง
 นายพราน เขา ข่าย มา ตลบ นก กระจาต ฝูง นั้น ๆ ก็ ตี ข่าย ของ
 นายพราน นก กระจาต ฝูง นั้น ก็ บิน ขึ้น พร้อม กัน พาเขา ข่าย
 ของ นายพราน ขึ้น ไป ค้าง ไว้บน ยอดไม้ แล้วบิน หวน ลง มา นก
 ทั้งหลายก็หลุดพ้น จาก ข่าย ไปได้ เมื่อ นายพราน กลับ ไป บ้าน ไม่ได้
 นก เลย ลัก ตัวเดียว ยาย เมีย ก็ ต่อว่า ด้วย ประการ ต่าง ๆ
 แต่ นาย พราน ไป เทียว ตก นก กระจาต ทั้ง นี้ เป็น หลาย คราว
 ก็ ไม่ได้ นก เลย

ครั้น อยู่ มา วัน หนึ่ง นก ฝูง นั้น บิน ลง หา อาหาร ใน นา
 แห่ง หนึ่ง นก กระจาต ตัว หนึ่ง บิน ถลา ไป เหยียบ หัว นก กระจาต
 อีก ตัว หนึ่ง เข้า นก ตัว ที่ ถูก เหยียบ ก็ โกรธ ตวาด เขา นก ตัว ที่
 เหยียบ ว่า ทำไม มา เหยียบ หัว ข้า นก ตัว ที่ เหยียบ จึง ว่า
 ขอโทษ เอะ เพราะ เรา เป็น นก ที่ แข็ง แรง บิน มา ไทย เร็ว
 จึง ไม่ ทน เห็น นก ตัว ถูก เหยียบ ว่า หนอย หนะ! เวลา ตี ข่าย
 เรา ตัว เดียว ตก บิน แข็ง แรง กว่า ตัว อื่น ๆ ทั้ง หมก นก ตัว ที่
 เหยียบ ก็ ว่า รูปร่าง อย่าง เจ้า จะ บิน แข็ง แรง กว่า เรา เจียว หรือ.
 นก ตัว ถูก เหยียบ ว่า ไม่ เชื่อ ก็ มา ลอง กำ ลัง กับ คูชิ นก
 ทั้ง สอง ก็ เลย เกิด ตี กัน ขึ้น นก ตัว อื่น ๆ ที่ ชอบ พอ ข้าง ไหน

เรื่องชายบุตรีมาก

๖๑

ก็เข้าช่วยข้างนั้น ที่นี้เลย เกิดตีกันขึ้นเป็นหมู่ ๆ นกกระหาย
ในฝูงนั้น ตัวไหนที่ฉลาดไม่ชอบในการทะเลาะวิวาท ก็บิน
เลื่องลือไปอยู่เสียที่อื่น ตั้งแต่บัดนั้นมา นกฝูงนั้น จะทำอะไร
ก็ไม่ช่วยกันทำโดยพร้อมเพรียงเหมือนอย่างแต่ก่อน

อยู่มาไม่ช้า นายพรานก็เอาข่ายไปคล้องอีก ครั้น
นกฝูงนั้นคิดข่ายเข้า ต่างตัวต่างก็แก่งแย่งกันว่า เรา
แรงน้อยกว่าบินไม่ไหว ใครแรงมากก็จับขึ้นเถิด บางตัว
ก็ว่า เราบินปีกแทบจะหักแล้ว ท่านบินข้างเถิด บาง
ตัวก็ว่า เราเอาหัวทันทัน ข่ายจนคอแทบหักเสียแล้ว ท่าน
บินข้างซี ตัวนี้พูดอย่างนี้ ตัวนั้นพูดอย่างนั้น ตัวนี้บิน
ตัวนั้นไม่บิน ต่างถือวิรัลถือเปรียบแก่งแย่งกัน จน
นายพรานมารวยเอาข่ายไว้ได้ แกก็จับเอานกกระหายฝูงนั้น
ได้ทั้งหมัด นกกระหายฝูงนั้นก็ต้องเป็นอาหารของนายพราน.

นี่เพราะโทษของการ แทะสามัคคี หรือมิใช่

นิทานที่ ๓๔ เรื่องชายบุตรีมาก

ชายคนหนึ่งมีบุตรอยู่หลายคน บุตรนั้น จะทำการ
อะไร ก็คอยวิวาทแก่งแย่งกันอยู่เสมอ ไม่มีความประนี
ประนอมปรองดองกัน ที่สุดซึ่งกัน จะอยู่ก็ต้องเถียง

กันทะเลาะกัน การงานที่เขาทำก็ไม่มีใครจะสำเร็จได้ แม้
 การที่สำเร็จลงไปแล้ว จะหาว่า เป็นการที่เรียบร้อย แต่สักอย่าง
 ก็ไม่ได้ บิศาทำโทษห้ามปรามเนื่อง ๆ ก็ไม่เชื่อฟัง ยัง
 ชื่นวิวาท กันอยู่อย่างนั้นเสมอ ครั้น อยู่มาวันหนึ่ง บิศา ตั้ง
 ให้ช่วยกันเข็น เรือซึ่ง คัด แห้ง อยู่ ในคลองเล็ก ข้าง บ้าน ขึ้น มา ไว้.
 เขาก็ พา กัน ลง ไป เข็น แต่เข็น กัน คน ละ ที สอง ที ที่ ไม่ ใคร
 พร้อม เพียง กัน ก็ เลย ต่าง คน ต่าง เกิด เถียง กัน ขึ้น ว่า
 ข้า เข็น เรือ ไม่ เข็น ข้า เข็น แรง เอง เข็น เขา และ
 อะไร อะไร หน ต้อง เล็ก กัน ตก ลง เข็น เรือ ขึ้น มา ไม่ได้ ครั้น
 บิศา เห็น ถึง นั้น จึง คิด แต่ ใน ใจ ว่า บุตร ของ เรา นี้ ช่าง กระไร
 หนอ จะ ทำ อะไร ก็ ไม่ รู้ จัก ประนี ประนอม กัน บ้าง เลย ทีเดียว,
 ขยะ ภาระ นั้น เลย เรา จะ คิด อธิบาย ให้ บุตร ของ เรา มีความ ประนี ประนอม
 กัน ให้ จง ได้ ครั้น แล้ว จึง เรียก บุตร มา พร้อม กัน แล้ว บอก ว่า
 เจ้า จง พา กัน ไป เหล่าไม้ เล็ก ๆ มา คน ละ อัน ๆ บุตร ก็ พา กัน
 ไป เหล่าไม้ มา ส่ง ให้ แก่ บิศา แต่ ใน ใจ นั้น ให้ นึก กลับ ไป ว่า บิศา
 จะ ทำ โทษ เหยียด ตน เพราะ ค่า ที่ ตน มีความ ผิด อยู่ แล้ว ครั้น บิศา
 รับ ไม้ มา จาก บุตร แล้ว จึง เอา ไม้ นั้น รวม เข้า ด้วย กัน มัด ให้ แน่น

เรื่องชายบุตรมาก

๖๓

แล้ว จึงเอาส่งให้แก่บุตรหักทีละคน ๆ ไม่นั้นก็ไม่หัก ที่นี้ให้ช่วยกันหักอีก ไม่นั้นก็ไม่หัก บิดาจึงเรียกเอากำไม้สั้นมาแล้ว แก้ออกส่งให้แก่บุตรคนละอัน ๆ แล้วส่งให้หักอีก เขาก็หัก ไม่นั้นได้ โดยง่ายคาย บิดาจึงสอนว่า—

นี่แหละเจ้าทั้งหลาย จงรู้เถิดว่า การที่ไม่ประณีประหม่อมกัน คอยหยิบผิดกัน และทะเลาะวิวาทกันนั้น มันไม่ดีเลย, ย่อมทำให้เสียการงานและเสียประโยชน์มากนัก แม้เมื่อมีภัยกันตราย สิ่งใดเกิดขึ้น ถ้าไม่มีความประณีประหม่อมกัน ต่างคนต่าง ก็จะไม่ช่วยกันแล้ว มิต้องเป็นอันตรายไปจริง ๆ หรือ. เจ้าจงดูแต่ไม้สั้นเถิด เมื่อเจ้าหักคนละอัน ๆ ก็หักได้โดยง่าย แต่เมื่อยังเช่น มักอยู่นั้น เจ้าหักทีละคน ๆ ก็ไม่อาจหักได้ แล้วช่วยกันหักก็ยังหักไม่ได้ ฉะนั้น ถ้าเจ้าทั้งหลายไม่ทะเลาะวิวาทกัน มีความประณีประหม่อมกัน จะทำอะไรก็พร้อมเพียงช่วยกันทำ การนั้น ๆ ก็ จะสำเร็จได้ก็ แม้เมื่อมีทุกข์ภัยเกิดขึ้น ก็คอยช่วยกัน หรือเมื่อมีผู้คิดจะทำร้าย ก็ช่วยกัน คอยระวังป้องกันอยู่แล้ว คนที่คิดจะทำร้ายนั้น ก็ย่อมมีความเกรงขามไม่อาจทำได้ เหมือนกับมักไม้ที่เจ้าไม่อาจ

หัก ไต้ชนะ นั้น เมื่อบุตรไต้พังบิดาของตนทั้งนั้น ก็พากันเห็นจริง.
ตั้งแต่วันนั้นมา ก็ไม่ได้ทะเลาะวิวาท กันอีกเลย จะทำการ
อะไร ก็ประนีประนอมพร้อมเพรียง กันทำ จึงพากันได้รับความ
สุข และความเจริญตลอดมา

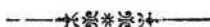

นิทานที่ ๓๕ เรื่องหนูพูน

หนูพูน เป็น บุตร แม่พิน หนูพูนเรียนหนังสืออยู่ในชั้นมูล,
แต่หนูพูนสอบไล่ ตก ถึง สอง ครั้งแล้ว หนูพูนจึงนึกว่า เรานี้ก็
เป็นคน เหมือน เหตุไรหนอ จึงไล่ตก หนูพูนนึกเบื่อหน่ายใน
การ เรียน จึงไปหาแม่พูนว่า แม่จ๋าแม่ ฉันปลื้มใจนัก ที่ฉัน
ไม่ต้องเรียนหนังสืออยู่ในชั้นมูลจนพ้นหักหรือแม่ แม่พินถามว่าฉัน
เป็นอย่างไร เล่าลูก เจ้าจึงพูดเช่นนั้น หนูพูนตอบว่า เพราะ
ฉันไล่ตกสอง ครั้งแล้ว ฉันต้อง เรียนซ้ำ อยู่ ที่เดียว นั่นเอง ฉัน
ไม่เรียนละแม่ ออกเที่ยววิ่งเล่น เสียดีกว่า แม่พูนว่า ลูกเอ๋ย,
ทำไมเจ้าจึงพูดเช่นนั้นเล่า แม่จะว่า ให้เจ้าฟัง บรรดา
ทรัพย์สินวัตถุ หรือ สิ่งอื่น น่ะ ลูก มันไม่ประเสริฐเท่าวิชาเลย.
วิชา นั้นมัน อยู่ กับลมหายใจ ถ้าขาดลมหายใจเวลาไร วิชา
จึงจะสูญไปถ้วน ท่านยอหมกล่าวว่ “วิชาเป็นเพื่อนเลี้ยงชีวิต”
ที่เจ้าพูดว่าไล่ตก ถึง สอง ครั้งแล้ว ข้อนี้แม่ไม่เห็น แปลกเลย.

ตัวเจ้า ก็เป็นคนหมั่น แต่ขยันน้อยกว่าคนอื่น คนขยันกว่า
ถ้าหมั่นเล่าเรียนก็ได้เลื่อนชั้นเร็ว ถ้าคนขยันกว่าไม่ทำ แต่
มีความเพียร ก็คงเรียนสำเร็จเหมือนกัน คนขยันกว่า แต่เกีย
คร้านก็อยู่ในฐานะเลวทรามสู้คนขยันน้อยกว่า แต่มีความ
เพียรไม่ได้ ข้อสำคัญมันอยู่ที่ความเพียร นะ ลูกเอ๋ย การที่
เจ้าต้องเรียนชั้นนี้ ไม่ใช่เป็นโทษแก่เจ้าเลย กลับเป็นคุณแก่เจ้า
มากนัก แม่สอนให้เจ้าสวดอิติปิโสเทียวเทียว เจ้าจำได้แม่น
ย่ำหรือ แม่เห็นว่าเจ้าต้องท่องบ่นหลายหน นี่ก็เหมือนกัน
การที่ต้องเรียนชั้น เจ้าจะมีความรู้แน่นแฟ้นไม่หลงลืมเสียอีก
ที่เจ้าพูดว่า ออกเทียววิ่งเล่นเสียดีกว่า ข้อนี้ให้ลูกเข้าใจ
เสียใหม่ว่า การเทียวเล่น วิ่งเล่นนั้น มันไม่ทำประโยชน์
อะไรให้แก่เจ้าเลย มีแต่จะเสียประโยชน์และเสียเงินเท่านั้น
ถ้าเจ้าไม่เรียนวิชา เจ้าจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง พี่น้องพ่อแม่
ก็ต่างคนจะตายไป แม่ก็เหมือนต้นไม้ใกล้ฝั่ง จะล้มลงเมื่อไร
ก็ไม่แน่ แม่จะอยู่เป็นเพื่อนเหมือนวิชาไม่ได้ เมื่อแม่ตายไป
เจ้าจะได้ทำการหาเงินเลี้ยงตัว ถ้าเจ้าไม่เรียนวิชาเจ้าก็
ทำการไม่ได้ขอให้เจ้าเข้าใจเสียใหม่ว่า การเทียวเล่นวิ่งเล่น

ไม่ดี เรียนวิชาดีกว่า ไ้เห็นที่พึ่ง แม่จะเล่านิทานเรื่องหนึ่ง
ให้เจ้าฟังคือ ครั้งหนึ่ง เกิดรบกันขึ้น ในระหว่างเจ้าแผ่นดิน
สององค์ เจ้าแผ่นดินฝ่ายหนึ่ง มีกำลังอ่อนแอ ไปรบ
คราวใดก็แพ้เสียทหารก็มาก จึงมีความท้อถอย กลับมานอน
ครองคิศ จะยอมแพ้ แต่เวลาที่นอนอยู่ เห็นเห็น แผลง มุมกำลัง
ชักใบ อยู่บนเพดาน แผลงมุมชักใบ จนจะแล้ว ก็ตกลงมา
ยังพื้น เมื่อตกลงมาหดยศพอหายเหนื่อยแล้ว ก็ขึ้นไปชักใบ
อีก แต่ชักใบอยู่อย่างนี้ เป็นหลายเที่ยว ในที่สุดก็แล้ว ความ
เพียรของแผลงมุมนี้ ทำให้เจ้าแผ่นดินองค์นี้ ทรงหวนพระทัย
ว่าถ้าเรามีความเพียร ก็คงจะชนะ จึงให้ยกกองทัพไปรบอีก.
คราวนี้ก็ได้ชัยชนะ ที่ไม่ใช่เพราะความเพียรหรือ เจ้าจง
จำไว้เป็นตัวอย่าง ถ้าเจ้ามีความเพียรอยู่แล้ว เจ้าไม่ต้อง
กลัวว่าจะไม่รู้วิชา เมื่อหนูพนได้ฟังมารดาสั่งสอนดังนี้
ก็เห็นจริง ตั้งแต่นั้นมาหนูพนก็นั่งใจเล่าเรียนไม่ท้อถอย.
หนูพนก็นับสอไล่ไ้ จนถึงขั้นสูงที่สุด

นิทานที่ ๓๖ เรื่องเต่าแข่งกับกระต่าย

กระต่ายตัวหนึ่ง นอนอยู่ใต้ต้นไม้ เห็นเต่าตัวหนึ่งเดิน

เรื่อง เต่า แข่ง กับ กระต่าย

๒๗

งุ่มง่ามมาจึงว่า เต่าเอ๋ยท่าน จะไปข้างไหน เดินงุ่มง่ามตัวม
เต็มกว่า จะก้าวไปได้แต่ละก้าว ก็เสียเวลานาน ๆ เมื่อไร
ท่านจะไปถึงที่ที่ท่านต้องการ ไปเล่า เต่าได้ฟังดังนี้ ออก
นึก โกรธจึงคิดว่า กระต่ายนี้ช่างดูถูกเราเสียจริง ๆ ถึง
เราเดินช้า เราก็ จะ ตั้ง ความ เพียร ลง วิ่ง แข่ง กับ กระต่าย กุสัถที่
คิดแล้ว จึงพูดว่า เมื่อท่านเห็นเรา เดินงุ่มง่าม ตัวม เต็ม
ก็ จง มา ลง วิ่ง แข่ง กัน ดู ถ้าเราแพ้เรา จะยอม เป็น ขวัญ ท่าน
ตามแต่ท่าน จะ ใช้ กระต่าย ได้ ฟัง ก็ หัวเราะเยาะ แล้วว่า
เราวิ่ง กลับ ไป กลับ มา สัก สิบ เทียว ก็ จะ ไ้ ทาง มากกว่า
ท่านวิ่ง ครึ่ง วัน เสีย อีก ท่าน อย่า วิ่ง แข่ง กับ เรา เลย ยอม
เป็น ขวัญ เรา เสีย แต่ โดย ที่ เขา แรง ที่ จะ วิ่ง แข่ง กับ เรา นั้น ไว้
ให้เรา ใช้ จะ ดี กว่า เต่า ได้ ฟัง จึง ว่า ท่าน อย่า พูด มาก ไป เลย
จง มา ลง มือ วิ่ง แข่ง กัน ดี ยว นี้ เด็ด ใคร แพ้ ชนะ ก็ จะ ได้ เห็น กัน
แต่ถ้าท่าน แพ้ ท่าน จะ ให้ อะไร แก่ เรา เล่า กระต่าย จึง ว่า
ถ้าเรา แพ้ เรา ก็ จะ ยอม เป็น ขวัญ ท่าน เหมือน กัน เมื่อ สัณญา
กัน ตก ลง แล้ว ต่าง ก็ วิ่ง ไป เพื่อ ให้ ถึง คำ บล ที่ สัณญา แข่ง กัน
นั้น พอ กระต่าย วิ่ง ไป ได้ หน่อย เห็น เต่า วิ่ง ไป ไม่ทัน จึง คิด ว่า
เราคง ได้ อ้าย เต่า ไว้ เป็น ขวัญ วัน นี้ แน่ ละ คิด แล้ว ก็ วิ่ง ต่อ ไป

ใต้ครึ่งทาง เหลือยหลังกามดู ไม่เห็นเต่าตามไปทัน ก็นึกว่า
เต่ามันยังมีโคลานงุ่มง่าม อยู่ที่ไหนมิรู้ เรานอนพักเสีย ให้
สบายใจก่อนก็จะได้ ให้มันโคลานไปข้างหน้ามาก ๆ แล้ว
จึงค่อยวิ่งตามไปก็ จะทันตามไป คิดแล้ว ก็เข้าไปนอนอยู่ใต้
ต้นไม้อดกลมพักมาเฉื่อย ๆ ก็เลยนอนหลับไป เต่าเห็น
กระต่ายวิ่งไปลับตาแล้ว ก็อุส่าห์ตั้งความเพียรค่อยเดิน
คืบคืบไป ตามกำลัง ไปเห็นกระต่ายนอนหลับอยู่ก็ทึ่งใจ
จึงรีบเดินต่อไป จนถึงที่ที่สัญญาแข่งกัน กระต่ายตื่นนอนขึ้น
ไม่เห็นเต่าจึงวิ่งต่อไป ครั้นไปถึงเห็นเต่าไปนอนคอยอยู่
ก่อนแล้ว กระต่ายก็มีความละอาย และเสียใจเป็นอันมาก
เลยต้องยอม เป็นข่าวเต่าตามสัญญา

นิทานที่ ๓๗ เรื่อง ลอง อีก ที่

พอถึงหน้าว่าว เท็ก ๆ ที่ ใจนึกพากันเล่นว่าว หนูจรมี
ว่าวตัวหนึ่ง เขาชักให้มันขึ้นสูงไม่ได้ เพราะเขาไม่รู้วิธีชัก.
เขาขอให้หนูลม้าย พี่สาวของเขาช่วยส่งมันขึ้น ขณะที่หนูลม้าย
ส่งว่าวขึ้น หนูจรน้องชายไม่วิ่งทันที ว่าวจึงตกอีก

หนูจรพูดว่า พี่ก็ชักไม่เห็นเหมือนกัน หนูลม้ายตอบว่า
พอพี่ส่งขึ้น เจ้าไม่วิ่ง มันจึงตก ขณะนั้น พ่อของเขายืนดู

อยู่ แก่จึงบอกให้สอง อิกที

พอหนูสมัย จีบว่าเข้า ยังไม่ทันส่งขึ้น คราวนี้หนูจ รืบ
เกินไปวิ่งทันที ว่าหลุดจากมือหนูสมัย ตก ลงดินอีก หนูสมัย
ถามว่า คราวนี้ จะโทษเอาใคร พ่อของ เขาพูดว่าไม่เป็นไร
สอง อิกที

คราวนี้เขา ตั้งใจระวัง มาก แต่ลมพัดก็ข้าง จัก พอ
หนูสมัย ส่งว่าขึ้น ลมก็พัด มันไป ตีค ตัน ไม้หาง พัน ถึง ไม่
ปล่อยหัว ห้อย ลงมา

หนูจ ร้องว่า นั้นแน่ นั้นแน่ พี่เหวี่ยง มันไปข้าง นั้นนี่.
หนูสมัยเถียงว่า พี่ทำให้ลม พัดไปข้าง นั้น เมื่อไร พ่อของ เขา
ห้ามว่า เล่นกัน อย่าทะเลาะ กัน แล้วแก ไปช่วยปลดหางว่า
เอาลง มาแล้วบอกว่า ที่นี้ตัน ไม่มากนัก เราพากัน ไป
ที่แจ้ง ๆ แล้วสอง อิกที พ่อ กับลูก สอง คน พากัน เดิน ไปถึง ลาน
หญ้าแห้งหนึ่ง มีพื้นราบ หญ้าเขียว ตก ขึ้น เสมอ กัน เหมือนคน
แต่ง ทั้งลมก็พัดเซย เขาเห็นเป็น เหมาะดี จึงชวนกัน หยุก
ใน ที่นั้นแล้ว เตรียม จะเอาว่าขึ้น พอพ่อ จีบว่าส่ง หนูจ
ก็ จีบสายพาวิ่งไป มันขึ้น ไป ในท้องฟ้า ตั้งท่า จะขึ้น สูงดีแล้ว.
แต่หนูจ พอ เห็นมันเหวี่ยง เชือกตึง ก็ใจเกิน ไป ก่วนหยุก

แหงนหน้าคู่มิ้น ในทันใดลมพัดไม่แรงพอ เชือก หย่อน
วาว สายไป สายมา แล้วตกลงดินอีก

หนูจร เบื่อ เต็มทีแล้ว แต่พ่อของเขา ปล่อยให้ ขย่ำ เพื่อ
เล็ก เลย จร ถึงอย่างไร ก็ลองอีกทีเถิด หนูจร ทำหน้าเสีย บ่นว่า
ฉัน ไม่อยากลองอีก ละ พ่อ พ่อเห็นไหม ถึงลอง มัน ก็ไม่ขึ้น.
ฉันเห็นช่วย การ เปล่า พ่อพูดว่า พูไร่ จร เราทำมัน และ ลอง
เฮมันขึ้น ให้ความลำบาก มา มากแล้ว ยังไม่ทันไร เจ้า จะเล็ก
เสีย หรือ ข้อที่ไม่ได้สมหวัง เพียง เล็ก น้อย เท่านั้น ไม่น่า จะทำ
เราให้ท้อแท้ มาที่นี่เถิด พ่อ ม้วน เชือก ไว้ ให้เจ้า แล้ว
ลองอีกทีเถิด จร

หนูจร เสียใจ ไม่ไ้ เขาให้ลองมันอีก คราวนี้ ได้สมหวัง
วาว ท้อง ลมขึ้นที ภูเขาเหมือน ชน นก หนูจร ตีใจค่อย ๆ คลี่
เชือก จนหมด ม้วน แล้ว ยืนถือไม้ที่ผูกปลายเชือก แหงน หน้า
แล้วบอกว่า ที่ร่อน อยู่สูง เห็นเป็นแต่ จุดขาว ในท้องฟ้า เขา ร้อง
บอกพ่อของเขาว่า กูสิ พ่อ กูสิ พ่อ มัน ขึ้นสูง แท้ ๆ มัน ทั้ง
แรง พนมฉัน ยึด มันไว้ ไม่ใคร่ จะอยู่ ฉัน อยาก จะมีบ้าน ให้ยาว
กว่า นี้ อีก ฉัน เชื่อว่า มัน จะ ขึ้น ไป จน หมด สาย บ้าน อีก เป็น แน่

เรื่อง ขาวนา กับ นก ยาง

๗๑

ครั้นเขาชัก มันทูลเล่น พ่อ แก่ความสนุกแล้ว เขา
ค่อย ๆ ม้วนเชือกลงมา จนว่าตกลงถึงดินแล้ว เขาหยิบมัน
ขึ้น ก็ใจว่ามันไม่ขาด และชมมันว่าขึ้นดี ชวนพ่อว่า พ่อ
พ่วงนี้ เรียบหนังสือแล้ว เราพากันมาลองอีกที พ่อพูดว่า
ถ้าท้องฟ้า โปรง เป็น ไก่

เมื่อเขา กำลัง พากันกลับ มา พ่อถามหนูว่า จร
ขณะเจ้าลอง ชักว่า เจ้าเข้าใจอะไรบ้าง หนูรบอกว่า ฉันเข้าใจ
ชักว่า เป็น หนูลมายว่า แก่หนูว่า จร เจ้าควร จะ ขอบใจพ่อ
แก่ เพราะเจ้าจะ เลิกเสียแล้ว นิหากว่า พ่อแก่ชวน ให้ลองอีกที

พ่อสอนให้ลูกสอง คนจำว่า เออ ลูกรักของ พ่อ พ่อ
อยาก จะสอน เจ้าให้ เข้าใจว่า ความหมั่นทำ ไร่ ไป เป็นการ ที่
แม้แต่ จะ เลื่อนว่า ยัง ต้อง หมั่นลอง แล้ว ลงเล่า จึง จะ ชัก เป็น.
เมื่อ ไทเจ้า ทำอะไร ไม่ สำเร็จ อย่า เพ้อ ท้อ แท้ก่อน จงนึกถึง
คำของ พ่อ ที่สอน เจ้าว่า “ลอง อีกที”

นิทานที่ ๓๘ เรื่อง ขาวนา กับ นก ยาง

นก ยาง ฝูงหนึ่ง เทียวหา หอย หาลูก และ ปลา เล็ก ๆ กิน
เป็น อาหาร ทุกวัน วันหนึ่ง นก ยาง ฝูงนี้ พากันบิน ลง ไป ที่ นา
แห่งหนึ่ง ซึ่ง ชาว นา ทำ เกือก ตก กล้วย ไร่ ไร่ ใหม่ ๆ แล้ว พากัน ลง

ไปเหยียบย่ำกุ่มเหยียดอาหาร กินตามสะดวก เห็นเข้าของนาเห็น
ก็จับไล่ให้นกยางบินไปเสียแต่โดยดี ต่อมาอีกสองสามวัน
นกยางฝูงนี้ก็ยังบินมาอยู่ที่นาแปลงนี้อีก นกยางนายฝูงไป
ด้วยจึงบอกแก่พวกของตัวว่า พวกเราทั้งหลายเมื่อวันก่อน
เราได้พากันมาหาอาหาร กินที่นาคู่นี้ ถูกจับไล่คราวหนึ่งแล้ว
ไม่ใช่หรือ คราวนี้พวกเราอย่าลงไปกินอีกเลย นกยางที่เป็น
บิรवार ตอบว่า ทำไมกับพวกเราลงไปหาหอยหาปูและลูกปลา
เล็ก ๆ กินต่างหาก ชะไรอะไรของชาวนาจึงมาจับไล่เรา
หรือหอยปูและปลาเหล่านี้เป็นของชาวนาเล่า ชาวนาที่หากิน
พวกเราก็หา กินเหมือนกัน จะมาจับไล่ห้ามกับพวกเราเช่นนั้น
ท่านเห็นดีแล้วหรือ นกยางนายฝูงจึงตอบว่า ไม่ใช่
เช่นนั้น ชาวนาเขาไม่ห่วงแค้นอะไรกับหอยและปูปลาเหล่านี้
ดอก เขาห้ามไม่ให้เราลงไปที่นี่ ก็เพราะจะไปเหยียบย่ำ
เข้ากล่ำของเขาเสียหมด กูที่หรือ เขาต้องมาทำใหม่อีก
เราไปเที่ยวหา กินตามข้าง หรือห้วยหนองที่อื่น ๆ ก็กว่า นก
ยางที่เป็นบิรवार ก็ตอบว่า ท่านไม่ควร จะต้องทุกข์ร้อนช่วย
เหลืออะไรแก่เขา เราหา กินให้ อิ่ม ปาก อิ่มท้อง ของเราไป
วันหนึ่ง ๆ ก็แล้วกัน เขาได้เข้าก็เป็นของเขา เราได้ปลา
ก็เป็นของเรา จะต้องไปคิดถึงประโยชน์ของคนอื่นทำไมด้วย.

เรื่องราชสีห์กับเขียด น้อย

๗๓

นกยาง นาย ผุ่ง จึงว่า ท่านทั้งหลาย พวกเขื่อนี้ ไม่ถูกที่ ประโยชน์
ของตัว ๆ อย่างใด ประโยชน์ของเขาสีตัว ไม่นึกถึง ถ้าท่าน
ทั้งหลาย ไม่เชื่อคำเราห้าม ก็ตาม แต่ใจเถิด แต่ตัวของเรา
จะ ไปหา กินที่อื่น ว่าแล้ว ก็บิน ไป นกยาง เหล่านั้น ก็ พา กัน
ลงเหยียบ ขำหา หอย และ ปลูกินตามชอบใจ ชาว นา เห็น ก็
โกรธนัก จึง เอา ปืนยิง นกยาง เหล่านั้น ๆ ก็ถูก ลูกปืนตาย ไป
เป็น หลาย ตัว ที่ ปักหลัก ขาค้าง ก็มี มาก ที่ เหลือ ตาย ก็บิน
หนี ไปได้ พอ เวลา เย็น จึง ไป พร้อ ม กัน ที่ ที่ อยู่ นกยาง นาย ผุ่ง
รู้ เหตุ จึงว่า อย่าง ไร เล่า พวก เจ้า เรา ห้าม แล้ว ไม่เชื่อ พัง ถ้า
คราว หลัง คง จะ ต้อง คิด ข้าย ของ ชาว นา ตาย ไม่ เหลือ เลย เป็น
แน่ นกยาง เหล่านั้น ก็ เห็น จริง ตาม คำ ที่ นกยาง นาย ผุ่ง ว่า.
ตั้ง แต่ นั้น ต่อ มา ก็ ไม่ ลง ไป หา กิน ใน ที่ นา เช่น นั้น อีก เลย

นิทานที่ ๓๙ เรื่องราชสีห์กับเขียด น้อย

แต่ก่อน มา ยังมี ราชสีห์ ตัว หนึ่ง อาศัย อยู่ ใน ถ้ำ วัน หนึ่ง
ราชสีห์ หนึ่ง ออก จาก ถ้ำ ไป เทียว หาอาหาร กินตาม ขำ ครั้น ไป ถึง
ชาย ท่ง ใกล บึง ใหญ่ แห่ง หนึ่ง อัน เต็ม ไป ด้วย กอ บัว และ ดอกบัว.
ขณะ นั้น มี เขียด น้อย ตัว หนึ่ง ขึ้น มา เกาะ อยู่ บน ใบ บัว แล เห็น

ราชสีห์เข้ามาใกล้ จึงนึกแต่ในใจว่า “อ้อ! นี่จะเป็นสัตว์อะไร
หนอ ร่างกายโตใหญ่น่ากลัวยิ่งนัก” แล้วเชียดจึงถามว่า
“ท่านชื่อไร เข้ามาในที่นี้ จะประสงค์อะไร” ราชสีห์ตอบ
ว่า “เจ้าไม่รู้หรือเรานี่แหละคือพระยาราชสีห์เป็นใหญ่กว่า
สัตว์สี่เท้าทั้งปวง” เชียดจึงว่า “ขอท่าน จงหลีกไปเสีย ให้พ้น
เถิด อย่าได้เข้ามา เบียดเบียนเหยียบย่ำที่ของข้าพเจ้าเลย”
ราชสีห์ได้ยินเชียดห้ามดังนี้ ก็บันทาล โทษะขึ้น มาจึงร้อง
ทำไปว่า “เฮ้ย เชียด มึงเป็นแต่สัตว์เล็กน้อยทำไมจึงมายัง
อาช้ามึงทั้งนี้เล่า มึงจะลองกำลังกับกูหรือ” เชียดตอบว่า
“นี่แน่ท่าน พระยาราชสีห์ ท่านถือว่าท่านเป็นใหญ่มีอำนาจ
มาก จึงมาขู่ขู่พวกฉันฉันงู เช่นนี้ ถึงท่านเป็นใหญ่ก็ เป็น
ใหญ่แต่สัตว์ในป่าคอก ท่านอย่ามาทำทายนายข้าพเจ้าเลย จง
หลีกไปเสียเถิดข้าพเจ้าไม่สู้กับท่านแล้ว” ราชสีห์ได้ฟังก็ยังมี
โทษะมากขึ้น จึงแผดเสียงขึ้นหวั้งจะให้เชียดตาย แต่เชียด
ฉลาดก็กระโดดลงไปในน้ำเสีย พอสงบเสียงแล้วจึงกระโดด
ขึ้นมาเกาะอยู่บนใบบัวดังเก่าอีก ราชสีห์เห็นดังนี้ ก็
ยังมีโทษะหนักขึ้น จึงแผดเสียงเต็มแรง ก็เลยสิ้นกำลัง ออก
แตกตาย อยู่ในที่นั้นเอง

นิทานที่ ๔๐ เรื่อง ธรรม จริต เศรษฐี

ยังมีบุคคล ๒ คน ใจสองคนผิวเมีย อาศัยอยู่ในเมืองพาราณสี
บุคคลทั้งสองนี้ได้พากันทำงานตัดฟันและหยาบฟัน
ขายเลียง ซื้พทุวัน ๆ มา และเก็บเงินค่าขายฟันที่เหลือ ทก
ซื่อกินไว้ ได้วันละสองสลึงบ้าง วันละบาทบ้าง ครั้นนานมา
ก็เก็บเงินไว้ ได้ประมาณ ๑๐๐ บาทกว่า จึงไปซื้อแม่โคมา
หนึ่งตัวหนึ่ง คราวนี้เมื่อคนทั้งสองนั้นตัดฟันได้มากแล้ว
ก็เอาฟันนั้นบรรจุทุกบนหลัง โคจนเต็มแล้ว เหลือนั้น คนก็พากัน
หยาบมาขาย ก็ขายได้มาก ขึ้นกว่าแต่ก่อน เพราะเป็นสามแรง
ด้วยกันทั้งโค บุคคลทั้งสองนั้น ก็เก็บเงิน ประสมไว้ได้
มาก นับว่าเป็นผู้มีอันจะกินอยู่แล้ว แต่คนทั้งสองนั้นเป็นคน
มีความอูสาห์ ตั้งใจต่อการทำงานจริง ๆ มิได้เห็นแก่เหนื่อย
แก่ยาก แม้ถึงเป็นผู้มีเงินบ้างแล้วเช่นนี้ ก็หาได้ทอด
ธุระ การงานของตัวเสียไม่ ยังพากันตัดฟันหยาบฟันขายอยู่
ดังนี้เสมอมา ครั้นอยู่มาแม่โคนั้นตกธู เป็นโคผู้ เจ้า
ของก็เลี้ยงไว้จนโตใหญ่ มีกำลังแข็งแรง คนทั้งสองนั้นจึง
ซื้อเกวียนมาเล่ม ๑ แล้วเอาโคแม่ธูนั้นเทียมเกวียนบรรจุทุก
ฟันมาขายเสมอ ๆ ครั้นแม่โคนั้นแก่เรี่ยวแรง ดอยน้อยลงก็
ไปซื้อโคผู้มาอีกตัว ๑ มาเทียมเกวียนบรรจุทุกฟัน เป็นคู่

กันกับลูก โค ที่มี อยู่ เติม นั้น แต่คน ทั้ง สอง ตัก ฟืน และ บรรทุก
ฟืน ขาย อยู่ อย่าง นี้ เสมอ มา จน มี ทรัพย์ สิ้น เงิน ทอง มาก

และมี ทาษ หญิง ทาษ ชาย ใช้ สร้อย มี เกวียน ถึง ๕๐ เล่ม คน
ทั้ง สอง นั้น จึง ได้ เลิก การ ตัก ฟืน ขาย เสีย แล้ว ก็ ซื้อ ของ ใน
เมือง นั้น บรรทุก เกวียน ๕๐ เล่ม ออก ไป ขาย ตาม บ้าน เมือง ที่ อยู่
ใกล้ เคียง ครั้น ขาย ของ หมด แล้ว ก็ ซื้อ เอา สีน ค่ำ ใน บ้าน เมือง
นั้น ๆ เข้า มา ขาย ส่ง ตาม ร้าน ตลาด ใน เมือง อีก แต่ คน ทั้ง
สอง ทำ การ ค้า ขาย อยู่ ดังนี้ เป็น ชำ นาน จน มี ทรัพย์ น้อย ้วย
ใหญ่ มี เกวียน ถึง ๕๐๐ มี ทาษ หญิง ทาษ ชาย สำหรับ ใช้ สร้อย
ออก เกือบ หมด กาล ฤๅ กิตติ ศัพท์ ความ ดี ที่ คน ทั้ง สอง ได้ อู่ สห พาก
เพียร ตั้ง ใจ ต่อ การ งาน มิ ได้ ท้อ ถอย ตั้ง แต่ ครั้ง ยัง เป็น ทูคระ
เข็ญ ใจ ตัก ฟืน หาย ฟืน ขาย มา จน กระทั่ง ได้ เป็น คน มั่ง มี
ทรัพย์ น้อย ้วย ใหญ่ นั้น ก็ เลื่อง สือ ขจร ไป ทัว ทั้ง พระ นคร จน
ทราบ ถึง กษัตริย์ ใน เมือง นั้น กษัตริย์ จึง รับ สั่ง ให้ หา ตัว มา
ถาม ได้ ความ สมดัง คำ ที่ เล่า สือ จริง ก็ ทรง ตั้ง ให้ เป็น เสรษ จู
มี นาม ปรากฏ ว่า “ธรรม วัฑฒ เสรษ จู” ตั้ง แต่ นั้น มา

นิทานที่ ๔๑ เรื่อง หญิงแม่ลูกอ่อน กับ นายทหาร

ครั้งหนึ่งเรือกำปั่นใหญ่แล่นมา จากเมืองท่าแห่งหนึ่ง มี
คนโดยสาร มา ใน เรือนี้ มาก เมื่อ เรือ แล่น มา ใน กลาง มหา
สมุทร ก็ เผอิญ เกิด ลม พายุ ใหญ่ พัด มา ทั้ง สี่ ทิศ ทำให้ สาย
น้ำ ขุ่น ข้น เป็น คลื่น ใหญ่ เสียง คลื่น และ เสียง ลม ดัง สั่น หวั่น
ไหว จน เรือ กำปั่น ใหญ่ ลำ นั้น ทาน กำลัง ไม่ ได้ เสากะโตะ
และ หาง เสือ ก็ หัก ทำ ลาย ลง บรรดา คน ที่ โดย สาร ต่าง ก็ พา
กัน ตก ใจ อึ้ง ไป และ ต่าง ก็ เตรียม เครื่อง มือ รอ เวลา ที่ จะ
ต้อง ล่อง ลอย ตาม กระแส คลื่น ใน ท้อง ทะเล

ฝ่าย นาย เรือ เมื่อ เห็น เหตุ เกิด ขึ้น เช่น นั้น และ เห็น ว่า จะ
รักษา เรือ ต่อ ไป ไม่ ได้ แล้ว จึง มี คำ สั่ง ให้ ลูก เรือ ปลด เรือ บด
ลง ทะเล และ ไล่ ให้ พวก ผู้ หญิง และ เด็ก ลง ใน เรือ บด กับ ผู้ ชาย
สำหรับ จะ ได้ ที่ กระเชียง พา เรือ เข้าฝั่ง แล้ว ก็ ปล่อย เรือ ไป ใน
ไม่ช้า นัก เรือ กำปั่น ก็ แตก ทำ ลาย ค่อย ๆ จม ลง ไป ใน กระแส
น้ำ ที่ ละ น้อย ๆ จน หาย ลับ ไป ใน ท้อง มหา สมุทร อัน ลึก ผูก ปลา
ว้าย ก็ พา กัน ผูก พล่าน ขึ้น ถิ่น คน พวก ที่ เหลือ ตาย ก็ แหวก
ว้าย เวียนวน ไป ตาม กระแส คลื่น รอ ความ ตาย ต่อ ไป ใน ภาย หน้า
คู่ เบื้อง หน้า สยด สยอง ยิ่ง นั้

มีเรือ บด ลำ หนึ่ง บรรทุกคน จน เปียบ เรือ ลำ นี้ ไต่ ออก
 จาก เรือ ลำ ใหญ่ ล่ากว่า เรือ บด ทั้ง หลาย ด้วย เหตุ นี้ จึง ไต่ ผ่าน
 มา ใน หมู่ คน อัน แหวก วาย ใน สาย คลื่น หญิง แม่ ลูก อ่อน คน
 หนึ่ง ที่ โดย สสาร มา ใน เรือ ขณะ เมื่อ เรือ ผ่าน ผ่าน คน ไป นี้ ได้ แล
 ไป เห็น ผัว ของ เขา ซึ่ง กำลัง วาย คลื่น อ่อน เฟลย จน จะ จม น้ำ ตาย
 อยู่ แล้ว หญิง คน นี้ จึง ไต่ ร้อง บอก ลูก น้อย อัน นอน อยู่ ใน วง
 แขน ด้วย เสียง อัน ครวญ คราง และ เสรีว่า โศก ว่า “ลูก เอ๊ย พ่อ
 ของ เจ้า วาย น้ำ อ่อน กำลัง จม จน จะ จม อยู่ โน่น แน่ เขาคง จะ
 ต้อง ตาย ใน ๓-๔ นาที นี้ อยู่ แล้ว และการ ที่ พ่อ เจ้า ตาย ไป
 ใน ครั้ง นี้ ไซ้ จะ ตาย แต่ คน เดียว ก็ หา ไม่ ตัว ของ แม่ และ ตัว
 ของ เจ้า แม่ จะ รอด ตาย ไป จาก ทะเล ก็ จะ ต้อง ไป ออ อาหาร
 ตาย อยู่ บน บก เป็น แน่ ไหน เลย แม่ จะ ละ เจ้า อัน พึ่ง ย่าง มา สู่
 โลก นี้ ได้ ๓ เดือน ไป เทียว หา กิน ได้ ทั้ง ตัว ของ แม่ ก็ เป็น
 หญิง จะ รู้ จัก ไป ทำ อะไร กิน” ว่า แล้ว ก็ ร้อง ให้ รา พรณ ไป ต่าง ๆ
 ขณะ นั้น ชายหนุ่ม นาย ทหาร ผู้ หนึ่ง รูป ร่า งง ตง ม
 เป็น ผู้ ที่ โดย สสาร มา ใน เรือ นี้ ด้วย เมื่อ ไต่ ยืน ถึง นั้น ก็ ให้ มี
 ความ กรุณา สง สาร ยิง นึก จึง คิด ว่า “เรา ยัง เป็น หนุ่ม อยู่ กำลัง
 วังชา ก็ มี มาก ทั้ง เป็น ตัว คน เดียว ไม่มี ห่วง ไย และ เรา ก็ มี
 ชีวิต เพียง ชีวิต เดียว หาก จะ ตาย ไป ก็ เป็น โอกาส อัน ควร ตาย

จะได้เห็นแบบ อย่างแก่คน ต่อ ๆ ไปว่า เราเป็นผู้มีใจกรุณา และ ซากหาญ ต่อสิ่งที่ควร กรุณาแก่หาญ” เมื่อคิดดังนี้ จึงตอบหญิงนั้นว่า “เฮาเถิด เราจะช่วย เจ้าอย่าร้องไห้ไป เลย” ว่าแล้วก็ชวนกันที่กระเชียงเข้าไป เมื่อถึงชายผู้ นั้นแล้ว ชายหนุ่มนายทหาร จึงพูดว่า “ท่านเอ๊ย ท่านจงขึ้น มาบนเรือน และ พายบัตร ภรรยา ของท่านไป ให้พ้น ชุมตายนั้ เถิด เรา จะ ลงไป แทนท่าน ท่านจงขึ้น มาแทนเรา” ชายคน นั้นตอบว่า “เราชอบใจท่าน เป็นอันมาก แต่ทว่าเราเสีย ใจที่เรา จะ ละหน้าที่อัน เป็นความตายของเราไปไม่ได้ ความ รอคชีวิต เป็นของท่านแล้ว ท่าน จะกลับ เขามา แลกกับเรา, เรา จะรับ อย่างไร ได้ คนทั้งหลาย จะมีพาทินิเตียนเราหรือ” ชายหนุ่มก็ เฝ้าวิงวอนและชี้แจง เหตุผล จนชายนั้นทนไม่ได้ ต้องรับ แล้วชายหนุ่มก็ โน้ลงทะเลไป ชายผู้เป็นผัว ของ หญิงนั้น ก็รีบพาเรือเข้าฝั่ง ส่วนชายหนุ่มนั้นว่า คลื่น ไปขึ้น ใต้ที่เกาะ แห่งหนึ่ง ภายหลัง กลับไป ถึงบ้านเมือง มีคน เลือกลือชื่อเสียง และให้เข้าของ เงินทอง แก่ชายหนุ่มนั้นเป็นอัน มาก คุณความดีที่ชายหนุ่มนั้น ได้กระทำก็ ปรากฏ เป็นนิทาน ต่อมาจนบัดนี้

นิทานที่ ๔๒ เรื่อง พระยาเนื้อ สอง ตัว

แต่ก่อน มา ยังมีพระยาเนื้อสองตัว ๑ หนึ่งชื่อ นิโครชะ
ตัวหนึ่งชื่อสาชะ มีรูปร่างงดงาม มีสีกายทั้งสีทอง พระ
ยาเนื้อทั้งสองนี้ มีฝูงเนื้อเป็นบริวารตัวละ ๕๐๐ อาศัย
อยู่ในป่าแห่งหนึ่ง ใกล้เมือง พาราณสี กษัตริย์เมือง พาราณสี
นี้ชื่อ ไพรต เสวยเนื้อสดมาก พระองค์ได้พาเสนาข้าราชการ
เสด็จไปเที่ยวยิงเนื้อทุกวัน ๆ จนคนที่ตามเสด็จไม่เป็นอัน
ทำมาหากิน คนทั้งหลายเหล่านั้นจึงได้พร้อมกันคิดกันรัว
ล้อมสวนพระอุทยาน ให้แน่นหนาแล้วพากันไปไล่ต้อนเอา
พระยาเนื้อ นิโครชะ และสาชะ ทั้งบริวารพันธุ์หนึ่งนั้น เข้ามา
ขังไว้ในสวน ด้วยประสงค์ จะไม่ต้องตามเสด็จไปไล่เนื้อให้
เสียเวลาทำงาน แล้วจึงไปกราบทูลกษัตริย์ให้ทรงทราบ.
เมื่อพระองค์ได้ทรงทราบก็เสด็จออกมา ครั้นทอดพระเนตร
เห็นพระยาเนื้อทั้งสองนี้ มีรูปร่างงดงามก็โปรดปราน
จึงพระราชทานอภัย ห้ามไม่ให้ผู้ใดทำอันตรายแก่พระยาเนื้อ
ทั้งสองนี้ ตั้งแต่นั้นมา กษัตริย์ก็เสด็จออกไปทรงยิงเนื้อที่
เป็นบริวารของพระยาเนื้อทั้งสองนี้วันละตัว ๆ ถ้าวันใด
ไม่ได้เสด็จเองก็รับสั่งให้พนักงานครัวต้อนออกไปยิง ฝูงเนื้อ
ทั้งหลายพอได้เห็น กษัตริย์หรือพนักงานครัวต้อนออกมา ก็

เรื่อง พระยาเนื้อสองตัว

๘๑

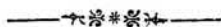
ครั้งหวาด หวั่นพากันวิ่งหนีไปเป็นอลหม่าน เวลาถึง กว้าเนื้อ
จะตายแต่ละตัว ลูกป็นก็ไปดูเนื้อตัวอื่น ๆ ได้รับความเจ็บ
ปวด และทนทุกข์เวทนา เช่น อันมาก ครั้นพระยาเนื้อนิโครธ
ได้เห็นดังนี้ ก็ให้ความกรุณาสงสาร แก่เนื้อที่ เป็นบริวาร
อย่างยิ่ง จึงได้กิดกัณกับพระยาเนื้อสาชะว่า ไหน ๆ เนื้อก็
คงจะต้องตายวันละตัว ๆ เช่นแท้ ตั้งแต่นั้นต่อไป อย่าพัก
ให้มนุษย์ ต้อง บัง เนื้อ ทั้งหลาย ให้ได้รับความเจ็บป่วยลำบาก
เช่นนั้นเลย พงคิกเป็นเวรกันคือ เมื่อถึง เวร ของ เนื้อ ตัว ไท
ก็ให้เนื้อตัวนั้นไปนอนเอาศีรษะรอง เขียงไว้ คอยให้พระยา
มัจจุราชมาตัดศีรษะไปเถิด แต่ต้องตกบริวารของเราวัน
หนึ่ง ตกบริวารของ ท่าน วันหนึ่ง ให้ผลัดเปลี่ยน กันคนละวัน ๆ
ดังนี้ตลอดไป พระยาเนื้อสาชะก็ตกลง เห็นชอบด้วย จำ
เดิมแต่นั้นมา เนื้อตัว ไทที่ถึง เวร เข้าก็ไปนอนวางคอไว้
ที่เขียง ภัยภัย หรือพนักงานครัว ตัน ก็ออกมาฆ่าเอา
เนื้อนั้นไปกินทุกวัน ๆ ครั้นอยู่มาวันหนึ่ง ถึง เวร ของ
แม่เนื้อตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นบริวาร ของ พระยาเนื้อสาชะ แต่แม่
เนื้อไม่มีครรรภ์ แก่ จึงได้ไปขอทูลา กับพระยาเนื้อสาชะ ผิด

ไปพอให้คลอกลูกเสียก่อน พระยาเหื่อนสาชะก็ไม่ยอม แม่เหื่อน
เมื่อไม่ได้ความ อุณเฑาะส์ผ่นผ่นเช่นนั้น จึงเข้าไปหาพระยา
เหื่อนนิโครธ เล่าเหตุนี้ให้ฟัง พระยาเหื่อนนิโครธได้ทราบ ก็
ให้มีความกรุณาสงสาร แม่เหื่อนนี้ เช่นอันมาก จึงให้แม่เหื่อน
นี้กลับไปเสีย แล้วตนก็ไปนอนวางศิรียะไว้เหนือเตียง คอย
ให้เขา มาฆ่าตนแทนแม่เหื่อนนี้ เมื่อถึงเวลาฆ่าเหื่อน พนักงาน
ครัวทันก็ออกมา ครั้นเห็นพระยาเหื่อนนิโครธมานอนอยู่ดังนั้นก็
ไม่อาจจะฆ่า ด้วยพระยาเหื่อนนิโครธได้รัยพระราชทานอภัย
แล้ว จึงรีบกลับไปกราบทูล กษัตริย์ให้ทรงทราบ กษัตริย์
ก็รีบเสด็จออกมา ครั้นทอดพระเนตร เห็นพระยาเหื่อนนิโครธ
จึงดำรัสถามว่า เราได้ให้อภัยแก่ท่านแล้วไม่ใช่หรือ ไฉน
ท่านจึงมานอนอยู่ที่นี้เล่า พระยาเหื่อนนิโครธกราบทูลว่า
นางเหื่อนตัวหนึ่งมีครรภ์อยู่มา อ่อนอ่อนเข้าพระบาทว่า จะขอ
ทุเลาผิดไปพอให้คลอกลูกเสียก่อน เหวที่มาถึงแก่เขานี้
จึงให้ถึงแก่เหื่อนตัวอื่นก่อน เมื่อเช่นนี้ ข้าพระบาทก็มีความ
สงสาร แก่แม่เหื่อนนี้เช่นนี้กำลัง ทั้งไม่อาจจะเอาความตาย
ของผู้หนึ่งไปชดให้แก่อีกผู้หนึ่งได้ ข้าพระบาทก็สู้สละ
ชีวิตตายแทนแม่เหื่อนนี้ จึงได้มานอนอยู่ ณ ที่นี้ ขอพระองค์

เรื่อง นายแทน

๘๓

อย่าได้ทรงรังเกียจเลย จงฆ่าข้าพระบาท แทนแม่เหื่อนั้นเถิด.
พระมหากษัตริย์ได้ทรงทราบดังนี้ ก็ทรงพระกรุณาแก่เหื่อน
นิโครธะ จึงตรัสว่า สัตว์ที่มีใจกรุณาและกล้าหาญเหมือน
อย่างท่านนี้ เรายังไม่เคยพบเคยเห็นเลย ถึงมนุษย์ที่มีใจ
กรุณากล้าหาญเหมือนอย่างนี้ ก็หาได้เป็นอันยาก เหตุนี้
เรามีความเลื่อมใสมาก เราให้อภัยแก่ท่านด้วย แก่แม่
เหื่อนนั้นด้วย ท่านจงลุกขึ้นเถิด พระยาเหื่อนก็ทูลขออภัยให้
แก่ฝูงเหื่อนทั้งหลายในสวนนั้น และแก่ฝูงเหื่อนและนกทั้งหลาย
ในป่าด้วย พระมหากษัตริย์ก็พระราชทานอภัยให้ พระยา
เหื่อนนิโครธะ และพระยาเหื่อนสาละ พร้อมทั้งบริวาร ก็ได้พา
กันกลับไปอยู่ในป่าที่เคยอยู่ตามเดิม ในกาลนั้นฝูงเหื่อนและ
นกทั้งหลายก็อยู่เป็นสุขสบายพ้นจากอันตรายแต่มนุษย์ทั้งหลาย
เพราะอันสงส์ความกรุณากล้าหาญของพระยาเหื่อนชื่อ นิโครธะ
ที่ได้มีแก่แม่เหื่อนเป็นเดิมเท่านั้น

นิทานที่ ๔๓ เรื่อง นายแทน

นายแทนเป็นลูกคนจน บิดาพาไปขายไว้กับนายทรัพย์
ตั้งแต่เล็ก ๆ นายแทนต้องทำงานของนายด้วยความลำบาก
มาก จะกิน จะนอนก็ไม่มีความสุข บางทีกำลังกินข้าวอยู่

นาย เรียก ไป ใช้ ก็ ต้องไปทำงาน ของ นาย จน เสรี จึง ได้ กลับ มา
 ก็นึก นาย แทน คิด ถึง ความ ยาก จน ความ ลำบาก ก็ มีความ
 เสียใจ คิด ถึง ตัว จน น้ำตา ตก เมื่อ นาย แทน เห็น คน แก่ หรือ เด็ก
 ที่มี กำลัง น้อย ต้อง ทำงาน หัก ๆ ของ นาย เหมือน กับ ตัว ก็ มี
 ความ สงสาร บางที ถึง ต้อง ช่วย เขา ทำ ด้วย เพราะว่า แค่ คน
 เลย นาย แทน ได้ เห็น ม้า ผอม ที่ เขา ใช้ ลาก รถ ยัง มีความ สงสาร
 นึก อยู่ ใน ใจ ว่า พุท ไร่ ม้า เชี่ย ม้า ช่าง ลำบาก จริง เจียวหนา ชูบ
 ผอม ถึง เพียง นี้ ยัง ต้อง ทำงาน จะ ลำบาก ยาก เย็น ลึก เท่า ไกร ก็ พุท
 ไม่ได้ ต้อง จำ ใจ ทำ ถ้า ไม่ ทำ เขา ก็ จะ ตี เขา ส่วน เรา เป็น คน มี
 ปาก พุท ได้ แค่ พุท ไม่ ออก เพราะ เป็น ข้าว ท่าน ท่าน จะ ใช้ อย่าง
 ไฉน ก็ ต้อง ทำ ตาม นาย แทน เป็น คน ใจ อ่อน เมื่อ เห็น คน หรือ
 สัตว์ ได้รับความ ลำบาก ก็ มีความ สงสาร คิด ถึง ตัว อยู่ เสมอ

วัน หนึ่ง มี คน เขา ปลา เท โพน มา ให้ นาย ทวี พยั ตัว หนึ่ง นาย
 ทวี พยั สั่ง นาย แทน ว่า เอ็ง เขา ปลา ไป แกรง ให้ ข้าง กิน เย็น วัน นี้
 นาย แทน เข้า ไป കു เข้า ลง ตรง หน้า นาย แล้ว พุท ว่า นาย ได้ ไพร ต
 เอะ ขอรืบ ขออย่า ให้ ผม ทำ ปลา เลย ผม ทำ ไม่ได้ เพราะ มี
 ความ สงสาร นาย ทวี พยั ก็ โกรธ จึง ทวาด ว่า ข้าย แทน ฎ เป็น
 นาย มึง เป็น ข้าว ฎ ใช้ เท่า นี้ ไม่ได้ หรือ มึง ต้อง แกรง ไว้ ให้ ฎ กิน,

เมื่อถูกกลับจากสวน ไม่ได้กินแกงกู จะเขียนให้แทบตาย ว่า
แล้วก็ไปสวน นายแทนจับปลาไปวางในอ่างน้ำ มีความ
สงสาร เป็นอันมาก จึงเอามือลูบหัวแล้วพูดว่า ปลาเอ๊ย เอ็ง จะ
ถึงความตายวันนี้แล้ว นอกจากข้าคงไม่มีใครช่วย เอ็งได้,
ว่าแล้วก็ปล่อยปลาลงน้ำไป ครั้นเวลาเย็นนายทรัพย์ กลับมา
จากสวน เรียกให้นายแทนไป ตักแกงมา จะกินเข้า นายแทน
มีความกลัว เข้าไปคุกเข่าลงตรงหน้านายแล้วพูดว่า สุกแล้ว
แต่ นาย จะโปรก เอะ ขอรับ ผมเอาปลาไปปล่อยเสียแล้ว,
นายทรัพย์ได้ทราบดังนี้ ก็ยิ่งโกรธมากขึ้น จึงว่า ข้าจะต้อง
เขียนเอ็งสามสิบทีเดี๋ยวนี้แหละ ว่าแล้วก็จัดแจงหาไม้จะเขียน
นายแทน ทันใดที่นายมัน เพื่อนนายทรัพย์ มีขูระ เต็มมาทาง
นั้น จึงแวะเข้าไปหา นายทรัพย์ เห็นนายทรัพย์ กำลังจะเขียนว่า
จึงถามว่า นี่คุณจะทำว่ามันทำไม นายทรัพย์ ตอบว่า มัน ของของ
นักขอรับ ใช้มันแกงปลาเทโพสักหน่อย มันยังไม่แกงให้กินเลย
ข้าเอาปลาไปปล่อยเสีย ด้วย ถ้าไม่ทำ ไทษมันคนอื่น จะเอา
อย่าง นายมัน, ไทษ ไทษ มันอย่างไรกัน ผมลองถามมันดูสัก
หน่อย ได้ไหมขอรับ นายทรัพย์, คุณ จะถามอะไร ก็ถาม เอะ,
นายมันเข้าไปที่นายแทนแล้วถามว่า เจ้าแทน ท่านเห็นนาย

ท่านใช้เงิน ทำไมแข็ง จึงไม่ทำ นาย แทน ก็ตอบว่า ผมสงสัยว่า
มัน ผมทำไม่ได้ขอรับ นาย มั่ง ได้ทราบ ก็มีความสงสัย นาย
แทน เห็นว่า เป็นคนที่มีความกรุณาแก่สัตว์ จึงอ้อนวอนขอโทษ
ต่อ นายทรัพย์ ๆ ก็ไม่ให้ นายทรัพย์ กลับ โกรธ เห็นว่า นายมั่ง
เข้ากับข่าว จึงพูดว่า ถ้าคุณ เห็นว่า มัน ดีก็ เอา เงิน มา ให้ ผม
๒๐๐ บาท แล้ว เอา มัน ไป ไล่ ชี นาย มั่ง ตอบ ว่า อย่าว่า แต่
๒๐๐ บาท เลย ขอรับ สัก ๓๐๐ บาท ผม ก็ เอา แล้ว นาย มั่ง ก็
นำ เงิน ๒๐๐ บาท มา ให้ แก่ นาย ทรัพย์ พา ตัว นาย แทน ไป บ้าน แล้ว
พูดว่า เจ้า แทน ขำ ออก เงิน ง่าย เอา ตัว เจ้า มา ฆี ไข่ ว่า ขำ จะ เอา
เจ้า มา เป็น ข่าว เมื่อไร เงิน ๒๐๐ บาท นั้น ขำ บูลา คุณ ความ ดี ของ
เจ้า ที่ เจ้า ถือ มัน มีความ กรุณา สัตว์ เจ้า จะ อยู่ กับ ขำ หรือ จะ ไป
อยู่กับ ที่อื่น ก็ ตาม ขำ ปล่อย ให้ เจ้า เป็น ไทย เพราะ คน อย่าง เจ้า
ไม่ควร จะ เป็น ข่าว ใคร เลย นาย แทน กราบ ลง ที่ เท้า นาย มั่ง
แล้ว ว่า พระ เศษ พระ คุณ เป็น ที่ สุก บิคา มารดา ผม ก็ ไม่มี แล้ว
จะ ขอ อยู่ ด้วย นาย แทน ก็ อาศัย อยู่ กับ นาย มั่ง นาย มั่ง ก็
เลี้ยง คุ นาย แทน และ มีความ ไว้ วาง ใจ เหมือน อย่าง บตร นาย
แทน ก็ ไ้ รับ ความ สุข มาก ตั้ง แต่ นั้น มา

นิทานที่ ๔๔ เรื่องหนูใจ

เวลาบ่ายวันหนึ่ง หนูใจออกไปวิ่งเล่นกับเด็กทั้งหลาย ที่สนามหญ้า เมื่อวิ่งเล่นจนเหนื่อยแล้ว ต่างก็กลับบ้าน. แต่หนูใจเมื่อมาถึงบ้าน ก็พบบิดาเพิ่งกลับมาจากการ. บิดาจึงทูลหนูใจว่า “เจ้าเล่นมากนัก เจ้ารู้หรือไม่ คนที่เล่นมากได้รับโทษอย่างไร ที่นี้เจ้าต้องเล่นแต่พอควร เล่นมากนักไม่ดี จะทำให้เจ้าเบื่อหน่ายในการเล่าเรียน ไปอาบน้ำล้างเนื้อให้สะอาดซะ” หนูใจก็ไปอาบน้ำตามทีบิดาสั่ง, เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้ว หนูใจก็ขึ้นไปหาบิดาที่ห้องชั้นบน แล้วถามบิดาว่า “พ่อ ทำไมพ่อจึงต้องบังคับฉันเสมอ ฉันจะทำอะไร พ่อก็คอยดูฉัน ทำไมพ่อไม่ตามใจฉันบ้าง” บิดาจึงนั่งลงบนเก้าอี้ แล้วก็ตั้งหน้าตั้งตาสอนหนูใจว่า “พ่อจะไม่สั่งสอนเจ้าไม่ได้ เพราะเป็นหน้าที่ของพ่ออย่างหนึ่ง” หนูใจถามว่า “พ่อก็มีหน้าที่อย่างไร บอกให้ฉันรู้ด้วยซิพ่อ” บิดาตอบว่า “หน้าที่ของพ่อนั้นคือต้องสั่งสอนเจ้ากว่าเจ้าจะเติบโตขึ้น เมื่อเจ้าโตแล้ว พ่อก็หมดหน้าที่ ๆ จะต้องสั่งสอนเจ้า, เจ้าจะต้องสั่งสอนตัวของเจ้าเอง ถ้าพ่อไม่สั่งสอนเจ้าในเวลาขึ้น เมื่อเจ้าโตขึ้นจะเป็นคนดีไม่ได้ และชาวบ้านก็จะพากันติเตียนพ่อได้ว่า ไม่สั่งสอนลูก” หนูใจถามว่า “ชาวบ้านที่

อยู่ข้างบ้านเราใช่ไหม” บิศาตอบว่า “ถึงคนอื่นเขาก็จะได้เหมือนกันว่าลูกคนนั้น หลานคนนั้น ประพจน์ไม่ที ตัวของเจ้า และ พ่อมีเสียชื่อเสียงไปหรือ” หนูใจถามว่า “เสียชื่อเสียงจะเป็นอะไรไป เข้าของเราก็มียกเงิน ของเราก็มียก เรือนของเราก็มียก พ่อจะกลัวเสียชื่อเสียงด้วยหรือ” บิศาตอบว่า พ่อกลัวมากทีเดียว ถ้าเจ้าเสียชื่อเสียงแล้ว ใครจะมาคุยกับเจ้า เจ้าเจ็บใจใครจะรักษา ใครจะมาซื้อของในบ้านของเจ้า เจ้าเดินไปกลางถนนใครจะทักเจ้า ใครจะหุ้เข้าให้กิน ใครจะมาปลูกเรือนให้เจ้าอยู่ ใครจะสอนหนังสือให้เจ้า สิ่งเหล่านี้เจ้าจะต้องทำลำพัง ตัวของเจ้าทั้งสิ้น เจ้าจะลำบากมาก หนูใจถามว่า “ทำไมเขาจึงไม่คบเราพ่อ” บิศาตอบว่า “เมื่อเจ้าเสียชื่อเสียงแล้ว คนอื่นก็พากันเห็นว่าเจ้าเป็นคนชั่ว ครั้นเขาจะคบเจ้า เขาก็กลัวว่าเจ้าคงจะพาให้เขาชั่วไปด้วย” หนูใจถามว่า “พ่อทำอย่างไร พ่อถึงไม่เสียชื่อเสียง” บิศาตอบว่า “เพราะพ่อรักษาชื่อเสียงของพ่อดี เมื่อเป็นเด็กเหมือนเจ้า บู่ของเจ้าก็เคยสั่งสอนพ่อ เหมือนพ่อสั่งสอนเจ้าเหมือนกัน บู่ของเจ้าสั่งสอนพ่ออย่างไร พ่อก็ทำตามทั้งสิ้น เมื่อบู่ของเจ้าตายแล้ว พ่อ

เรื่องหนูใจ

๘๘

ก็ตั้งหน้าประพาศแต่สิ่งที่ดี พ่อไม่ทำให้คนอื่นโกรธ ไม่ให้ใครติเตียนพ่อ สิ่งอะไรไม่ดีพ่อก็ไม่ทำ เจ้าจะต้องจำตัวอย่างของพ่อไว้” หนูใจถามว่า “ปู่ได้สั่งสอนพ่อไว้อะไรบ้าง” บิดาตอบว่า “ปู่ของเจ้าสั่งสอนพ่อว่า ให้รักษาชื่อเสียงให้ดี ถ้าเราเสียชื่อเสียงไปคนหนึ่ง คนอื่นที่เป็นพี่น้องเรา หรือที่เป็นคนคุ้นเคยกับเรา ก็จะไม่คบเรา ไม่เชื่อถือและไม่ไว้วางใจเรา เราจะทำอะไรก็จะมีแต่ผู้ติเตียน และรังเกียจทั้งนั้น, เราจะไม่เสียใจอยู่แต่ผู้เดียว” พ่อจำคำสั่งสอนของปู่เจ้าไว้เสมอ พ่อกลัวเสียชื่อเสียงมาก เต็มใจเห็นใหม่แล้ว เมื่อพ่อรักษาชื่อเสียงของพ่อไว้ ก็มีคนเชื่อถือไว้วางใจพ่อมาก พ่อจะทำอะไรก็มีคนมาช่วยพ่อมาก พ่อจะไปไหนก็มีคนมาชอบคุ้นเคยสนิทสนมกับพ่อ”

ตั้งแต่หันมาหนูใจจะทำอะไร ก็ระวังทำแต่สิ่งที่ถูก ที่ดี ไม่ให้ใครมาติเตียนได้ เพราะกลัวจะเสียชื่อเสียง จนแม้แต่ทำเลข แม้สักข้อเดียวหนูใจก็ระวังไม่ยอมให้ผิดเลย. หนูใจเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนสามปีมาแล้ว ครูไม่ได้ติเตียนหนูใจสักครั้งเดียว จนครูและนักเรียนในโรงเรียนรัก

ชมเชยหนูใจเย็น อันมาก เมื่อถึงคราวสอบได้หนูใจก็ตั้งใจ
สอบ ไม่ทำอะไรให้ผิด หนูใจก็ได้เป็นชั้นที่หนึ่งของนัก
เรียนทั้งหมดทุก ๆ โรงเรียน หนูใจก็ได้รับรางวัล ในที่
ประชุมของนักเรียนทั้งหลาย ต่อมาอีกสองสามวันพี่น้องของ
หนูใจที่อยู่ไกลได้ทราบข่าวว่า หนูใจได้เป็นที่ ๑ ทางกีฬา
กันมาที่บ้านของหนูใจ แสดงความยินดี และให้รางวัลแก่
หนูใจเย็น อันมาก

นิทานที่ ๔๕ เรื่องหนูแผ่ว

ชายผู้หนึ่งชื่ออ๋อม แก่ มีลูกชายอยู่คนหนึ่งชื่อแผ่ว หนู
แผ่วอายุได้สิบสองปี หนูแผ่วไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนทุกวัน.
ตาอ๋อมอายุประมาณห้าสิบปี แก่มีสวนเล็ก ๆ อยู่หลังบ้าน
และแกทำมาหากินในทางปลูกต้นไม้ขาย เวลาเช้าแกตื่น
แต่ย่ำรุ่งไปรดน้ำต้นไม้ทุกวัน เวลากลางวันแกก็ซุกท้อง
ร้องบ้าง ตอนต้นไม้บ้าง

วันหนึ่งตาอ๋อมไปรดน้ำต้นไม้ พลัดตกลงไปในท้อง
ร่องชาของแกเคล็ดไป แกก็เดินกระຍ່องกระຍ่าง พอรุ่งขึ้น
หนูแผ่วตื่นแต่เช้าช่วยกระຍ່องล้างกระสี้ได้ ก็รีบไปรดน้ำต้นไม้
ไม่แทนบิดา ด้วยเห็นว่าบิดาเขาเจ็บจะทำงานไม่ไหว ตาอ๋อม

เรื่อง นาง ลัดดา ศรี

๕๔๑

คืน นอน ก็ เดิน กะ โผล่ กระจก กระจก เผลอ ลง มา จาก เรือน จะ ไป รท หน้า
คัน ไม่น่า พอส แก เห็น หนู แล้ว กำลัง รท หน้า คัน ไม่น่า อยู่ แก ก็ หึง
ลง ที่ ม้า ยาว ใน สวน ร้อง ถาม ว่า “แล้ว เจ้า ไม่ ไป โรงเรียน หรือ”
หนู แล้ว ตอบ ว่า “โรงเรียน เปิด เรียน ถึง สาม โมง เข้า ฉัน เห็น ว่า
พ่อ ขา เกล็ด ฉัน ก็ รท หน้า คัน ไม่น่า เสีย ก่อน สาย ๆ ก็ ไป ทน” คา
อ่วม ก็ หึง ทุกลูก ของ แก ทำ งาน แทน แก ใน เวลา ที่ แก บ่วย แก ก็
ยังมี ความ รัก ลูก มาก ขึ้น พอ หนู แล้ว รท หน้า คัน ไม่น่า เสร็จ แล้ว ก็
เดิน ยิ้ม ไป ด้วย ความ ยินดี เพราะว่า เขา ได้ แสดง ให้ บิดา เห็น
ว่า เขา มีความ รัก ใคร่ บิดา มาก เท่า ไหร่ หนู แล้ว ก็ หนี เข้า เสร็จ
แล้ว ก็ รีบ แทะ ทัว ไป โรงเรียน คา อ่วม ก็ ไม่ ต้อง รท หน้า คัน ไม่น่า
จน ขา หาย เกล็ด

นิทาน ที่ ๔๖ เรื่อง นาง ลัดดา ศรี

ยังมี หญิง คน หนึ่ง ชื่อ ลัดดา ศรี เป็น ลูก สาว ของ พราหมณ์
อายุ กำลัง รุ่ง ร่า หน้า ตาก็ หมด จด จดงาม อยู่ มา วัน หนึ่ง
พราหมณ์ คน หนึ่ง มา เห็น เข้า ก็ ชอบใจ จึง ให้ ผู้ใหญ่ มา สู่
ขอ ต่อ บิดา มารดา ของ นาง บิดา มารดา ก็ ยอม ยก ให้ แล้ว ก็ นัด
วัน แต่ง งาน ครั้น ถึง วัน นัด ก็ ไม่ เห็น มา แล้ว อยู่ มา เป็น

ข้า นาม ชาย อีก คน หนึ่ง จึง มา ขอ นาง ลักฯ ศรี ชัก บิดา มารดา
 เห็น ว่า พราหมณ์ ที่ มา ขอ ก่อน นั้น เป็น คน ไม่ มี สัก ก็ ยอม ยก ให้ แก่
 ชาย นี้ และ ใต้ แต่ง งาน กัน ครั้น สิ้น ตัว แล้ว นาง ลักฯ ศรี จึง
 พูท กับ ชาย นั้น ว่า เกิม พราหมณ์ คน หนึ่ง ได้ มา สู้ ขอ ต่อ บิดา
 มารดา ของ ข้าพเจ้า ไว้ แล้ว เพราะ ฉะนั้น ขอ ท่าน ได้ กรุณา
 ให้ ข้าพเจ้า ลา ไป บอก ให้ เขา ทราบ เสีย ก่อน เมื่อ เขา อนุญาต
 แล้ว ข้าพเจ้า จึง จะ กลับ มา อยู่ กิน กับ ท่าน ชาย ผู้ สามี นั้น ก็ ยอม
 อนุญาต ให้ ไป ครั้น นาง ไป ถึง กลาง ทาง จึง ไป พย เสือ ไกร
 ตัว หนึ่ง เข้า เสือ ไกร ชู ค้ำ ราม เข้า มา จะ กิน นาง นาง ก็ เดิน
 เข้า ไป โกลั แล้ว หัน ลง อ้อนวอน ว่า “ท่าน พระยา เสือ ไกร เจ้า เขา,
 ข้าพเจ้า นี้ พึ่ง มี สามี ใหม่ ยัง มิ ทน จะ ได้ อยู่ กิน ด้วย กัน ข้าพเจ้า
 ก็ ลา สามี มา จะ ไป บอก แก่ พราหมณ์ ที่ มา ขอ ข้าพเจ้า ไว้ ก่อน ให้
 ทราบ สามี ก็ ยอม ให้ ข้าพเจ้า มา เพราะ ฉะนั้น ขอ ท่าน ได้ กรุณา
 ให้ ชีวิต แก่ ข้าพเจ้า พอ ได้ ไป บอก ให้ พราหมณ์ นั้น ทราบ ก่อน
 แล้ว ข้าพเจ้า จึง จะ กลับ มา ให้ ท่าน กิน” เสือ ก็ ให้ นาง ทำ สัจฯ
 บาล แล้ว ก็ ยอม ให้ นาง ไป นาง ก็ ลา เสือ ไป จึง ไป พย ไกร
 คน หนึ่ง เข้า อีก ไกร นั้น ก็ จับ เขา ตัว ไว้ นาง ก็ เล่า เรื่อง ให้ ไกร
 ฟัง อย่าง เดียว กับ ที่ เล่า ให้ เสือ ฟัง แล้ว จึง อ้อนวอน ไกร ว่า

เรื่องนางลดาศรี

๔๓

ขอท่าน จง กรุณา ปลดปล่อยข้าพเจ้า ไป ก่อน เด็ด แล้วข้าพเจ้าจะกลับ
มา ให้ท่าน จับเอา ตัวข้าพเจ้า ไว้ ไจโร ก็ ให้ นาง ทำ ล้าง สบาย
แล้วก็ ปลดปล่อย ไป ครั้นนาง ไป ถึง บ้าน พราหมณ์ ผู้นั้น แล้ว ก็
เข้าไป คำนับ บอก ว่า บิดามารดา ข้าพเจ้า ได้ ยก ข้าพเจ้า ให้ เป็น
ภรรยา ของ ชาย คน หนึ่ง แล้ว แต่ยัง มิ ได้ อยู่ กิน ด้วย กัน.
ข้าพเจ้า ขอ ลา เขามา บอก ให้ ท่าน ทราบ ณ บัดนี้ พราหมณ์ จึง ว่า
เธอ เรานัก ว่า จะ ไป ตบ แถ่ง เจ้า ก็ ไม่ ไ้ ไป ด้วย วาสนา แห่ง
เรา ทั้ง สอง นี้ มิ ไ้ เคย คู่ ครอง กัน มา แต่ ชาติ ก่อน จึง ให้ เสด็จ
เป็น ทั้ง นี้ แต่ ตัว เจ้า เป็น ผู้ มี ลัทธิ เจ้า ก็ จะ เกิด สุข สำนวน
เมื่อ ภายหลัง เจ้า จง กลับ ไป ปฏิบัติ ตัว ของ เจ้า เด็ด นาง ลดา
ศรี ก็ คำนับ ลา พราหมณ์ นั้น กลับ มา ถึง ไจโร ฯ เห็น นาง กลับ มา
ตาม สัญญา ทั้ง นี้ จึง คิด ว่า หญิง คน นี้ เป็น คน รัก ชาติ สัก มั่น
คง จริง เรา ไม่ ควร จะ ทำ อันตราย เลย แล้ว ไจโร จึง ว่า นาง จง
กลับ ไป ปฏิบัติ สามี ของ นาง เด็ด นาง ก็ ลา ไจโร กลับ มา ถึง เสือ
โคร่ง แล้ว เล่า เรื่อง ที่ ตน ไ้ ไป พบ ไจโร และ ไป ถึง พราหมณ์ จน
ไ้ กลับ มา หา เสือ ให้ เสือ พัง เสือ จึง คิด ว่า หญิง นี้ เป็น คน ดัง
อยู่ใน ความ ลัทธิ อย่าง ยิ่ง เรา ไม่ ควร จะ กิน เลย แล้ว จึง ว่า
นาง จง กลับ ไป ปฏิบัติ สามี ของ นาง ให้ เป็น สุข สบาย เด็ด นาง ก็

ลาเสือ ไคร่ง กลับมาถึง บ้านแล้ว เล่าเหตุ นั้น ให้สาม พี่ ทุก
 ประการ จำเดิมแต่นั้น นาง ลักศา ศรี กับ ชาย นั้น ก็ ได้ อยู่ กิน
 ด้วยกัน เป็น สุข สบาย มา.

—***—

นิทาน ที่ ๔๗ เรื่อง นก แหก เต้า เลี้ยง พ่อแม่

มี นก แหก เต้า ตัว หนึ่ง เป็น นาย ผึ้ง แต่ พ่อ แม่ ของ นก ตัว
 นั้น แก่มาก จะ บิน ไป เพียว หา กิน ที่ ไหน ก็ ไม่ได้ นก แหก เต้า ตัว
 นั้น จึง ได้ อุด สำนั ปฏิบัติ เลี้ยง รักษา พ่อ แม่ ให้ ได้ รับ ความ สุข และ
 ให้ อยู่ แต่ ภายใน โพรงไม้ ซึ่ง เป็น ที่ อยู่ เถื่อน นั้น นก แหก เต้า
 นาย ผึ้ง นั้น ก็ พา พวก ของ ตน ไป เพียว หา อาหาร กิน ใน นา ของ
 เศรษฐี คน หนึ่ง ซึ่งมี เมล็ด เข้า และ รวง เข้า ตก ร่วง อยู่ มาก.
 เมื่อ นก ตัว อื่น ๆ กิน อิ่ม แล้ว ต่าง ก็ บิน กลับ ไป แต่ ตัว เผล่า.
 ส่วน นก แหก เต้า ตัว ที่ เป็น นาย ผึ้ง นั้น ได้ เก็บ รวง เข้า พอ เต็ม
 กำลึง ที่ ตน จะ คาย ไป ได้ แล้ว ก็ คาย บิน ไป ที่ โพรง ไม้ แล้ว เอา
 ให้ พ่อ แม่ กิน ทุก วัน ๆ เศรษฐี เจ้า ของ นา สังเกต เห็น ดัง นั้น ก็
 นึก ปลาทก ใจ วัน หนึ่ง พอ พวก นก แหก เต้า เผล่า นั้น บิน ลง กิน เข้า
 ใน นา เศรษฐี จึง ร้อง ถาม นก ตัว ที่ เป็น นาย ผึ้ง นั้น ว่า “นี่ แน่ นก
 แหก เต้า ตัว นี้ นะ เจ้า ลง กิน เข้า ของ เรา จน อิ่ม แล้ว มี หน้า ยัง
 ข้ำ คาย เอา ไป อีก ทุก วัน ๆ เจ้า มี ยัง มี ฉาง สำหรับ เก็บ เข้า

เรื่อง นกแขกเต้า เลี้ยงพ่อแม่

๔๕

ด้วยสิริ” นกแขกเต้าก็ตอบว่า “ข้าพเจ้าได้พาบริวาร ของ ข้าพเจ้าลง มากิน เข้าของ ท่านจนอิ่มท้อง ทุกวัน ๆ นั้น พระ เศษ พระคุณ ของ ท่าน มี อยู่ แก่ ข้าพเจ้า เป็น นก หินา แต่ที่ข้าพเจ้า ได้ คาย เขา รว ง เข้า ไป ด้วย เสมอ ๆ นั้น ไม่ใช่ว่าจะ โลก เขา ไป เกือบ ไหว ใน บึง ใน ฉาง อย่าง ท่าน ว่า ก็ หา ไม่ ที่ ข้าพเจ้า คาย เขา รว ง เข้า ไป นั้น เพราะ ข้าพเจ้า มี พ่อ แม่ แก่ ชรา มา เทียว หา อาหาร กิน ไม่ ได้ ข้าพเจ้า คิด ถึง คุณ ของ พ่อ แม่ ที่ ท่าน ได้ เลี้ยง ข้าพเจ้า มา ข้าพเจ้า จึง ได้ เยียด แวง หา อาหาร ไป ให้ ท่าน กิน ทุกวัน ๆ แม้ ถึง ตัว ข้าพเจ้า จะ อ่อน ก็ ไม่ ว่า แต่ ขอ ให้ พ่อ แม่ ได้ กิน อิ่ม ก็ แล้ว กัน ซึ่ง ข้าพเจ้า ได้ ปฏิบัติ ท่าน มา ตั้ง นี ก็ นาน นก หินา แล้ว ขอ ท่าน ได้ กรุณา ให้ เข้า แก่ ข้าพเจ้า พอ ได้ ไป เลี้ยง พ่อ แม่ ต่อ ไป ด้วย เถิด” ท่าน เศรษฐี ได้ พัง ทัง นั้น จึง คิด ว่า นก แขก เต้า ตัว นี้ ก็ เป็น แต่ เพียง สัตว์ เดียว ไร จาน ยัง รู้ รัก กตัญญู ต่อ พ่อ แม่ ซึ่ง เป็น ผู้ มี คุณ สัตว์ เช่น นี้ ควร จะ เห็น คุณ สงสาร ยิ่ง นึก คิด แล้ว เศรษฐี ก็ อนุญาต ยก นา ส่วน หนึ่ง ให้ แก่ นก แขก เต้า แล้ว สั่ง ว่า “ตั้ง แต่ วัน นี้ ต่อ ไป เจ้า จง พา บริวาร พวก พ้อง ของ เจ้า ลง มา กิน เข้า ใน นา ส่วน นี้ แล้ว จง คาย เขา ไป เลี้ยง พ่อ แม่ ของ เจ้า ให้ เป็น สุข สบาย เถิด” ตั้ง แต่ นั้น นกแขกเต้า ตัว

นั้นก็ได้พาบริวารลงมากินข้าว และได้นำไปเลี้ยงพ่อแม่ที่แก่
เฒ่าให้อิ่มหนำสำราญทุกวันมาจนตลอดชีวิต.

—*~*~*~—

นิทาน ที่ ๔๘ เรื่อง ความ ซื่อ

มีเด็กผู้ชายสองคน ชื่อ พิณ คนหนึ่ง ชื่อ พัน คนหนึ่ง.
เข้าวันหนึ่ง เด็กสองคนนั้น เขาออกไปออกวันขายที่ตลาด.
หนูพิณขายผลไม้กับผัก หนูพันขายปลา มีคนมาซื้อมาก
เด็กสองคนขายได้ดี ที่ร้านหนูพิณเหลือแต่แตงโม ที่ร้านหนู
พันเหลือปลาช่อนตัวหนึ่ง ขณะนั้นมีชายผู้หนึ่ง มาที่ร้านหนูพิณ
เอามือจับแตงโมพูดว่า แตงโมลูกนี้ใหญ่ก็จริง ราคาเท่าไร

หนูพิณตอบว่า เหลืออยู่แค่แตงโมลูกนี้ ใบเขียวและนาย.
มันใหญ่ก็จริง แต่มันมีจุดเฝ้าเสียแล้ว ครั้นเขาพูดอย่าง
นั้นแล้ว เขาพลิกแตงโมให้ชายผู้นั้นดู

ชายผู้นั้นพูดว่า ออใช่จุดเสียแล้ว ถ้าอย่างนั้นไม่
เอาละ ก็แต่ซันอยู่ ทำไมเจ้าจึงบอกข้าให้รู้ว่า แตงของ
เจ้าจวนเสียแล้ว

หนูพิณตอบว่า ฉันเห็นเห็นการดีกว่าปิดไว้ ชายผู้นั้น
ก็พูดว่า ลูกของเจ้า เจ้าอย่าลืมนึกความซื่อนี้นะ ข้าจะจำ
ร้านของเจ้าไว้ แล้วเขาก็นำไปข้างร้านหนูพันถามว่า นี่ปลา

สลดหรือ หนูพิน ตอบว่า จะขาย ปลาจับ เมื่อเช้านี้เอง ชาย
ผู้นั้นซื้อเอาปลาชิ้นไป

หนูพิน พุด กับ หนูพิน ว่า พิน เจ้าช่าง ใจแท้ ๆ เจ้า
ไม่ควร จะซื้อ ที่แถมโมของ เจ้า ให้เขาถูก เจ้าจะต้อง เอา กลับ
ไปบ้านช่วยการ เบล่า มิฉะนั้น ก็จะต้อง หัก เสีย เบล่า กู ขำ สิบ
ปลาจับ ไว้แต่เวลานี้ ขำยัง ขาย "ตัวราคาเหมือน ปลาจับใหม่ ๆ.
ถ้าเจ้า ไม่บอก เขาคง ไม่ทัน รู้ว่า แถม โมของ เจ้า เสีย

หนูพิน เอา มือ จับ กอง อัฐิ ที่ขาย ของ ไต้ ตอบว่า ไต้ เงิน
สอง เท่านี้ ขำ ก็ ไม่อยาก พุด ปก หรือ ทำ ทำ ปก และ ปลา ยม มี
ข้าคงดีกว่า เจ้า เพราะ ข้าหา คนซื้อ ไต้ คนหนึ่ง ฝ่าย เจ้าหา
คนซื้อ ไปคนหนึ่ง

ข้อนี้ ถูก ของ หนูพิน เพราะ ใน วัน รุ่ง ชื่น ชาย ผู้นั้น ซื้อ
ผลไม้ และ ผัก ของ หนูพิน เกือบ หมก ไม่ ไ้ ซื้อ ปลา ของ หนูพิน
สัก ตัว เทียว ต่อมา ชาย ผู้นั้น เห็น ของ ที่ ตน ซื้อ มา จาก ร้าน ของ
หนูพิน เป็น ของ ดี ๆ ทั้ง นั้น จึง หมั่น ไป ซื้อ บ่อย ๆ จน ชอบ กับ
หนูพิน

คราวหนึ่ง ชายผู้นั้น ต้องการ เต็กที่ซื้อ จะให้ดูร้านขายของ,
เขาจึง เอาหนูพิณมาใช้ เขารัก ใคร่ มาก ใช้สนิทและ ไว้ใจ
ในการ นั้น ๆ ขึ้นทุกที จน ภายหลัง หนูพิณ ได้ มี หุ่น ในร้าน
ขายของ กับ ชายผู้นั้น

ผลของอะไร

นิทานที่ ๔๙ เรื่องเป็นนกอะไรดีเอ๋ย

วันหนึ่ง เด็ก ชาย หญิง กำลัง พัก เล่น กัน อยู่ ณ ศพท่นก.
คนหนึ่ง ออกซื้อ นก อย่าง หนึ่ง แล้ว อีกคน หนึ่ง ต้อง หามา อย่า
ให้ เข้า กัน เข้า ได้ ถึง คราว ของ ผู้ใด เข้า นึก ไม่ ได้ ทันที ผู้
นั้น ต้อง เป็น แพ้

พอหมดชุกแล้ว หนูพวง ผู้เป็นใหญ่ ใน หมู่ นั้น พก ขึ้น ว่า
เธอ จะ ถามอะไร สัก ข้อ หนึ่ง ใครตอบ ก็ จะ ให้ เงิน สลึง เป็นรางวัล

หนูพวง ถามหนูเตชก่อนว่า เตช ถ้า จะ ต้อง กลาย เป็น
นก จะเป็น อะไร ดี

หนูเตชตอบว่า เป็น นก อินทรีก็ หนูพวง ถามว่า นก
อินทรีตัว อย่างไร หนูเตชตอบว่า ฉัน ก็ ไม่เคย เห็น ดอก เป็น
แต่ ได้รู้ เรื่อง ในหนังสือ เรียน ว่า มัน เป็น นก ใหญ่ แข็งแรง บิน
ไต่เร็วมาก และ บิน ไต่ สูง มาก เขา เรียก ว่า พระยา นก

เรื่องเป็น นก อะไร ดี เชย

๘๘

หนู พวง ถามหนู โฉมว่า เคยเขาพอใจ เป็น นก อินทรี ยี่.
โฉม จะ เป็น อะไร เล่า หนู โฉม ตอบ ว่า ฉัน ชอบ เป็น นก ยุง,
หนู พวง ถาม ว่า นก ยุง ก็ อย่างไร หนู โฉม ตอบ ว่า รูป สรรพ ขนงาม
จำ แพน น่ารัก ฉัน ชอบ

หนู พวง ถามหนู ลำ เียง ว่า ก็ เจ้า ละ ชอบ เป็น นก อะไร.
หนู ลำ เียง ตอบ ว่า ฉัน ชอบ เป็น นก เขา มี คารม ดี ๆ ใคร ๆ
ก็ ต้อง ชม ว่า เพราะ

หนู พวง ถามหนู รส ว่า เป็น นก อะไร ดี รส หนู รส ตอบ ว่า
เป็น นก ชุน ทอง ก็ ถึง ถูก จับ มา ขัง ไว้ ใน กรง เขาก็ คง หัก
ให้ พูก ภาษา คน หิว เข้า ก็ พูก ขอ เขา กิน ได้ ไม่ ออก

หนู พวง ถามหนู ว่อง ว่า เจ้า เห็น อย่างไร หนู ว่อง ว่า ฉัน
เห็น นก แว่น ลม เป็น ดี เขา ว่า ตัว มัน เล็ก นิด เดียว ก็ จริง แต่ มัน
บิน แข็ง และ ว่อง ไว กำลัง ของ มัน มาก เกิน ตัว บิน ไป ได้ ไกล,
หนาว ก็ เมื่อง น้ บิน หิน ไป หา อุณหภูมิ เมือง ไหน ก็ ได้

หนู พวง ถามหนู อยู่ ว่า อยู่ จะ เป็น อะไร เล่า หนู อยู่ ตอบ
ว่า ฉัน เป็น แร้ง ละ แท้ ทั้ง หลาย หว่ว เราะ ก็ น้ ขึ้น แล้ว หนู โฉม
พูก ว่า ฉัน ไม่ เป็น ละ เหม็น สาย ออก หนู อยู่ พูก ว่า เป็น แร้ง ก็,
เขา ว่า อายุ ยืน ไม่มี ใคร เห็น แร้ง ตาย เอง นอก จาก ถูก ช่า.

หนูพวงถามหนูสุทว่า อย่างไร สุท เจ้าจะเป็นอะไร.
 หนูสุทตอบว่า เวลาที่ยังนึกอื่นไม่ออก ขอเป็นไก่ไปพลาง.
 หนูรสพูดว่า เธอเขาจะได้มาเป็นอาหาร หนูสุทตอบว่า
 ถ้าจะต้องเป็นไก่ชนิดนั้นก็ตามที่ ไก่ขำก็ยังมี ไก่เขาเลี้ยง
 ก็ยังมี ฉันชอบไก่ชนิดนี้ เพราะมันหมั่นหากิน มันไม่ต้องแย่ง
 กับกิน มันต่างหาของมัน ยังอาวีแก่เพื่อนมัน มันก็เรียกเพื่อน
 ของมันมากิน ตัวผู้มันก็กล้า ที่กับมันก็ไม่ใคร่หนี ตัวเมีย
 มีฟอง มันก็เอาไข่ใส่ฟองของมัน ครั้นเห็นตัวมันก็คอย
 ระวัง เหนียวจะโอบ มันก็รีบลูกของมันมาไว้ใต้ปีกของมัน,
 บั๊วกันไม่ให้มีภัย แต่ก่อนคนยังได้ฟัง มันขันบอกเวลา ฉัน
 ชอบว่ามันหมั่น อาวี แก่ลูก เต้าพวกฟอง และขัน สู้ต่อศัตรู
 ของมัน เช่นนี้

ครั้นเด็ก ๆ ตอบทั่วกันแล้ว ก็พอครแจ้งเดินผ่านมา
 ทางนั้น ครูแจ้ง เห็นเป็นผู้ใหญ่อยู่ในบ้านหมู่บ้าน สอนหนังสือ
 เด็กเหล่านั้นอยู่ด้วย หนูพวงพูดแก่ครูแจ้งว่า ครูเจ้าคะ
 เชิญดักสินให้ดิฉันที ใครควรจะได้รางวัล แล้วเล่าความ
 ให้ครูแจ้งฟังจนตลอด

ครูแจ้งพูดว่า จะดักสินเขาตามชนิดนก ก็จะไม่เป็น

เรื่องเป็นนกอะไรดีเชียว

๑๐๑

คติแก่พวกเจ้า นกชนิดหนึ่ง ๆ ย่อมเหมาะ ตามกำเนิดของมัน เช่น นกอินทรี ย่อมกินสัตว์เป็น ๆ เป็นอาหาร ถ้ามันไม่ใหญ่ แข็งแรงบินไม่ได้เร็ว บินไม่ได้สูง ที่ไหนจะหาอาหารได้พอกิน ถึงนกอื่นก็คงมีอะไร ให้มันต้องเป็นเช่นนั้น ข้าจะตัดสินเอาตามต้องการ ของพวกเจ้า จะได้เป็นคติแก่พวกเจ้า

เจ้าเทศพอใจเป็น นกอินทรีนี่ เพราะต้องการ มีอำนาจ แต่เขาไม่เหมือน นกอินทรี เขาจะมีอำนาจ ไล่สมหวัง ก็เพราะมีความดีในตัว เช่น กล้าหาญ และทำคุณแก่ผู้อื่น เช่น บังคับภัย ของเขา และเขาเป็นอิสระ ในสุขทุกข์ ของเขา ให้เขารักใคร่ นับถือ เกรง กลัว เช่นนี้จึงจะมีอำนาจ ความต้องการ ของเจ้าเทศ เป็นเหมือน คนบ่นว่า อยากจะไปนั้นไปนี้ แต่ไม่ไปก็ไม่ถึง ยังไม่ดี

ฝ่ายนาง โฉมชอบ เป็นนกยูง ก็คืออยากมีรูปสรวย เจ้าสำเนียง เลือกเอานกเขา แปลว่า ต้องการ มีเสียงเพราะ อันรูป และเสียง เลือกไม่ได้ตามใจ ถ้ารูปไม่สรวย หรือเสียงไม่เพราะ มาแต่กำเนิด จะเปลี่ยนเสียใหม่หาได้ไม่ แม้รูปสรวย หรือเสียงเพราะ และ เมาอยู่ก็ไม่ดี ความต้องการ ของนางโฉมกับ ของเจ้าสำเนียง ไม่ถูกทาง

ส่วน นาง รสพุดา เป็น นก ขุนทอง ที่ เพราะ มุ่ง อยู่ ใน
การ กิน ไม่ คี อยู่ แล้ว ข้า หวัง จะ พึ่ง เขา กิน ด้วย ไม่ คี หาคา
ด้วย น้ำ พัก น้ำ แรง ของ ตน เอง ใช้ ไม่ ได้

ฝ่าย เจ้า ว่อง พอใจ นก แขน่ ลม เพราะ ต้อง การ มี
กำลัง เจ้า อยู่ ย่อม เป็น แรง เพราะ อยาก มี อายุ ยืน อัน
กำลัง และ อายุ เป็น ที่ ชอบ ของ คน แต่ ถ้า ไม่ ใช้ มี ไว้ ทำ
ความ ดี แล้ว ก็ มี เสีย เปล่า ความ ต้อง การ ของ เจ้า สอง คน
นี้ ยัง ไม่ น่า ชม

ข้าง นาง สุก ชอบใจ ไก่ เพราะ ต้อง การ มีความ ดี เมื่อ
เป็น ไก่ เช่น นี้อื่น ๆ ก็มี มา เอง ไม่ พัก ต้อง พร่ำ ถึง เป็น อัน ต้อง
การ ถูก ทาง มี คน นับ ถือ ก็ ชื่อ ว่า มี อำนาจ ภิรยา ภิ งาม กว่า
รูป สรวัย วาจา อ่อน โย น เพราะ กว่า น้ำ เสียง ได้ อิ่ม ใจ อร่อย
กว่า กิน มี กำลัง และ อายุ เท่าไร ก็ ไม่ มี เสีย เปล่า ย่อม เป็น คุณ
แก่ ตน แก่ ท่าน ข้า เห็น เช่น นี้ จึง คัด สั้น ให้ นาง สุก ได้ รับ รางวัล
ของ นาง พวง หนุ สุก ได้ รับ เงิน สิ่ง เป็น รางวัล แล้ว มี แก่ ใจ
เขา ไป ซื้อ กลั้ว ให้ คน เจ็บ ใน บ้าน นั้น เขา ได้ ความ ชื่น ขาน
เพราะ ได้ ทั้ง รางวัล ทั้ง ฤๅ ศล นี ผล ของ รัก ความ ดี ถูก หรือ ไม่

นิทาน ที่ ๕๐ เรื่อง หนู แยม

เด็ก หญิง คน หนึ่ง ชื่อ แยม เห็น พี่ ชาย กลับ มา จาก โรงเรียน

เรื่อง หนูแย้ม

๑๐๓

เขาหนึ่งถือเรียบวางไว้บนโต๊ะ หนูแย้มก็ลุกไปหยิบเขาหนึ่ง
สีมาเปิดดูรูปภาพเล่น ครั้นเปิดไป ๆ พบงูมีหนวดตัวหนึ่ง
กำลังกินช้างอยู่ ก็นึกขึ้นในใจว่า งูตัวนี้เคี้ยวเท่านั้น ยัง
สามารถกินช้างได้ ในเวลาที่หนูแย้มดูอยู่นั้น เป็นเวลาที่
หนูแย้มกำลังรับประทานอาหารอยู่ด้วย มือหนึ่งหยิบช้อนตัก
น้ำแกงมาชด อีกมือหนึ่งจับหนึ่งสี ในตาก็จ้องดูที่รูปภาพ.
หนูแย้มผลอไปหาได้ชักน้ำแกงเข้าไปทางปากไม่ ไล่เข้าไป
ไปทางรูจมูก หนูแย้มก็สอุง น้ำแกงก็กระโดดหายไปถูกรู
รูปภาพที่อยู่ในสมุท หนูแย้มก็ตกใจกลัวจะถูกตี จึงร้องให้
วิ่งไปหาพี่ชาย เมื่อพี่ชายเห็นน้องถือหนึ่งสีที่น้ำแกงหกตก
เปื้อนเลอะเทอะวิ่งมาหาดังนั้น ออกนึกโกรธแทบจะทุบตีเขา.
แต่เมื่อได้เห็นหน้าตาและหน้าน้องหญิงซึ่งร้องไห้เสียใจดังนั้นก็
นึกสงสารทำให้ใจอ่อนไม่กล้าจะทุบตีได้ จึงตรงเข้ากอด
น้องหญิงแล้วปลอบว่า ช่างเถอะน้องเขย เมื่อมันเปื้อนแล้วก็
แล้วไป แต่ต่อไปเจ้าจะทำอะไร งูมีสติระวังให้ดี พิจารณา
พิจารณาเสียให้รอบคอบก่อนจึงค่อยทำ อย่าให้เป็นเหมือน
เช่นนี้อีก การที่พี่ชายพูดว่า“ช่างเถอะ” ดังนี้ ทำให้หนูแย้ม
มีความเสียใจ และกลัวเกรงพี่ชายมากขึ้นยิ่งกว่าที่ได้รับโทษ

เขียนดีเสียอีก ตั้งแต่บัดนั้นมา หมูแหม่มจะทำอะไร ก็มีสติระวัง
ตัวมากขึ้น ไม่เลินเล่อเหมือนแต่ก่อน จะจับต้องของพี่
ชาย หรือของผู้อื่น ก็ค่อยหยิบ ค่อยทำ ด้วยกลัวว่าจะไปชน
เปรอะ และเสียหายอย่างที่เคยมาแล้ว

นิทาน ที่ ๕๑ เรื่องต้องนับสิบ ก่อน

มีเด็กสองคนพี่น้อง ผู้พี่เป็นหญิง ชื่อ เบ็น คนน้อง
เป็นผู้ชาย ชื่อ ไว พ่อแม่ของเขาเป็นคนทำสวน พ่อเขาชื่อ
พ่อมี่ แม่เขาชื่อแม่ทรัพย์ เด็กสองคนนี้เป็นเด็กดี เขามี
ความนับถือ เชื่อถ้อย พังคำผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่สั่งสอน อะไรแก่
เขา ๆ ก็จำไว้ได้ และประพฤติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่
แต่หนูไวนั้นเป็นคนขี้ใจเร็ว เมื่อใครทำอะไรไม่ทันใจ หรือ
ทำไม่ถูกใจ เขาก็มักโกรธทันที และกล่าววาจาหยายคาย
ในเวลานั้น การที่เขาพูดคำหยายเช่นนั้น เขาไม่ได้ตั้งใจจะ
พูดเลย แต่พูดไปโดยความโกรธไม่ทันรู้สึกตัว เมื่อภายหลัง
เขารู้สึกตัว เขาก็มีความเสียใจ วันหนึ่งเขาไปหาน้ำของ
เขาที่บ้าน น้ำเขาจึงว่าแก่เขาว่า อะไร ๆ เจ้าก็ตีหมด,
เสียแต่เจ้าเป็นคนโกรธง่าย และมักกล่าวคำหยายไม่ระวังตัว
เท่านี้ ทีนี้ต่อไปถ้าเจ้าจะว่าอะไร ในเวลาที่เจ้ากำลังโกรธ

เจ้าจงหนีให้ถึง ลีบ เสีย ก่อน แล้ว จึง คอย พุด ออก มา หนู
 ไว เป็น เค็ด ที เมื่อ ได้ พัง คำ สั่ง สอน ของ น้า แล้ว เขาก็ อุตสาห
 จำ ไว้ ต่อ มา อีก หลาย วัน เขา ไต่ ไป ขอ ยืม เสียม จาก น้า ของ เขา
 เล่ม หนึ่ง เพื่อ จะ ไป ขุด ดิน ที่ หลัง บ้าน ของ เขา ครั้น เขา กลับ
 มา ถึง บ้าน แล้ว เขาก็ ไป ชวน พี่สาว ของ เขา ออก ไป หลัง บ้าน
 ด้วย กัน และ เขา ให้ หนู เย็น ช่วย ถือ กระจับปี่ เมล็ด พืช ออก ไป
 ไป ส่วน ตัว เขา นั้น แยก เสียม ครั้น ออก ไป ถึง หลัง บ้าน แล้ว
 หนู ไว ก็ นั่ง ลง ขุด ดิน โดย ตั้ง ออก ตั้ง ใจ จริง ๆ ส่วน หนู เย็น ผู้ พี
 นั้น มี มือ ถือ กระจับปี่ ยืน อยู่ ข้าง หลัง หนู ไว ปาก ก็ พุด อะไร ต่อ
 อะไร เรื่อย ไป ตา ก็ มอง ดู หลุม ที่ หนู ไว ขุด ครั้น เผลอ ตัว ก็
 ปลด หยด กระจับปี่ หลุด ลง ไป จาก มือ ทำให้ เมล็ด พืช เหล่า นั้น หก
 กระจาย ไป หมด หนู ไว เหลียว มา เห็น เขาก็ นึก โกรธ ขึ้น มา ทัน
 ที แต่ หนู เย็น เป็น เค็ด ที มี อัจฉริย ชาญ ชาญ เมื่อ เขา ได้ ทำ
 ให้ กระจับปี่ หลุด มือ ไป เช่น นั้น เขาก็ รู้ สึก ว่า ตัว เขา ทำ ผิด
 เขา จึง นั่ง ลง เก็บ เมล็ด พืช ไป พูลาง แล้ว พุด ประจบ ประแจ น้อย
 ซาย ต่าง ๆ นานา ๆ เพื่อ จะ ไม่ ให้น้อง โกรธ หนู ไว ก็ นั่ง
 เสียม ไม่ พุด ด้วย เพราะ เขา ยัง นัย ลีบ อยู่ หนู เย็น พุด กับ หนู

ไว หลายคำ เห็นหนูไว นิ่ง นิ่ง เสีย ไม่พูดด้วย ก็นึกประหลาด
ใจ จึงถามว่า ไว ทำไมเจ้าไม่พูดกับพี่ เจ้าเห็นอะไร ไป
หรือ หนูไวบอกว่า ทำไมฉันจะไม่พูด แต่ว่าฉันต้องนับสิบ
เสียก่อน จึงจะพูดได้ หนูเห็นพี่ไม่เข้าใจ จึงถามว่า ที่
เจ้าต้อง นับสิบ ก่อน นั้นหมายความว่าอะไรกัน หนูไวตอบว่า
วันหนึ่งฉันไปหาหน้า หน้าแกลสอนฉันว่า ถ้าฉันรู้สึกโกรธเวลา
ไร แกลให้ฉัน นับหนึ่ง ไปถึงสิบ เสียก่อน แล้ว จึงค่อยพูด เมื่อ
สักฉันรู้สึก โกรธพี่ เพราะพี่ทำกระป๋องหก ฉันจึงนับ
สิบ อยู่ในใจ หนูเห็นได้ฟังดังนี้ ก็มีความยินดีมาก จึง
พูดว่า เออ เจ้าเห็นคนดีมาก เจ้าอย่าทำตามคำของ
ผู้ใหญ่ได้ การที่หน้าแกลสอนให้เจ้าทำอย่างนั้น ก็เพื่อจะ
ให้เจ้าหาย โกรธเสียก่อน เจ้าจะได้รู้สึกตัว ไม่พูดคำหยาบ
ส่วนพี่นี่เป็นคนไม่ดี ไม่มีความระวัง ตัวปล่อยใจให้กระป๋อง
หกตกมือลงไปได้ แต่ว่าเจ้าดูสิ พี่ทำหก พี่ก็เก็บมันใส่กระ
ป๋อง หกแล้ว ไม่มีเสียงอยู่ที่พื้นดินเลย เมื่อเด็กทั้งสอง
พูดกัน จบแล้ว ต่างคนก็มีความยินดีช่วยกันปลูกต้นไม้ อยู่
มาไม่ช้าต้นไม้เหล่านี้ก็มีดอก เด็กทั้งสองนั้นก็ช่วยกันเก็บ
ดอกไม้ไปขาย ได้เงินมากก็เอาให้แม่เก็บไว้

นิทาน ที่ ๕๒ เรื่อง เด็กชาวสวน กับ เด็กชานา

ตาแหเป็นคนชาวสวน มีลูกชายคนหนึ่ง ชื่อห่วย อายุได้ ๗ ปี แม่ก็ตาย ตาแหรักหนูห่วยมาก เพราะแกมีลูกคนเดียว หนูห่วยจะเล่นอะไร จะต้องการสิ่งใด แกก็ทำตามใจ หาของให้เล่นทุกอย่าง แต่หนูห่วยเป็นเด็กดี และซุกซนมาก ตาแหจะว่ากล่าวสั่งสอนสิ่งใด ก็ไม่ทำตาม

วันหนึ่ง ตาแหไปซื้อเข้าที่นาตาลุ่ม ครั้นกลับมาตามทางพบเด็กชายชานาคนหนึ่ง รูปร่างหน้าตาน่าเอ็นดู นั่งอยู่กับหญิงผู้ใหญ่คนหนึ่ง ตาแหก็รักเด็กคนนั้นมาก เพราะหน้าตาคล้ายคลึงกันกับลูกชายของแก ตาแหจึงขอเด็กคนนั้นมาเลี้ยงไว้ที่บ้าน ให้เป็นเพื่อนเล่นด้วย กับหนูห่วย เด็กชานา เมื่อมาอยู่กับตาแหแล้ว ตาแหว่ากล่าวสั่งสอนอย่างไร ก็ทำตามทุกอย่าง ไม่ซุกซนค่อตึงอย่างหนูห่วย แม้ถึงจะอดอยากเพียงใด ก็ไม่หยิบฉวยเข้าของหรือฮู้เงินของใคร เว้นแต่มีคนหยิบยกให้จึงจะเอา ตาแหเมื่อเห็นเด็กชานาประพฤติดีอย่างนั้น ก็มีความรักใคร่มากขึ้น ตาแหจะทำอะไร ก็พอใจใช้เด็กชานานั้นเสมอ จนเป็นที่ไว้วางใจของแก ๆ ใช้ให้เด็กชานานั้น เข้าหยิบเข้าของในเรือนได้เหมือนอย่างหนูห่วย ต่อมาวันหนึ่ง ตาแหไม่อยู่ให้

หนูห่อง กับ เด็ก ชาวนา เฒ่า เรือน หนูห่อง ไม่เฒ่า ปล่อยให้ เด็ก ชาวนา อยู่ คนเดียว หนูห่อง ไปเที่ยว เล่น เสียว กับ เพื่อน ครั้น ตาแห กลับ มา ไม่เห็น หนูห่อง เห็น แต่ เด็ก ชาวนา นั่ง อยู่ใน เรือน คนเดียว ตาแห จึง ถาม ว่า หนูห่อง ไปไหน เจ้า จึง อยู่ คนเดียว. เด็ก ชาวนา ตอบ ว่า ฉัน ไม่ทราบ พ่อ ห่อง ไปไหน ฉัน ได้ยิน แต่ เสียง เด็ก มา เรียก พ่อห่อง แล้ว พ่อห่อง ก็ ลง เรือน ไป ตาแห จึง ถาม อีก ว่า หนูห่อง ไปตั้งแต่ เมื่อไร เด็ก ชาวนา ตอบ ว่า เขา ไปตั้งแต่ เข้า ไร่ ตาแห จึง นึก ในใจ ว่า เด็ก คนนี้ ดี, เป็น คนอื่น เสียว อีก ยัง พอ เห็น ที่ ว่าง ใจ ใจ ได้ แต่ ลูก ของ เรา เฒ่า ที่ ว่าง ใจ ไม่ได้

ทั้ง นั้น มา ตาแห ก็ ว่าง ใจ มอบ ให้ เด็ก ชาวนา ดูแล บ้าน เรือน และ เข้า ของ ต่าง ๆ

เด็ก ชาวนา เมื่อ เห็น ว่า ตาแห ว่าง ใจ ตน อย่าง นั้น ก็ ยิ่ง ทำ คน ให้ เป็น ที่ ว่าง ใจ ตาแห มาก ขึ้น ครั้น อยู่ มา วัน หนึ่ง ตาแห ไม่อยู่ มีกิจ ไปธุระ แห่ง หนึ่ง ขณะ เมื่อ ตาแห ไปนั้น ไม่ไ้ ลั่น กุญแจ เรือน เด็ก ชาวนา เห็น ประตู เรือน เป็ด อยู่ ก็ กลัว ว่า จะมี คน ลอบ เข้า ไปลัก ล้าง ของ ใน เรือน จึง เดิน เข้า ไป ใน เรือน เห็น เงิน ทอง อยู่ ที่ ๆ นอก ตาแห ประมาณ ๒๐ บาท ก็ นึก เกรง ว่า

ใคร จะหยิบ เอา ไป เสีย จึง เอา ผ้า ปิด เงิน นั้น ไว้ เสีย ให้ มิ ต
ตัว ก็ กลับ ออก มา คอย ระวัง อยู่ หน้า เรือน

ฝ่าย หนู ห่วง ไป เทียว เล่น กลับ มา เห็น ประตู เรือน เปิด ก็
ตรง เข้า ไป ใน เรือน เพื่อ จะ ลัก ขโมย เงิน ของ พ่อ ไป ซื้อ อะไร ขณะ
เมื่อ หนู ห่วง เข้า ไป ใน เรือน นั้น เด็ก ขาว นา แอบ ตาม เข้า ไป ตู
ด้วย เห็น หนู ห่วง กำลัง หยิบ เงิน ห่อ พก อยู่ เด็ก ขาว นา จึง ว่า
พ่อ ห่วง ทำไม นะ หนู ห่วง ได้ ยืน ตั้ง นั้น ก็ ตก ใจ นึก ว่า พ่อ มา
ครั้น เหลียว มา เห็น เด็ก ขาว นา ก็ ค่อย ตี ใจ แล้ว จึง พู ก ว่า แกล ย่า
อีก ทัก ไป ฉนั้น จะ เอา เงิน ไป ซื้อ อะไร เล่น แล้ว ฉนั้น จะ ให้ แกล เล่น
ด้วย ถ้า พ่อ มา แกล ย่า บอก นะ เด็ก ขาว นา ไม่ ยอม ให้ หนู
ห่วง เอา เงิน ไป หนู ห่วง ไม่ พัง จะ เอา ให้ ได้ เมื่อ เด็ก ทั้ง สอง
กำลังเถียง กัน อยู่ ก็ พอ ตา แห มา ถึง เห็น เด็ก กำลังเถียง กัน
จึง ถาม ว่า เจ้า ทั้ง สองเถียง อะไร กัน ออก อีก ทัก ใคร ก็ ไรม.
เด็ก ขาว นา ก็ เล่า เรื่อง ให้ ตา แห พัง ว่า เมื่อ พ่อ ไม่ อยู่ ฉนั้น ได้
เข้า มา ใน เรือน เห็น เงิน กอง อยู่ ข้าง ที่นอน ฉนั้น เอา ผ้า ปิด เงิน
นั้น ไว้ เพราะ กลัว ว่า ใคร เข้า มา เห็น เงิน แล้ว เขา จะ หยิบ เอา
ไป เสีย ส่วน พ่อ ห่วง ไป ไหน มา ไม่ ทราบ พอ มา ถึง ก็ ตรง เข้า
เรือน แล้ว เทียบ คำน พย เงิน เข้า พ่อ ห่วง ก็ หยิบ ห่อ พก บอก ว่า จะ

เขาไปซื้ออะไรเล่น ฉันไม่ยอมจึงเกิดเถียงกันขึ้น ตาแหได้
 พัง เด็ก ชาวนา บอกทั้งนั้น และเห็นหนูห่องทำหน้าซิก มือกำ
 เงินอยู่ ตาแหจึงถามหนูห่องว่า เจ้าห่องเจ้าลักเงินของข้า
 จริงหรือ หนูห่องไม่พูดขึ้นทำตาปริบ ๆ อยู่ ตาแหโกรธ
 จึงฉวยไม้เรียวตีหนูห่อง ตั้งแต่บัดนั้นมา ถ้าแกไม่อยู่ แกก็
 ไม่ให้หนูห่องเข้าเรือนอีกเลย แต่เด็กชาวนาแกให้เข้าเรือนได้
 และไว้ใจให้เก็บเงินทองและของต่าง ๆ แทนตัวแก เมื่อเด็ก
 ชาวนาโตขึ้น ก็ได้รับความอดทนของตาแหคือ ตาแหได้
 แบ่งทรัพย์สินสมบัติให้แก่เด็กชาวนานั้น ได้เขียนทูลประจบการ
 หาเลี้ยงชีพเป็นสุขต่อไป

นิทานที่ ๕๓ เรื่องเงิน สลึง

หนูเพงถือเงินสลึงที่ขี้ไปหาแม่พูดว่า แม่จ๋า ขี้
 ให้เงินฉันสลึงหนึ่ง ฉันจะซื้อของเล่น แม่ตอบว่า เงินของ
 เจ้า เจ้าจะเอาทำอะไรก็ได้ แต่เรามาพูดกันถึงเรื่องเงินนี้
 ก่อนเถิด

เรื่องเงิน สลึง

๑๑๑

หนูเพง นั่งลงใกล้แม่ คอยฟังว่าแม่จะพูดอะไร
เรื่องเงินนี่

แม่เอาเงินสลึงนี้มาวางในฝ่ามือ ถามหนูเพงว่า สลึง
หนึ่งเท่าไร

หนูเพงตอบว่า สอง พัดเป็น อัฐ แปะอัฐเป็นสี่
สองเฟืองเป็นสลึง

แม่พูดว่า ถูกละเพง ถ้าสี่สลึง เป็นเท่าไร ละ

หนูเพงตอบว่า เป็นบาทหนึ่งสิแม่

แม่ถามว่า เงินเหล่านี้สำหรับใช้ทำอะไร

หนูเพงตอบว่า สำหรับซื้อขนมก็ได้อ สำหรับซื้อ
กะตาก็ได้

แม่ถามว่า ใช้ได้เท่านั้นหรือ

หนูเพงตอบว่า ไม่ใช่เท่านั้นหรอกแม่ ถ้ามีมากจะ
เอาซื้อผ้าก็ได้ จะเอาซื้อหนังสือก็ได้ จะเอาซื้ออาหารก็
ได้ แต่ฉันมีสลึงเดียวเท่านั้น

แม่ถามว่า เธอเพงคนเขาหาเงินได้อย่างไร เจ้า
หนูหรือ

หนูเพงตอบว่า จ๊ะ เขาหาได้ด้วยทำการ

แม่พูดว่า ถูกละเพง เราต้องทำการ จึงจะหาเงิน
ได้ ครั้นทำการได้เงินมาแล้ว เราต้องเลือกหาตัวว่า จะ
เอามันไปทำอะไร

หนูเพงตอบว่า เอามัน ไล่ตีแม่

แม่ถามว่า ทำนั้นหรือ

หนูเพงตอบว่า เราต้องเก็บมันไว้บ้าง ให้น้องเสียก็ได้

แม่ถามว่า ตามเจ้าว่า เราทำมันได้สามอย่างคือ ไล่
มันอย่าง ๑ เก็บมันไว้อย่าง ๑ ให้คนอื่นเสียอย่าง ๑ สาม
อย่างนี้ เจ้าชอบ อย่างไหน

หนูเพงตอบว่า ฉันชอบ ทั้ง สามอย่าง แต่ฉันจะทำ
ทั้ง สามอย่าง ด้วย เงิน สิ่งเดียว ไม่ได้

แม่พูดว่า เจ้าต้องเก็บมันไว้ก่อนสิ จนมันมีมาก
พอเจ้าจะซื้อของเล่นที่เจ้าชอบใจ และซื้อให้น้องบ้าง เอาเหลือ
ไว้บ้าง เช่นนี้เจ้าจะทำได้ทั้ง สามอย่าง

หนูเพงเห็นชอบด้วย จึงเอาเงินสิ่ง ผักแม่ไว้ ได้
มาอีกก็ฝากไว้อีก จนมีพอ จึงเอาซื้อหมวกสำหรับ ตัว ใบ
หนึ่ง ให้น้อง ใบหนึ่ง ยังเหลือเงินอีก บาทสองสิ่งเฟื้อง